

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
PRÁVNICKÁ FAKULTA

Katedra právních dějin

DIPLOMOVÁ PRÁCE

NEJVYŠŠÍ SOUD USA – JEHO VZNIK A PRVÁ KLÍČOVÁ ROZHODNUTÍ

Vedoucí diplomové práce: Doc. JUDr. Radim Seltenreich

Výpracovala: Lenka Janečková

Květen 2007

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala, způsobem pro vědeckou práci obvyklým.

Linda Jančíková

V Praze, dne 9. 5. 2007

Obsah

Úvod	2
I. Historické pozadí vzniku Nejvyššího soudu USA	
I. a) Historický a státoprávní vývoj v období kolonizace	4
I. b) Vliv anglické právní kultury	18
I. c) Americká revoluce a přijetí ústavy	25
I. d) Vznik Nejvyššího soudu USA a organizace amerického soudnictví v 18. století	38
II. Působení Nejvyššího soudu USA a osobnosti stojící v jeho čele na počátku jeho existence	
II. a) Počátky nejvyššího soudnictví	43
II. b) Marshallův soud	48
II. c) Taneyho soud	57
III. Významné soudní případy rané působnosti Nejvyššího soudu	
III. a) Právo občana vůči státu - Chisholm v. Georgia	66
III. b) Vytvoření práva soudního přezkumu - Ware v. Hylton, Calder v. Bull, Marbury v. Madison, Fletcher v. Peck	68
III. c) Ekonomické případy - McCulloch v. Maryland, Gibbons v. Ogden	76
IV. Závěr a zhodnocení postavení Nejvyššího soudu USA v prvních obdobích jeho existence	80
Příloha 1. - Ústava Spojených států amerických	82
Příloha 2. - Deklarace nezávislosti	101
Příloha 3. - Seznam soudců Nejvyššího soudu USA	105
Seznam literatury	110

Úvod

Spojené státy americké jsou úzce propojeny s Evropou. Vztahy mezi nimi se utužovaly, rozměňovaly a znovu se proplétaly, aby spolu mohly oba kontinenty spolupracovat nebo soutěžit. I když původně byla Amerika vůči Evropě v postavení nezvedeného dítěte, které zkouší rodičovskou trpělivost, dnes je plně dospělou osobností s vlastními postoji a záměry.

Evropané objevili zemi za Atlantickým oceánem, osídlili ji a začali jí vnucovat vlastní vize, jak by měla vypadat. Jenže jako vedlejší produkt snahy vybudovat výnosnější a „lepší Evropu“ nakonec vznikl samostatný národ, který se od Evropy začal osamostatňovat. Ačkoli Američané potřebovali souhlas a uznání svého vzniku, i když nezamýšleli zpřetrhat oboustranně výhodné obchodní svazky, napříště se už rozhodně odmítali podřizovat výkonu svrchovanosti evropských zemí.

Evropské myšlenky pomohly zapálit v kolonistech touhu po samostatnosti. Evropské právo posloužilo jako inspirace pro právní systém, který se v Americe začal ukotvovat. Dál už šli Američané po vlastní cestě, která nebyla přímá a uhlazená. Po velké radosti z vítězné revoluce se dostavila neutěšená realita s mnoha problémy, jež se musely v zájmu fungování státu řešit. Občanská válka dala vědět, že politické vedení mladé demokracie není lehkou záležitostí. Ale i s tím se nakonec federativní spolek států vyrovnal a existoval dál, byť s pomalu se hojícími šrámy.

Amerika již dávno vyspěla natolik, že se s ní muselo začít počítat na mezinárodním poli nejen z hlediska obchodu. Dnes svou zahraniční politikou zasahuje a ovlivňuje všechny kouty světa. Díky tomu se zajímáme o její vnitřní strukturu, politické uspořádání a vnitřní chod. Pozorně sledujeme průběh voleb a sledujeme dění na její politické scéně. Mezi klíčové instituce, které ovlivňují život Ameriky, patří bezesporu Nejvyšší soud USA. Devět soudců zasahuje do záležitostí vnitřních, ale často působí i na vnější americké vztahy. Abychom skutečně pochopili fungování Nejvyššího soudu USA, nezbyvá než se nejprve podívat do historie, vrátit se zpět do doby, kdy se soud utvářel a kdy se poprvé vyjadřoval v prvních rozsudcích. Teprve, až získáme informace o osobnostech, které jako první dostaly možnost usednout v jeho křeslech a pracovat s nejdůležitějším zákonem v zemi – Ústavou, dozvíme se důvod, proč je dnes tak obecně váženou institucí.

Na pozadí nejdůležitějších historických událostí se proto snažím vystihnout politické pozadí, nálady společnosti a vztahy mezi ústavními orgány a jejich představiteli, kteří nutně přímo či nepřímo ovlivňovali rozhodování Nejvyššího soudu. Stejně tak vybírám nejdůležitější instituty práva, které na americkém kontinentě zanechala Velká Británie jakožto právní dědictví.

V práci si nekladu za cíl podrobně zmapovat historické dění na severoamerickém kontinentě v období od jejího objevení do poloviny 19. století, ale zaměřuji se na státoprávní uspořádání a historicko právní prostředí při vzniku Spojených států amerických. Předkládám zde přehled a stručnou charakteristiku právních dokumentů ovlivňujících vývoj americké společnosti. Hlavním úkolem zůstává popsat vznik „ochránce ústavnosti“ – Nejvyššího soudu USA, včetně rozebrání nejdůležitějších rozhodnutí, která za své rané existence soud vydal, a jimiž si vytvářel pole své působnosti, předurčujíc tak své budoucí významné postavení mezi nejdůležitějšími institucemi ve státě.

I. Historické pozadí vzniku Nejvyššího soudu USA

I. a) Historický a státoprávní vývoj v období kolonizace

V průběhu 15. a 16. století se začal hroutit feudalismus a postupně se rozvíjel kapitalismus. Evropa prožívala protestantskou reformaci a katolickou protireformaci, vznikaly národní státy a prudce vzrostl obchod. Součástí tohoto procesu se stalo i hledání nových trhů – kolonií. Účastnit se moderního obchodu mělo za cíl více evropských mocností. Zpočátku se v nejvýhodnějším postavení nacházela Itálie, která kontrolovala značnou část cest z východních zemí a to jak po moři, tak přes souš od Perského zálivu směrem ke Středozemnímu moři. Proto se roku 1492 vydal na cestu Kryštof Kolumbus, vyslaný španělským královstvím, aby našel západní cestu do Indie. Při tomto putování se mu ale podařilo objevit Nový svět, který nakonec získal jméno po Amerigu Vespuccim, jenž po prozkoumání Mexického zálivu a části Jižní Ameriky mezi prvními začal tvrdit, že se nejedná o břehy Asie, ale o nový kontinent.

Kromě vidiny rozvoje obchodu se k Americe obraceli i jednotlivci doufající v nové možnosti, v novou společnost, v nový začátek. Jenže než se ke slovu dostaly ideály různých kultur, střetly se spolu nejprve mocenské zájmy různých kolonizujících zemí s původním obyvatelstvem i mocnosti mezi sebou navzájem. Ani v jednom případě nešlo o setkání mírumilovné nebo alespoň se mír a klid při osidlování nepodařilo udržet dlouho.

Oproti očekávání se kolonizátoři nedočkali rychlého bohatství, naopak při osidlování Ameriky bylo zapotřebí tvrdé práce od postavení prvních vesnic a městeček až po budování silnic. Jenže k této práci se jen těžko dalo donutit původní obyvatelstvo. Proto se v Evropě započala mohutná kampaň podněcující hlavně slabé vrstvy obyvatel, aby začaly nový život a splnily si své sny v Novém světě, kde se vznášel příslib práce pro každého za nevídanou odměnu.

Dění v Evropě se vždy nějakým způsobem odrazilo i na americkém kontinentě. Jednou z velice důležitých událostí byla protestantská reformace, která se postavila proti španělské katolické moci. První mocnou vlnu odporu vyvolal v Německu v roce 1517 Martin Luther a jeho 95 tezí, v nichž protestoval proti zlořádům v církvi a proti vykupování hříchů formou odpustků, když tvrdil, že spasení lze dosáhnout jen prostřednictvím víry, nikoliv církve.

V čele reformního hnutí ve Švýcarsku stanul Jan Kalvín, hlásající, že dar milosti byl nabídnut pouze vyvoleným, kteří se od ostatních liší správným chováním dle přísných mravních zásad. Švýcarská reformace ovlivnila hlavně Francii, kde byli přívrženci kalvinismu – hugenoté - během 16. století tvrdě pronásledováni. Mnoho protestantů se vydalo na cestu do Nové země s vidinou útočiště, kde se dočkají naplnění svých náboženských představ, aniž by o prosazování svého vyznání museli neustále bojovat.

Největší část kolonizovaného území zpočátku ovládalo Španělsko. Zaujímal velice důležité postavení mezi ostatními státy, zprvu se totiž hlásilo k celému Novému světu, s výjimkou Brazílie, již kolonizovali Portugalci. Španělé se po zbudování solidních základů v Karibském moři vypravovali na delší výpravy směrem na východ (k Portoriku), i na západ (na Kubu). Obsadili dnešní Mexiko, Floridu a území západně od Mississippi. Portugalci a Španělé si drželi vůdčí postavení až do 40. let 17. století, kdy se začali prosazovat Nizozemci. První větší hrozbou pro Španělsko byli Francouzi, kteří se pohybovali převážně na severu, v dnešní Kanadě, a v povodí Mississippi. Opravdovou kolonizaci však zahájili až na počátku 17. století založením osad v dnešním Novém Skotsku a Quebecu, když se vypořádali s náboženskými válkami uvnitř vlastní země. Ačkoli tyto země zakládaly kolonie a podnikaly objevné výpravy mnohem dříve než Anglie, právě ona se stala dominantní a klíčovým způsobem ovlivnila vývoj společnosti a práva na kontinentě, proto je třeba věnovat se jejímu postupu v Americe podrobněji.

Anglie se, ostatně jako vždy, vydala trochu jinou cestou než ostatní kolonizující mocnosti. Jindřich VIII. se rozřehnal s Římem kvůli papežovu odmítnutí anulovat jeho manželství, z něhož nevzešel mužský pomotek a tudíž ani dědic trůnu. Hlavou anglikánské církve tedy učinil canterburského arcibiskupa a uzavřel sňatek nový. Ke královi nevoli ani z nového svazku nevzešel mužský potomek, ale budoucí královna Alžběta I. Pro katolickou církev však byla nelegitimním potomkem, proto se ani ona nestala katoličkou a za své vlády učinila z anglikánské církve protestantskou, kdy organizační struktura zůstala stejná, kněžím ale bylo povoleno uzavírat sňatek a latinská liturgie byla nahrazena knihou modliteb.

Puritáni přicházející z kontinentu do Anglie usilovali o vymýcení posledních zbytků katolicismu, když se jim nepodařilo naplnit své představy, snažili se je uplatnit jinde. Někteří se je vydali realizovat do Nového světa. Tak se našel další proud, který formoval nově vznikající společnost – náboženští nadšenci snažící se prosadit nové očištěné vnímání víry. John Cabbot, Benátčan ve službách anglického krále Jindřicha VII., se v roce 1497 vylodil v místě králem

pojmenovaném jako "nově nalezená země" (dnešní Newfoundland), které se později stalo pro Anglii základem nároku na celou Severní Ameriku. Pokračování v objevech přerušily na několik desetiletí vnitřní problémy Anglie i neustávající konflikty s Francií. Když se ale podařilo anglickému loďstvu pod vedením Francise Drakea v roce 1588 rozpráší španělskou Armadu, získali Angličané dostatečné sebevědomí k tomu, aby započali s kolonizací amerického kontinentu. Roku 1600 udělila Alžběta I. královskou listinu, již byla založena Východoindická společnost a tím pádem výnosný podnik, který trval skoro 200 let, se mohl začít rozvíjet. Velkého rozmachu se ale královna Alžběta nedožila – roku 1584 sir Walter Raleigh sice založil osadu na nově objeveném ostrově Roanoke, ale už za šest let byla vesnice zničena a obyvatelé buď pobiti nebo rozprášeni. Není jisto, zda se o to zasloužili Indiáni nebo Španělé. Dvanáct z třinácti severoamerických kolonií,¹ a několik dalších v Karibiku, vzniklo za vlády Jakuba I. Tento první Stuartovec na trůně založil v roce 1606 Virginskou společnost, zahrnující dvě pobočky – londýnskou (původně měla za úkol kolonizovat jižní část Severní Ameriky, později její zakládací listina určila ke kolonizaci záliv Chesapeake a západ k Tichému oceánu, třetí charta jí udělila svrchovanost nad Bermudami) a plymouthskou (s oprávněním kolonizovat oblast na sever od Long Islandu). Očekávané zisky z ní plynoucí měly původně základ v obchodu s vínem, citrusovými plody, olejem, dehtem a lesními produkty. Nikdo neočekával, že nejvýnosnějším artiklem se nakonec stanou tabákové výrobky.

Ještě před podrobnějším popisem vzniku a charakteru jednotlivých kolonií, je třeba uvést jejich základní rozdělení. Rozeznáváme tři typy kolonií podle způsobu založení, a to kolonie královské, vlastnické a výsadní. Mezi královské kolonie patřily následující: Virginie, Nový Hampshire, Massachusetts, New York, New Jersey, Virginie, Severní Karolína, Jižní Karolína, a Georgie. Druhý typ amerických kolonií, kolonie vlastnické, vznikaly tak, že král postoupil svá výsostná práva vlastníkov, který tedy sám vybíral guvernéra, jemuž podléhaly zákonodárné sbory. Mezi tyto se počítaly: Pensylvánie, Delaware a Maryland. Poslednímu druhu kolonií - koloniím výsadním (též "chartovním") byla udělena výsada (charter) ustavující k řízení skupinu kolonistů s tím, že se koruna nebude vměšovat. Charakterizovala je poměrně vysoká míra demokracie, jelikož guvernér byl volen. K těmto se počítá Rhode Island a Connecticut.

V čele kolonie stál obvykle guvernér oplývající různými pravomocemi. Tito

¹ Jednalo se o následující kolonie: Massachusetts, New Jersey, New York, Rhode Island, Connecticut, New Hampshire, Pensylvánie, Delaware, Virginie, Maryland, Severní Karolína a Jižní Karolína. Jako poslední z britských kolonií vznikla Georgie a to v roce 1732.

představitelé výkonné moci obecně měli přiděleno právo veta vůči zákonodárnému shromáždění (koruna si zase podržela právo zamítnout koloniální zákony). Guvernér určoval místo a čas zasedání sněmu, rozhodoval o případném odročení, odložení nebo přerušení zasedání, dále mohl rozpustit sněm kvůli nadcházejícím volbám a odložit volby do sněmu na neurčito. S výjimkou Massachusetts, guvernérů stojících v čele královské nebo vlastnické kolonie jmenovali doživotně členy své rady, která působila jako horní komora zákonodárného sboru a též jako nejvyšší odvolací soudní instance v kolonii. Massachusetts volilo členy rady prostřednictvím dolní komory. Kromě výsadních kolonií, měl guvernér právo vytvářet soudní dvory, jmenovat a odvolávat soudce. Také dosazoval a odvolával úředníky, velel vojsku, uděloval milosti a vládnul mnoha dalšími pravomocemi, které mu nepřímo vyplývaly z často vágních formulí, aby vykonával vše, na co by jakožto guvernér měl nárok. V praxi ale ona znepokojivě znějící ustanovení nebyla velkou hrozbou, jelikož sněmy samy se zasadily o postupné ukrajování z guvernérských pravomocí. Podobně jako v Anglii, kde král ztrácel suverenitu moci a ta přecházela na parlament, i v Americe si zákonodárné sbory budovaly svá postavení, až se propracovaly k tomu, že vybudování samosprávy bylo chápáno jako právo. Sněmy byly sice voleny lidovým hlasováním, ale rozhodně se nejednalo o volby založené na všeobecném volebním právu. Nejrozšířenějšími kritérii se stala náboženská příslušnost a vlastnictví majetku – půdy. Majetkové požadavky postupně jako kritérium převládly, hlavně díky obecně panující představě, že vliv nad složením legislativních sborů by měl příslušet jen těm, kterým leží na srdci blaho společnosti, tedy lidem nakládajícím s hmotnými statky. Co se Ameriky týkalo, majetkový cenzus rozhodně nepatřil k diskriminujícím, jelikož majetkové vlastnictví zde nebylo, na rozdíl od Evropy, vzácností. Volební právo nebylo přiznáno ženám, dětem a černošům.² Z toho, co bylo výše uvedeno je více než jasné, že vývoj v amerických koloniích následoval a odrážel změny odehrávající se v Evropě v mateřských zemích.³

První stálou anglickou kolonií se stala Virginie, nesoucí jméno po Alžbětě I., respektive jejím přívlastku "panenská královna", jelikož se nikdy neprovdala. Při ústí řeky James v zálivu Chesapeake založili osadníci město Jamestown a zažili několik krutých let

2 Jedním z prvních případů, kdy se ženám dostalo práva volit, nacházíme již v letech 1776 – 1807 v New Jersey, kdy se voleb mohly zúčastnit i ženy vlastníci majetek.²¹ Jednalo se ale o ojedinělý a přechodný případ. Volební právo žen potvrdil až v roce 1920 devatenáctý dodatek k Ústavě. V černošské otázce volebního práva lze přesný rok jen těžko určit, protože i když volební právo bylo černošskému obyvatelstvu přiznáno patnáctým dodatkem Ústavy roku 1870, jeho ustanovení některé státy obcházely zaváděním zvláštních požadavků způsobilosti umožňujících účastnit se voleb, např.: testy gramotnosti, zvláštní daně z hlavy. Tím dosilovaly toho, že volby se staly pro černošské občany nedostupné. Muselo padnout ještě mnoho rozsudků a Kongres přijal mnoho zákonů znemožňujících volební diskriminaci na základě rasy, než se volby staly skutečně otázkou všech občanů Spojených států.

2-1 Purvis, Thomas L.: *Encyklopedie dějin USA*, Praha, 2004, str. 499

3 Tindall, George B., Shi, David E.: *Dějiny Spojených států amerických*, Praha, 2000, str. 63

živoření, než se konečně našel výnosný atrikl, který je uživil - již výše zmíněný tabák. Ačkoli původní vztahy s Indiány se vyvíjely slibně, v první polovině 17. století došlo k prvnímu ostrému střetu a o dvacet let později k dalšímu – oba stály jak Angličany, tak domorodce velké ztráty a nepřímo naznačily budoucí vývoj vztahů těchto dvou navzájem se nemilujících sousedů.

Virginská společnost z Londýna nabídla přiděl půdy ve výši 50 akrů každému, kdo financoval plavbu přes oceán, čímž docílovala zalidnění kolonie. Nadto získala i vynikající zdroj pracovní síly, kromě otroků, i takzvané smluvní sluhy (*indentured servants*). Tito sluhové podepsali smlouvy, podle nichž se vzdávají po čtyři roky až sedm let mzdy za práci, pokud jim bude zaplácena přeprava do Ameriky.⁴ Jejich postavení se od otroků lišilo jen v nemnoha rysech. Sice se automaticky potomek smluvního sluhy nestával také sluhou a doba služebnictví byla časově omezena, ale fakticky se propuštění ze služby dočkal jen málokdo. Většina smluvních sluhů zemřela po dobu služby nebo jim byla služba prodlužována z důvodu trestu. Smluvní sluhové se, na rozdíl od otroků, mohli učit číst a měli právo vlastnit soukromý majetek.⁵

Roku 1624 se stala Virginie královskou kolonií, což znamenalo, že si nad kolonií držela koruna suverenitu a ovládala ji prostřednictvím jí jmenovaného guvernéra stojícího v čele exekutivy. Guvernér pak jmenoval horní komoru zákonodárního sboru, zatímco dolní komora byla volena svobodnými pozemkovými vlastníky. Guvernér se nacházel v rozporuplném postavení, neboť se odpovídal králi za chod kolonie a zároveň i kolonii samotné.

S Virginií sousedil Maryland, první vlastnická kolonie, založená roku 1634 původně jako útočiště katolíků, kteří byli v Anglii diskriminováni. Zakládací listina, udělená druhému lordovi Baltimorovi – Ceciliu Calvertovi, zakotvovala možnost vydávání zákonů se souhlasem všech svobodných lidí, tedy těch, kteří vlastnili majetek. Zákonodárné shromáždění se ale brzy rozdělilo do dvou komor, rada a guvernér zasedali odděleně. Zakládací listina též umožňovala vlastníkovi udílet panské statky. Ideou Calvertových bylo, že tato panství povedou katoličtí statkáři se zvláštními politickými privilegii. Na panstvích měli zároveň působit soukromí kaplanové s faktickou působností farních kněží. Díky silnému protestantskému vlivu, jemuž se

4 Purvis, Thomas L.: *Encyklopedie dějin USA*, Praha, 2004, str. 428, cit.: "Před 1700 tvořili bílí sloužící asi 15 % všech přistěhovalců do severních kolonií. Asi 70% přistěhovalců do Chesapeaku tvořili smluvní sloužící a z nich nejméně 84 000 přišlo před 1700. Po 1700 se stali hlavně zdrojem nesvobodných zemědělských dělníků černí otroci, ale najméně smluvních sluhů pokračovalo až do revoluce. 1700 – 75 jich přišlo z Anglie asi 25 000 a 7 000 z Irska nebo Škotska."

5 Hall, Kermít L., Wiecek, William M., Finkelman, Paul: *American Legal History: Cases and Materials*, New-York, 1996, str. 43

Maryland nemohl vyvarovat (většina sloužících se hlásila k protestantismu), se kolonie potýkala s několika povstáními, z nichž jedno vyústilo ve vládu anglického parlamentu, která ji po uklidnění vzpoury vrátila zpět lordu Baltimorovi. Koncem 17. století ale další vzpoura zapříčinila ukončení vlastnické svrchovanosti a Maryland se stal královskou kolonií.

Roku 1620 byla poutníky osídlena kolonie Plymouth. Nevedla je touha po získání zlata nebo jiného bohatství, ale chtěli založit společenství vybudované na náboženských základech, s přísnou křesťanskou morálkou. Tito puritáni⁶ – separatisté se řadili mezi nejextrémnější část sekty, což odráželo odmítnutí anglikánské církve jako celku. Nejprve je pronásledování ze strany Jakuba I. vyhnalo do Holandska, kde sice získali azyl, ale ne už možnost rovnoprávného uplatnění. Proto hledali nové místo, kde začít vytvářet společnost dle vlastních představ a přesvědčení. Navíc jim Jakub I. přislíbil, že narozdíl od rodné Anglie se v Americe pronásledování nemusí obávat. V září z Leydenu vyrazila na Mayfloweru skupina poutníků v čele s Wiliamem Brewsterem a se zakoupeným patentem od Virginské společnosti, aby v listopadu přistáli na mysu Cod. Jelikož se nacházeli na území bez svrchované vlády, uzavřelo 41 mužů 21. listopadu "*Mayflowerskou smlouvu*" (*The Mayflower Compact*), jež představovala jakousi smlouvu s Bohem, který se stal jednou ze smluvních stran. Dohodu lze považovat za jakousi první psanou americkou ústavu, neboť se zabývala nejen způsobem vedení kolonie, za jejímž účelem vytvořili občanskou vládu (*The Civil Body Politick*), ale i nakládáním s pohany v jejich středu.⁷ Všichni, kdo podepsali smlouvu, se stali svobodnými a plnoprávními v rámci uskupení, ačkoli původně připluli třeba i v postavení smluvních sluhů. Mayflowerská smlouva má význam ale ještě z dalšího hlediska – položila základy zvláštní tradici vystavět vládu na dohodě. Poutníci se zasloužili o další tradici – po měsících strádání jim znalostmi pomohl ke skvělé úrodě a soběstačnosti Indián jménem Squanto. Spolu s Indiány uspořádali oslavu na oslavu sklizně a tento den se dodnes slaví jako Den děkuvzdání.

S Plymouthskou kolonií sousedila další kolonie založená jako svaté společenství – kolonie zátoky Massachusetts. Tuto kolonii, na rozdíl od plymouthské, obývali neoddělení

6 Puritánství – hnutí ze 70. let 16. století. Kladlo si za cíl reformovat anglikánskou církev podle vzoru kalvínských církví a zcela vymýtit pozůstatky katolicity. K tomu mělo dopomoci zbavení biskupů možnosti kontrolovat církevní záležitosti, odstranění všech svátostí vyjma křtu a přijímání, nahrazení formální anglikánské liturgie bohoslužbou zaměřenou především na kázání atd. Po roce 1600 bylo puritánství v Anglii potlačeno. Rozděluje se na dvě základní větve - separatistickou a neseperatistickou. Prvně jmenovaní odmítali koncepci státní církve a požadovali, aby každá z kongregací ustanovovala a odvolávala svého duchovního sama. K nim patřili obyvatelé Plymouthu a Rhode Islandu. Neseperatistická část puritánů tolerovala strukturu anglikánské církve, nicméně prosazovala ustavení samostatných kongregací, které by si volily své duchovní a staraly se o své farnosti bez dalších zásahů biskupů. Osídlili především Massachusetts, Connecticut a New Hampshire.

7 Hall, Kermit L., Wiecek, William M., Flakelman, Paul: *American Legal History: Cases and Materials*, New-York, 1996, str. 11

kongregacionalisté, tedy ti, kteří věřili v možnost reformace anglikánské církve. Na dlouhou dobu v čele kolonie stál John Winthrop, který přesunem za moře vyřešil neutěšenou majetkovou rodinnou situaci a zároveň se vyhnul pronásledování puritánů v rodné Anglii. Winthrop se připravil roku 1630 a spolu s asi dalšími sedmi sty osadníky založili Boston. Ke konci téhož roku dorazilo okolo dalšího tisíce nových obyvatel. Znamenalo to ale jen předvoj tzv. velké migrace.⁸

Během plavby přednesl Winthrop kázání *"Vzor křesťanské lásky k bližnímu"* (*A Model of Christian Charity*), v němž vyslovil představu "města na pahorku" (*a city upon a hill*), tedy místa, kde mohou vytvořit společnost dle jejich vlastních představ, společenství, kde by zájmy veřejnosti převažovaly nad zájmy soukromými. Členové se musí řídit pravidly přísné puritánské morálky, stanou se příkladem všem ostatním, vzorem správné zbožné obce. Boha představil jako druhou stranu pomyslné smlouvy, v níž se zavazují žít v souladu s božími pravidly. Dokonce hrozil, že pokud by smlouva byla porušena, Bůh by se od nich odvrátil.⁹

Winthropova skupina s sebou přivezla zakládací listinu, v níž byla opomenuta výhrada umístění domovské kanceláře v Anglii, čímž tedy fakticky přenesli celou správu kolonie do Massachusettské zátoky a obchodní společnost přetvořili v provinční vládu. Listina zakotvovala ústřední moc v rukou Generálního soudního dvora, který volil guvernéra a pomocníky. Skládal se z akcionářů nazvaných svobodnými (svobodným se mohl stát jen člen církve). Ti požívali veškerých výsad ve společnosti (včetně práva volit), jenže kromě Winthropa byl tento status přiznán jen hrstce dalších osob. Winthrop sám se stal prvním guvernérem. Původně svobodní volili pomocníky, kteří zase volili guvernéra. Nevole vůči pravidlům vzrůstala, až každé město vyslalo po dvou delegátech, kteří si vyžádali od Johna Winthropa k prostudování zakládací listinu. Zjistili, že schvalování zákonů a pravomoc vybírat daně náleží Generálnímu soudnímu dvoru, což se ve skutečnosti nepraktikovalo. Winthrop namítal, že svobodných je příliš mnoho na to, aby dvůr mohl pracovat. Avšak když se tento sešel, prohlásil se za zastupitelský orgán, jenž bude napříště tvořen dvěma nebo třemi zástupci z každého města. Zároveň zvolil nového guvernéra. Winthropovi se podařilo úřad znovu nabýt až o tři roky později. V roce 1644 se Generální soudní dvůr přeměnil ve dvoukomorové shromáždění,

8 Purvis, Thomas L.: *Encyklopedie dějin USA*, Praha, 2004, str. 488, cit.: "1630-60 ztratila Anglie, která měla tehdy asi 5 500 000 obyvatel, nejméně 214 000 emigrantů; z toho 25 000 odešlo do Nové Anglie, 50 000 do Virginie a Marylandu, 110 000 do Západní Indie, 4 000 na Bermudy a 25 000 do Irska. Z velké migrace pocházelo téměř všechno – přistěhovalec do Nové Anglie 17. století a přes 40% přistěhovalců do Chesapeaku před 1700; zvýšila počet anglických kolonistů na severoamerické pevnině z necelých 5 000 (1630) na víc než 70 000 (1660)."

9 Hall, Kermit L., Wiecek, William M., Finkelman, Paul: *American Legal History: Cases and Materials*, New-York, 1996, str. 12

kde v jedné komoře zasedali zástupci měst a ve druhé pomocníci. Ke schválení návrhu byla zapotřebí většina hlasů v každé ze sněmoven.

Velice zajímavým a na svou dobu vyzrálým dokumentem jsou zajisté *“Práva a svobody Massachusets”* (*The Laws and Liberties of Massachusets*) z roku 1648. Ospravedlňují původ vlády a vysvětlují význam existence zákonů, když přirovnávají společnost bez fungujících zákonů k lodi bez kormidla a plachet. Dokument seřazuje abecedně práva příslušející obyvatelům. Je v něm řečeno, že všechna práva jsou vytvořena s ohledem na všechny lid, ne s ohledem na konkrétního jedince, z čehož je pak vyvozováno, že dodržování zákonů musí podléhat obecnému zájmu, nikoli soukromému.¹⁰

Angličtí puritáni se usídlovali i v dnešním Connecticutu. V červnu roku 1633 se zde síce usadili Holanďané, zřídili zde Nové Nizozemí a dnešní Hartford, ale už v září založili puritáni několik významných měst (Windsor, Wethersfield). Po čtyři roky trvaly krvavé boje s Indiány (Pequoty). Roku 1639 přijala zmiňovaná tři města *“Základní řád Connecticutu”*, aby vytvořila vládu a zákonodárny sbor. Vzorem jim bylo zřízení kolonie Massachusetts (rozdíl tkvěl např. v tom, že volební právo nebylo vázáno na členství v církvi). Postupem času ho přijalo 15 měst zakládáných v údolí Connecticutu, ačkoli nikdy nezískal potvrzení královskou chartou. Základní řád platil až do roku 1662, kdy Connecticut konečně získal od krále Karla II. právní statut – výsadu. V rámci výsady získal Connecticut i do té doby samostatný New Haven, též s volebním právem vázaným na členství k církvi, který navíc se vztahoval jen na muže. Jeho právní systém byl založen na Mojžíšově zákoně. Každé z jeho měst vysílalo dva zástupce do zákonodárného sboru – Generálního dvora.

Roku 1636 koupil od Indiánů půdu Roger Williams, který byl nucen pro názory příliš puritánské i pro puritány opustit kolonii Massachusets. Založil město Providence, jenž se tak stalo první stálou osadou Rhode Islandu. Rhode Island získal v roce 1644 od anglického parlamentu licenci k řízení státu (*The Rhode Island Patent*).

Díky Williamsovým radikálním názorům ohledně svobodného výběru víry a prosazování zásad, jež by měly panovat v církvi, a byly na soudobou puritánskou církev až příliš přísné, byla v této oblasti uzákoněna náboženská svoboda. V pojednání *“Krvaví pronásledovatelé”* (*The Bloody Tenent of Persecution*), z roku 1644, vyjádřil potřebu náboženské svobody, tedy myšlenku více než neobvyklou na tehdejší dobu. Podrobně argumentoval i v otázce oddělení církve a státní moci. Tvrdil, že vláda svou moc odvozuje od

¹⁰ Hall, Kermit L., Wiecek, William M., Finkelman, Paul: *American Legal History: Cases and Materials*, New-York, 1996, str. 15

lidu a moc si udržuje a vykonává jen do té doby, dokud s tímto výkonem lid souhlasí.

Holandská kolonie Nové Nizozemí, založená roku 1620 Východoindickou společností, vznikla v době spolupráce s Anglií jako spřátelenou protestantskou velmocí. Východoindická společnost byla původně založena pro obchod s Orientem, pro obchod s Amerikou založili Holanďané roku 1621 Západoindickou společnost. Ještě před tím, v roce 1609, najala prvně jmenovaná společnost anglického kapitána Henryho Hudsona, aby našel cestu do Orientu. Ten objevil zátoku Delaware a prozkoumal okolí řeky, která ještě dnes nese jeho jméno. Uzavřel přátelství s místními Indiány (s kmenem Mohavků, patřících mezi irokézské kmeny) a začal s nimi čile obchodovat. Obchod se zaměřil především na kožešiny. Roku 1626 zakoupil guvernér Peter Minuit od Indiánů ostrov Manhattan, vesnice Nový Amsterdam se stala hlavním městem Nového Nizozemí. I Holanďané, zaměřeni především na obchod, pochopili, že je třeba podporovat zemědělství. Proto Západoindická společnost nabízela akcionářům patronáže (statky), pokud budou schopni za čtyři roky zalidnit 50 osobami. Tyto osoby by platily patronovi rentu, ale od něj by získaly dobytek a právo používat jeho mlýn. Zároveň by podléhaly jeho soudu. Jelikož zmíněné schéma více než připomínalo nevolnictví, většina osadníků se zaměřila na ustanovení o pachttech – do pachtu získal každý tolik země, kolik byl schopen obdělat.

Společnost si činila nároky na území dnešní Pensylvánie, New Jersey, Delaware a navíc všechnu půdu rozkládající se východně od řeky Connecticut. Jelikož se ale společnost nacházela ve stavu nedostačujících prostředků, aby půdu spravovala, údolí Delaware zabrali Švédové a zbudovali tam Nové Švédsko. Jejich osídlení trvalo do roku 1655, dokud území neanektoval guvernér Nového Nizozemí Peter Stuyvesant.

Roku 1664 Jakub, vévoda z Yorku a bratr krále Karla II., dobyl Nové Nizozemí. Král mu získané území daroval a Nový Amsterdam byl přejmenován na New York.

Vévoda z Yorku věnoval roku 1664 území mezi řekami Hudson a Delaware siru Carteretovi a lordu Berkeleymu jakožto vlastnickou kolonii. Tě území nazvali dle sirova rodného ostrova New Jersey. Původně bylo území rozděleno na Východní New Jersey obývané Holanďany, Skoty a Angličany, a Západní New Jersey osídlené Švédy, Finy a Holanďany. V roce 1702 se území spojila v královskou kolonii.

Z roku 1683 pochází "*New Yorská Charta svobod*" (*The New-York Charter of Liberties*), kterou sice Jakub II.¹¹ schválil jako vévoda, ale jako král ji již odmítl. I když se tedy

¹¹ Vláda Jakuba II. netrvala dlouho – pouhých tři léta. Roku 1688 vyvrcholil odpor proti jeho absolutické vládě a hrozby upravení katolické víry v podobě *Slavné revoluce*. Nekrvavý konflikt vynesl na trůn Viléma III. Oranžského spolu s

nikdy nestala platným zákonem, přesto je přínosným zdrojem pro poznání vývoje právní kultury. Charta čerpala některá svá ustanovení z *Magna Charty Libertatum*¹² a to především ze čl. 39 týkajícího se suverenity a dovolatelnosti se zákonů. Zakotvovala rovnost lidí před zákonem, náležitosti spravedlivého procesu. Detailně upravovala procesní právo (např. zakotvovala dvanáctičlennou porotu). Vyslovený požadavek, že nikdo nesmí být potrestán bez projednání případu před soudem, by se dal považovat za základ ústavního práva na řádný soudní proces, který je zakotven v pátém a čtrnáctém dodatku Ústavy spojených států amerických. Stejně tak charta obsahovala i zákaz donucení svobodných obyvatel ubytovávat vojáky ve svých domech v době, kdy netrvá válečný stav, což je v podstatě stejné právo, jaké je uvedeno ve třetím dodatku Ústavy USA.¹³

Roku 1629 od Plymouthské společnosti (respektive tehdy již nástupce Plymouthské společnosti – Rady Nové Anglie) získal John Mason nároky na New Hampshire,¹⁴ z něž si přál zřídit vlastnickou kolonii, ale jeho plány zmařilo Massachusetts, které roku 1640 anektovalo jeho města.

Plymouthská společnost sice zřídila na řece Sagadahoc roku 1607 osadu, ale ta byla už po roce opuštěna. Až roku 1622 Rada Nové Anglie začala poskytovat pozemky k osídlení, takže kolonie Maine získala několik roztroušených osad. Sir Fernando Gorges obdržel na tuto oblast královskou výsadní listinu a stal se tak vlastníkem Maine, ne však na dlouho. I jeho potkal obdobný osud jako New Hampshire, když Massachusetts osady anektovalo a učinilo z nich York County. Roku 1677 Gorgesův dědic nakonec prodal svůj nárok na Maine kolonii Massachusetts.

Osídlování kontinentu anglickými emigranty se utěšeně rozvíjelo až do roku 1640, kdy započal boj krále a parlamentu. Během skoro dvaceti let, v průběhu občanské války a diktatury Olivera Cromwella,¹⁵ byly kolonie ponechány svému osudu. Když došlo roku 1660 k

jeho manželkou Marií, dcerou Jakuba II. Roku 1689 oba podepisují *Bill of Rights*, jímž potvrzují práva parlamentu a dávají tak vzniknout konstituční monarchii. Například byl zakotven souhlas parlamentu ke zvyšování daní i k vytvoření královského vojska v době míru. Členové parlamentu se napříště zodpovídají parlamentu a ne králi nebo jeho soudu. Pro Ameriku revoluce znamenala precedenční případ možnosti postavit se královské moci.

12 *Magna Charta Libertatum* – celkem 63 článků vydaných pod nátlakem šlechty králem Janem Bezzemkem roku 1215. Stal se základním zákonem anglické stavovské monarchie. Omezoval moc krále ve prospěch šlechty a měšťanstva, jelikož přesně vyjmenovával povinnosti vazalů a zároveň i meze pravomocí krále. Zaručoval nezávislost církve na králi díky svobodné volbě biskupů a opatů. Charta zaručovala, že žádný svobodný obyvatel království nesmí být zatčen bez zákonného rozsudku (*Habeas Corpus*) a i další principy ohledně spravedlivého zjištění viny a následného určení trestu. Roku 1679 byl přijat *Habeas Corpus Act* potvrzující ustanovení *Magna Charty*, platí dodnes a stal se vzorem pro ústavní záruky svobod přijaté postupně ve všech státech USA.

13 Hall, Kermit L., Wisecek, William M., Finkelman, Paul: *American Legal History: Cases and Materials*, New-York, 1996, str. 21

14 První evropskou osadu na tomto území založil David Thompson roku 1623.

15 Občanská válka v Anglii - ozbrojené konflikty mezi parlamentaristy a royalisty, probíhala mezi lety 1642 – 1651.

restauraci Stuartovců a král Karel II. usedl na trůn, pro kolonie se takřka nic nezměnilo. Znovunastolení bývalých vlád se obešlo bez incidentů. Další období osídlování se neslo v duchu expanze a rozvržení kolonií se přiblížilo ke své konečné podobě. Anglii se podařilo dobýt Nové Nizozemí a založit čtyři další kolonie: New York, New Jersey, Pensylvánii a Delaware. Všechny se staly koloniemi vlastnickými, král jimi obdaroval své "věrné" z občanské války.

Jednou z nových oblastí, kterou začala nová vlna přistěhovalců osidlovat, byla oblast Severní a Jižní Karolíny. Severní část, u Albemarleeské úžiny, zůstávala osídlena jen řídko. První město, Bath, zde založili francouzští hugenoté až roku 1704. Roku 1665 se oblast dočkala zákonodárního sboru. Jeden z osmi vlastníků, Sir Anthony Ashley-Cooper, sestavil roku 1669 za pomoci Johna Locka¹⁶ "*Základní ústavu Karolíny*" (*The Fundamental Constitutions of Carolina*). Listina se zcela vymykala hlavnímu proudu amerického ústavního vývoje. Ke kladným rysům rozhodně patřila náboženská svoboda, která se vztahovala i na pohany a osadníky hlásící se k židovskému náboženství. Dokonce ústava umožňovala založit církve, pokud se sedm a více osob shodlo na stejné víře. Na druhé straně bylo zakotveno otroctví a zdůrazněna absolutní moc pána nad otrokem. Tato klauzule je více než logická, jelikož hlavním obchodním artiklem Karolíny (vedle kožešin, dobytka a rýže) byl právě obchod s indiánskými otroky. Dalším zajímavým ustanovením byl zákaz právníků, respektive zákaz nájemné obhajoby. Primárně se zde projevovala snaha o všeobecně srozumitelný výkon práva a spravedlnosti vůbec, kdy by ani služeb právníků nebylo třeba. Úloha právníků ve společnosti vůbec byla chápána značně negativně – společenství mělo fungovat beze sporů.¹⁷

Zvítězili parlamentaristé v čele s Oliverem Cromwellem. Popravili krále Karla I. a roku 1649 vyhlásili Anglickou republiku. Oliver Cromwell se stal hlavním politickým vůdcem, roku 1653 rozpustil parlament a přijal titul doživotního lorda protektora Anglie, Skotska a Irska. V zemi zavedl vojenskou diktaturu, když do čela správních oblastí jmenoval generály. Podařilo se mu porazit Španělsko a tím pádem z Anglie znovu vytvořit námořní mocnost. Před smrtí jmenoval svým nástupcem svého syna, Richarda, ten však byl donucen k abdikaci. Do roka se vlády a trůnu opět ujali Stuartovci.

16 John Locke (1632 – 1704) – anglický osvícenský filosof. Studoval přírodní vědy, medicínu a státovědu na univerzitě v Oxfordu. Ve státních službách působil jako komisař pro obchod a kolonie. Stal se jedním ze zakladatelů liberalismu, jež staví svobodu jako nejpřednější politickou hodnotu. Státní moc dle Locka končí tam, kde osobní svoboda začíná a státní moc může zasáhnout do osobní svobody jen na její obranu, tedy když je svoboda porušena. Lock staví vztah občana a státu na principu smluvním, kdy stát vzniká z vůle svobodných a vzájemně si sobě rovných individuí, jakožto garant jejich přirozených práv. Pokud by panovník – představitel státu - smluvní vztah porušil, přiznává Locke lidu právo na svržení panovníka. Vyvrací možnost absolutistické vlády panovníka, poněvadž mu ji nedaroval bůh, ale lid, který má proto i možnost ho této moci zbavit. Ačkoli se osvícenství považuje za směr převládající hlavně v 18. století, Locke se beze sporu počítá mezi jeho představitelé. Osvícenství znamenalo převrat v evropském myšlení, jelikož znamenalo odklon od dosavadních představ o hierarchizované společnosti a pobožnosti. Spolu s odmítnutím vůdčí role panovníka z boží vůle, ale z vůle společnosti, se začaly vyvíjet i pojmy přirozených práv, občanské společnosti nebo práv občana. Mezi nejvýznamější události, které Lockovy filosoficko politické názory a potažmo i celé osvícenství ovlivnilo, patřila velká francouzská revoluce a hlavně boj amerických kolonií za nezávislost.

17 Seltenreich, Radlín: Právníkový stav v USA – historie a současnost in *Dějiny právníkého stavu a právníkových profesí*, Praha, 1999

Co se týká územního členění, jednalo se o složitý zastaralý systém zavádějící hierarchizovanou dědičnou šlechtu (hrabství zahrnovalo baronie; v každém hrabství se nacházeli dva náčelníci se stejným přídělem půdy jako 4 lankrabata, která stála v čele baronií). Guvernérem se stal nejstarší usídlený majitel, který stál v čele domény – baronie, která každá měla vlastní soud, jemuž předsedal její majitel. Všichni majitelé, vyjma guvernéra, tvořili sbor palatinů s pravomocí jmenovat úředníky, přijímat zákony a projednávat návrhy kolonistů. Ústava počítala i se shromážděním složeným ze všech usídlených majitelů, jejich zástupců pro případ nepřítomnosti, lankrabat a náčelníků a jednoho absolutního majitele, jenž byl volen majiteli vlastnicími minimálně 50 akrů půdy. Toto shromáždění mělo za úkol projednávat všechny návrhy zákonů před jejich přijetím sborem palatinů.

Díky vnitřní nestabilitě kolonie, která především pramenila z neustávajících problémů s indiánským obyvatelstvem a vedla až k povstání proti vlastníkům, se roku 1719 oddělila Jižní Karolína a stala se královskou kolonií. O deset let později ji následovala i Severní Karolína. Ani jedna z vlád neschválila původní ústavní listinu za svůj základní zákon.

Jednou z kolonií zakládanou za účelem svobodného vyjádření vlastní víry a vytvoření společnosti tomu odpovídající byla Pensylvánie, jejíž území osídlila skupina kvakerů.¹⁸ Útočiště před pronásledováním hledali v Americe původně jako jedni z vlastníků New Jersey, později se soustředili na povodí řeky Delaware. Kvakeři jsou vysoce tolerantní vůči ostatním, ať už jde o rasu či náboženství. Právě proto se v Pensylvánii usadily i další náboženské menšiny: mennonité, amishové, bapťisté nebo moravští bratři. Z téhož důvodu si Pensylvánie, jako jedna z mála kolonií, udržela dlouhodobě přátelské vztahy s místním indiánským obyvatelstvem.

První stálou osadu ovšem na území Pensylvánie založilo roku 1643 Švédsko, ale už roku 1655 svrchovanost převzalo Nové Nizozemí. Roku 1664 pak oblast připadla Anglii. Král Karel II. udělil Williamu Pennovi roku 1681 chartu na kolonii Pennsylvania, kterážto vlastnická kolonie musela nést jméno po Williamově otci, královi příteli. Zajímavým faktem zůstává, že se jednalo o králova věřitele. Roku 1682 věnoval vévoda z Yorku Williamu Pennovi oblast Delawaru. Ale roku 1701 získali osadníci právo volit si vlastní zákonodárný sbor, ačkoli

¹⁸ Okolo poloviny 17. století založil tuto protestantskou sekci švec George Fox, který založil její učení na přesvědčení, že každý člověk je veden "vnitřním světlem" božího hlasu k pravdě a věčné spáse. Když naslouchal božímu hlasu, třásl se v extatickém vytržení, odtud tedy jejich přízvisko s posměšným nádechem kvakeři – třesoucí se (z anglického slova quake, třást se). Oficiální název se v průběhu let měnil z Děti světla na Přátele pravdy, po té na Společnost přátel. Kvakeři vyznávají toleranci a mírový přístup ve všech směrech, proto odmítají vojenskou službu, zřikají se i státní autority, dogmat, kněží a celé složité církevní organizace jakožto zbytečných v jejich prostých požadavcích ohledně životních potřeb. Náboženské předpisy zakazují válku, trest smrti, otroctví a potažmo jakoukoli diskriminaci, hazardní hry a požívání alkoholu.

guvernérovi připadla svrchovanost nad oběma oblastmi.

William Penn sám byl členem kvakerské církve a využil území právě jako útočiště pro stoupence svého vyznání, kde se snažil vybudovat fungující vládu založenou na kvakerských zásadách. Jeho představy jsou souhrnně vyjádřeny v *"Listině svobod a Formě vlády"* (*Charter of Liberties and Frame of Government*, 1682), kde byl jakožto v jediné z kolonií zakotven jednokomorový parlament, který svým obsahem ovlivnil vývoj amerického ústavního systému i po roce 1776. Zdůrazňoval vládu úzce propojenou s míněním lidu, kdy lid považuje za hnací sílu každé vlády. Zároveň se ve vládě odráží rysy společnosti, v jejímž čele stojí – podle toho, je-li lid dobrý nebo špatný, musí být dobrou nebo špatnou i vláda. Ačkoli zdůrazňuje poslušnost a pokoru občanů vůči zákonům, vyjadřuje zároveň jistou míru nedůvěry vůči všemocnosti a samospasitelnosti zákonů. Formuluje myšlenku, že dobrý zákon ještě neudělá dobrého člověka. Za jedno z nejzajímavějších tvrzení považují Pennovo vyjádření vztahu poslušnosti a svobody, kdy tvrdí, že *"svoboda bez poslušnosti je chaos a poslušnost bez svobody je otroctví"*.¹⁹

Poslední britskou kolonií založenou na americkém kontinentě se stala roku 1732 Georgie. Král Jiří II. udělil chartou 21 správcům území mezi řekami Altamaha a Savannah, jež nesla jméno na jeho počest. Georgie měla sloužit jako jakýsi dobročinný pokus, když se na její území měli uchýlovat odsouzení z vězení pro dlužníky a protestanští uprchlíci. Budoucím zdrojem bohatství se měl stát hedvábnický průmysl. Poloha kolonie byla čistě strategická, zabráňovala Španělům sídlícím na sousedící Floridě v dalším pronikání na sever. Očekávaný rozkvět se dlouho nedostavoval. Platil zákaz dovozu otroků a to hlavně z toho důvodu, aby na lodích zbylo více míst pro osoby, jimž Georgie nabízela útočiště. Maximální výměra pozemku v držbě nesměla překročit 500 akrů, toto nařízení bylo zrušeno roku 1759. Když v roce 1753 vypršela platnost pověřovací listiny, přešla správa kolonie pod království a byla ustavena vláda. Za následujících deset let se široce rozvinul obchod a kolonie začala konečně prosperovat.

Kolonie se staly pro korunu nejen zdrojem obchodovatelného zboží. Sice se obchodní artikly nezískávaly zdaleka tak rychle, jak se původně očekávalo, ale přesto se jednalo o velice výnosný obchod. Navíc se kolonie staly odbytíštěm pro anglické výrobky přivážené z domoviny. Anglie, díky koncentrovanému osidlování, upevňovala své pozice a vytvářela si tak pevné základy pro získávání dalších území – ať už obsazených nebo ještě volných. Její největší rivalové, Španělé, Holanďané a Francouzi, nedosáhli takového rozmachu. Kromě jazyka,

¹⁹ Hall, Kermit L., Wiecek, William M., Finkelman, Paul: *American Legal History: Cases and Materials*, New-York, 1996, str. 21

zvyků, náboženství a kultury s sebou do Nového světa Angličané přenesli i právní kulturu, jež určila celý další právní vývoj formujícího se národa. Trefně onen vztah vystihl Friedman, když napsal, že *“koloniální právo bylo spíše dítětem anglického práva, než jeho podřízeným.”*²⁰

²⁰ Friedman, Lawrence M.: *A History of American Law*, New York, 2005, str. 16

I. b) Vliv anglické právní kultury

Díky neotřesitelnému vlivu a pevnému postavení Anglie na americkém kontinentě, se právě anglická právní kultura stala určující co se vývoje práva práva v Severní Americe týče. Nejednalo se sice o jedinou právní kulturu, jež formovala americké právo, ale rozhodně jí lze přiznat vůdčí postavení. Mezi oblastí, které si podržely jiné právní kořeny, patří např. Luisiana pod vlivem francouzského Code Civil nebo Arizona a Nové Mexiko ovlivněné španělským právem.

Dnes platí anglické právo na území Spojeného království Velké Británie a Severního Írska s výjimkou Skotska a s některými dalšími odchylkami v Severním Írsku a na Britských ostrovech. Dále platí v mírných obměnách v celém Britském společenství a bývalých britských kolonií, z nichž nejvýznamější jsou právě Spojené státy americké. Odrazem tohoto významu je, že systém práva se dodnes nazývá angloamerickým, protože ačkoli Amerika zachovává základy common law (angloamerické soudcovské právo, dále jen common law), vtiskla systému vlastní důrazné obrysy, přetvořila ho k obrazu svému a transformovala ho pod vlivem vlastních potřeb.

Amerika nepřijala anglické právo jakožto daný neměnný celek. Naopak platilo, že co kolonie, to jiné právo. Sice společným základem zůstávalo právo mateřské země, ale zároveň docházelo k jeho přetváření v důsledku přebírání funkčních vzorů od sousedících kolonií, dále se právní systém podroboval idejím vládnoucím v dané společnosti, respektive prosazovaným vlastníkem nebo zákonodárným sborem. Ani common law nebylo jednohlasně přijato jakožto výchozí systém práva. John Winthrop kupříkladu vyjadřoval názor, že anglické právo se na osadníky nevztahuje, jelikož již nejsou v Anglii. Podobně smýšlel i John Adams.²¹

Ačkoli se kolonie právními systémy značně lišily, můžeme vysledovat tři základní právní subsystémy, které nejlépe rozdělíme dle geografického klíče na systém severoatlantických, středoatlantických a jižních kolonií. Prvně jmenovanou subkulturu formovaly puritánské zásady prosazující povinnost jednotlivce zasazovat se o dobro společnosti a účastnit se jednání o věcech veřejných. Dále puritáni prosazovali morální i náboženské hodnoty přímo do politiky. Puritáni se snažili vytvořit příkladné osady, jelikož žili v přesvědčení, že se jejich společenství stanou novým vzorem - „městem na pahorku“, ke

²¹ Viz Hall, Kermit L., Wiecek, William M., Finkelman, Paul: American Legal History: Cases and Materials, New-York, 1996, str. 23 a 24.

kterému budou ostatní vzhlížet. Tato kultura položila základ konzervativní straně. Středoatlantické kolonie představovaly liberalistický proud. Politiku ponechávaly profesionálům a neprosazovaly nutnou angažovanost všech osob. Vláda samotná nesla břímě obstarávání všeobecné spokojenosti a důvod jejího zřízení nespočíval v úmyslu naplňování vyšších ideálů, ale z utilitaristických příčin.²² Naopak jižní kolonie si zachovaly tradiční prvky vycházející z elitářské koncepce hierarchizované společnosti.

Osadníci si s sebou tedy přinášeli tradici, jež se v anglických koloniích opírala o common law. Dále si přenesli i obyčeje, tedy local law a pravidla ekvity. Oproti praxi mateřské země se ale silně dostavila potřeba práva beroucího na sebe podobu zákonné formy (statute law), k němuž Ameriku dovedla potřeba závazného psaného textu. Dovezené právo bylo zbavováno nepotřebných a neupotřebitelných doktrín a naopak byly zaváděny doktríny nové, tedy takové, které si vyžádaly podmínky, v nichž se kolonisté na novém kontinentě nacházeli.

Především díky vlivu recepce římského práva se v Evropě zavedl zvyk psaného práva, ve smyslu jeho kodifikování v knihách. Common law recepci odolalo a udrželo si svůj zvyk „nepsaného práva“. Nepsaným právem není myšleno používání nepsaných zákonů. Též v systému common law se samozřejmě zákony vydávaly v té podobě, v jaké tak činí Evropa dodnes. Rozdíl spočívá v tom, že většina základních principů je obsažena přímo v rozsudcích.

Common law, zvykové právo tvořící základ anglického práva, vzniklo ve dvanáctém století, kdy existoval systém tzv. cestujících soudců (zasedajících jako tzv. královský soud), kteří se v zastoupení krále zabývali nejtěžšími zločiny. Tito soudci tedy šířili královské, obecně platné, právo a de facto tak potlačovali místní obyčeje, čímž položili základy common law.

Tedy právě soudci jsou velice důležitou postavou common law. Jejich vliv je z hlediska našeho soudce nepředstavitelný, ne ovšem neomezený, jak je často mylně chápáno a vykládáno. Nebyli jedinými, kdo tvořil právo, nesmíme opomenout vliv krále a parlamentu. Zákony v žádném případě nezaujímají v anglo-americkém právním systému postavení ochromeného pramene práva, neschopného stát se plnohodnotným pramenem, právě naopak.

Soudce vykonávající svou funkci v rámci anglo-amerického právního systému se řídí při svém rozhodování kromě platného práva též *precedenty*. Těmi míníme rozsudek zvláštního významu a řekněme kvality, pod jehož vlivem se rozhodují všechny obdobné případy. Ona obdobnost nebo podobnost je ale velmi důležitým pojmem, jelikož právě na soudci leží břímě toho, aby sám zvážil, nakolik je daný případ shodný s případem precedentním, tedy zda je

²² In Seltenreich, Radim: Ústavně právní vývoj anglických kolonií v Severní Americe, Právník 144/4, 2005.

možné postupovat stejně. Pokud soudce dospěje k závěru, že se nejedná o případ v hlavních a důležitých znacích shodný, precedentní rozhodnutí nepoužije. Z tohoto hlediska soudce právo nevytvář tak, že vykonstruuje právní řešení, ale že odhalí, odkryje, nejlépe „nalezne“, co je právem. Common law jako spletitý formalizovaný systém klade důraz na právní fikci právě z důvodů těch, že se neustále mění, ne z důvodů jeho neměnnosti.

Původní common law ale nestálo na výše uvedených základech. Klasické common law mělo své základy na dvou ústředních pilířích, na formálním řízení, a na právu vztahujícímu se k vlastnictví a držbě země. Jednalo se totiž o právo královských ústředních soudů, které řešily a zabývaly se právními problémy jen vybrané skupiny lidí - především lidu z řad panstva a šlechty, pokud se dotýkalo nižších vrstev, pak se jednalo hlavně o trestní právo. Dále nacházíme ještě lokální, zvykové právo, které se vyvinulo a uplatňovalo na jednotlivých panstvích a podle místa užívání se tedy i lišilo. Výše načrtnuté common law, jakožto právo celého království, totiž nezahrnovalo oblast celé země, bylo pluralistické. Používalo se samozřejmě v hlavních centrech země, ale venkov si ponechával hlavně zvykové právo, které se v různých oblastech vyvinulo různě, ale bylo zde zažitě a pochopené. Zároveň v podstatě neexistovala cesta, jak by se mohl prostý lid dovolat svého práva proti vrchnosti – této vrstvy se ve feudálním údobí soudní pře netýkaly, mimo už zmíněných trestních záležitostí.²³ Tento problém pomohl vyřešit kancléřský soud, který bude popsán níže.

Právě obyvatelstvo nižších vrstev tvořilo nejpočetnější část z pestré skladby obyvatel nově objeveného kontinentu. A právě oni si s sebou přinesli především zvykové a lokální právo, jež se různilo právě podle oblasti, ze které pocházeli. Zvykovým právem je míněno právo, jehož vynutitelnost nepramení ze zákonné úpravy, ale jeho síla a zákonnost je spatřována v *usu longaevi a opinio necessitatis*. Tedy již zmíněné dlouhodobé existenci, respektive dlouhodobém používání a v obecném povědomí o nezbytnosti a správnosti takovéto praxe. O obyčejovém právu bude podrobněji pojednáno dále.

Soudci psali rozsudky, v nichž konzervovali tehdy existující principy a hodnoty. Toto může vést k závěru, že common law spočívá v zastaralém způsobu používání práva. Naopak jedná se o živé právo, protože právě díky tomu, že soudci se řídili nejen právem platným a precedenty, ale mohli citlivě a pružně reagovat na vyvíjející se morální a společenské hodnoty a požadavky. Neztrácela se právní jistota, jelikož právní principy, jak už bylo výše řečeno, byly zažitě a všeobecně uznávané bez potřeby kodifikace tak, jak zná právo

23 Friedman, Lawrence M.: *A History of American Law*, New York, 2005, str. xii - xx

kontinentální. Lichou se zdá obava ze zneužívání soudcovského práva, respektive z nahodilého způsobu rozhodování, nezapomínejme totiž, že soudce byl vázán předepsaným procesním postupem. Navíc, a to především musíme mít na mysli, taková forma práva se musela vyvíjet po delší dobu, vzniknout přirozeným způsobem a adaptovat se v dané právní kultuře. Nelze si samozřejmě představit, že by dnes stát tradičně kontinentální právní kultury a spíše pozitivistického náhledu na právo, jakým je např. i Česká republika, aplikoval namísto dosavadního soudního systému soudcovský výkon práva příslušející do angloamerické právní kultury. Důsledky by byly katastrofální, zcela zřejmě by výkon justice zkolaboval. Důvodem by ovšem nebyla neschopnost common law nebo nedokonalost našeho soudního systému. Jednoduše nelze směřovat prvky jednotlivých právních kultur dohromady, nelze naroubovat po staletí se vyvíjející zásady na odlišný právní kmen. Ačkoli se tedy můžeme z hlediska našich právních kořenů dívat na common law jako na poněkud nepřehledný a složitý systém, musíme se mu zároveň i obdivovat, že i bez podrobného zákonného návodu funguje.

Další důležitou oblastí anglické právní kultury je *law of equity*, jež bylo opakem common law. Vykonával jej lord kancléř, vysoký královský úředník. Kancléřství se dlouhodobým a složitým vývojem stalo soudem, kancléřským soudem (*The Court of Chancery*), který pod vedením lorda kancléře, jakožto „opatrovníka krále svědomí“, umožňoval vyhnout se rigidnímu a často nedostačujícímu common law a soudit dle pravidel morálky a spravedlnosti. Lord kancléř zodpovídal za vydávání *writů*, tedy příkazů umožňujícím žalobcům zahájit vymáhání svého práva, institut výrazně připomínající formalizovaný legisakční proces známý ze římského práva. Stejně tak jako nedostačoval přísně formalizovaný římský systém žalob, ani systém writů postupem doby nestačil pokrýt nároky ze strany obyvatelstva.²⁴ Writ totiž nebyl obecně přístupným právem, ale privilegiem, a právo, pro něž neexistoval odpovídající writ, nemohlo být u královského soudu uplatněno. Lidé proto hledali pomoc přímo u krále, který začal přesouvat rozhodování v takových kauzách na lorda kancléře. Kancléřský soud si tedy postupně vytvořil systém vlastních precedentů, jež stejně jako common law, zůstal u zásady *stare decisis* (setrvat u rozhodnutého).

Ekvity bylo méně formalistické, velice pružné a doplňovalo common law v mnoha ohledech, nicméně nepůsobilo jako nezávislé právo, jež si mohl každý dle libosti vybrat, nevyhovovaly-li mu zásady common law. Naopak, soud ekvity přicházel v úvahu jedině za

²⁴ Oblíbenost královského soudu k nelibosti velkých feudálů rostla. Královské soudy feudály fakticky omezovaly ve výkonu jejich soudní pravomoci, což vedlo ke konfliktu mezi králem a feudály, jež vyřešil roku 1285 tzv. druhý westminsterský statut, který zavedl ohledně writů status quo a tím pádem zomezil růstu pravomoci královských soudů. Výjimečně mohl být vydán writ nový, ale jen jako analogie writu již existujícího.

podmínky vyčerpání všech prostředků v rámci common law.

Ekvity vykonávalo svou moc nad osobami, nikoli nad věcmi, nemohlo tedy přiknout někomu právo na vrácení půdy, ale mohlo toto vrácení vymáhat. Taktéž nezná pojem hmotněprávních sankcí, proto se uchyluje pouze k sankcím procesně právním, jejichž neuposlechnutí se pak rovná pohrdání soudem, za což hrozí provinilci trest vězení.

Ve vztahu common law a ekvity se tedy nejednalo o spojenectví, naopak v jedné právní kultuře zaujímaly postavení dvou různých systémů založených na různých základech a zcela odlišném procesním postupu i výkonu práva. Zatímco v common law zasedali soudci a poroty, v ekvity rozhodoval lord kancléř. Common law vycházelo z tradiční právní doktríny, ekvity se řídilo spíše pojmy obecné spravedlnosti. I přes jistou fevnivost nemohlo dojít k ničemu než k vzájemnému ovlivňování se, až se v 19. století ve většině států výkon soudů common law a ekvity spojil v jedno²⁵ – čímž je myšleno, že již nadále neexistovaly odděleně pracující soudy ekvity a soudy vykonávající právo dle common law. Soudci mohli vést jednání za použití obou systémů.

Pramenem anglického práva se staly: soudní precedenty (*judge-made law, case law*), zákony (psané právo – *statute law*), obyčejové právo (*customary law*) a právní literatura. Jak již bylo zmíněno, soudcovské právo vytváří systém soudních rozhodnutí, jež mají povahu precedentů za uplatňování zásady *stare decisis*. Zákony mají v návaznosti na prvně zmíněný institut trochu jiný charakter, než jaký je jim tradičně přiznáván na kontinentě. Jejich úlohu určuje úhel pohledu na postavení soudce. Jelikož soudce svým rozhodováním zákony dotváří, jsou pak brány spíše jako podklad pro uplatnění soudcovské normotvorby. Právní obyčej se rozděluje na dva typy – obyčej obecné povahy a místní obyčej. Obecný obyčej se dnes zachovává především v ústavním právu, většinu z něj ale vstřebalo common law. Místní obyčej se pak stávají pramenem práva pouze za podmínky, že se odchylní od common, avšak mu neodporují a dále, že splňují již výše zmíněnou podmínku dlouhodobého zachovávání, čímž se myslí jeho trvání od roku 1198. Doba používání se předpokládá za splněnou, pokud není prokázán opak nebo je-li naprosto jasné, že daný obyčej požadavek nemůže naplňovat. Stejně jako obyčejům, ani právní literatuře se nedostává vlivnějšího postavení mezi prameny práva. Právní literatura působí jakožto inspirační zdroj nebo podpora pro názor soudu, jejími autory jsou význačná jména dávné právní minulosti (např. Blackstone,²⁶ Coke, Glanville nebo

²⁵ Přesněji lze považovat za okamžik spojení rok 1875, kdy byl vydán *Judicature Act* přijatý právě za účelem spojení řízení soudů equity a soudů common law.

²⁶ William Blackstone (1723 – 1780) – významný komentátor anglického práva, autor *Komentáře k anglickému právu*, které představovalo první ucelené zpracování anglického práva a zároveň hlavní studijní pramen, z něhož čerpali

Bracton).

Ve Spojených státech amerických se za právní prameny považují zákony přijaté legislativním procesem a soudcovské právo. Tedy základní právní prameny jsou s anglickými shodné. V dalším už ale nacházíme odlišnosti. Stejně tak, mluví-li se o platnosti common law v Americe, nejsou tím myšleny stejné právní instituty, nýbrž používání soudcovské tvorby práva. Další odchylku nacházíme v tom, že díky odlišnému vývoji ztratilo v Americe význam rozlišovat v rámci soudcovského práva common law a ekvity. Ani závaznost precedentů není tak striktní jako v Anglii. Nejvyšší soudy kupříkladu nejsou svými předchozími rozhodnutími vázány vůbec a mohou svá rozhodnutí měnit dle vlastního uvážení.

Zvykovým právem se koloniální soudy řídily až do vyhlášení nezávislosti roku 1776, po tomto datu soudy ještě autoritu zvykového práva uznávaly, ale s přihlédnutím k vlastním tradicím a podmínkám. Roku 1812 Nejvyšší soud ve sporu *Spojené státy v. Hudson* odmítl přejmutí zvykového práva, které se týkalo kriminálního chování.²⁷

Další velký rozdíl v pojmání práva pramení ze státoprávního uspořádání Spojených států amerických, jež tvoří spolu s územím Washingtonu D. C. federaci. Federální povaha práva se projevuje v jeho dvojúrovňovosti. Desátý dodatek Ústavy USA řeší vztah zákonného práva v rámci vztahu federální legislativy a legislativy státní tak, že práva, která ústava výslovně nepřiznává federaci a ani je nevyklučuje z pravomoci států, náleží jednotlivým státům nebo lidu.

Co se týká existence federálního a státního common law, rozhodl v roce 1938 Nejvyšší soud USA v případě *Erie Railroad Co. v. Tompkins*²⁸ tak, že o žalobě před federálním soudem, kromě věcí upravených Ústavou USA a zákony Kongresu USA, je nutné veškerá rozhodnutí opřít o právo státu, na jehož území se federální soud nachází. Tím tedy Nejvyšší

nejen právníci v Anglii, ale také v Americe, kde se stalo velice uznávaným studijním pramenem celého právního stavu.

Velice zajímavým se jeví Blackstonův názor na možný vliv common law v amerických koloniích, které vyjádřil roku 1765 v pojednání *William Blackstone on Reception*. Dělí v něm kolonie na *cultivated* a *uncultivated*. Posledně jmenované považuje za původně opuštěné oblasti, které byly osídlovány lidmi z mateřské země, a kde okamžitě platí anglické právo. I přes to zdůrazňuje, že platí s určitými omezeními vycházejícími z možnosti aplikovatelnosti právních norem za daných podmínek. Ve chvíli, kdy existuje kolonie prvního typu, tedy ta, která byla získána postoupením území, jeho obsazením nebo smlouvou a dosáhla jisté úrovně, vytváří si i vlastní právo, jež platí, pokud se ho král nerozhodne změnit. K těmto koloniím řadí i Ameriku. Nejdůležitějším z Blackstonových názorů je ten, že ačkoli území podléháji moci a kontrole anglického parlamentu, nejsou přímo vázány jeho zákony (kromě těch, jež Blackstone vypočítává) a common law zde nemá závaznost.⁴¹

41 Hall, Kermit L., Wiecek, William M., Finkelman, Paul: *American Legal History: Cases and Materials*, New-York, 1996, str. 24

27 *United States v. Hudson and Goodwin*, 11 U.S. 32 (1812), zdroj: www.constitution.org

28 *Erie Railroad Company v. Tompkins*, 304 U.S. 64 (1938), zdroj: www.supreme.justia.com

soud uznal existenci common law jednotlivých států, čímž zrušil rozhodnutí *Swift v. Tyson*,²⁹ jež stanovilo, že existuje federální common law, o něž je třeba opírat veškerá rozhodnutí, a tak umožňovalo soudcům federálních soudů ignorovat common law jednotlivých států a nahrazovat je federálními pravidly. Nenaplnily se obavy, že by se v důsledku tohoto rozhodnutí rozměnil právní systém USA na padesát zcela odlišných právních řádů, naopak v praxi se projevila snaha vykládat instituty common law stejným způsobem, bez ohledu na stát, čímž se reálně sjednocuje výklad common law napříč všemi státy.

Závěrem lze podotknout, že právo, jež si Amerika v koloniální éře vytvořila, pochází ze tří základních zdrojů – předně z práva, jež si osadníci přinesli z mateřské země, dále se jednalo o právo, které vzniklo jako reakce na specifické problémy, s nimiž se museli při kolonizaci vypořádat a posledním dílkem se stala pravidla chování a ideologické pohnutky, ve které kolonisté věřili a mínili je zakotvit pro budoucnost jako obecná pravidla chování. Soudce Joseph Story se v případě *Van Ness v. Pacard* ohledně anglického common law vyjádřil v tom smyslu, že „není v Americe uznáváno ve všech aspektech. Naši předchůdci si s sebou přinesli jeho obecné principy (...); ale s sebou si přinesli a osvojili pouze tu část, kterou bylo možné aplikovat na jejich situaci.“³⁰

Anglická tradice položila základní kámen amerického právního vývoje, ale vyvinula se ve specifický systém skládající se z mnoha různých variant, který díky obdobným společenským podmínkám a náladám získal stejný charakter. Brzy se mu dostalo ještě společného záměru, cíle, který poprvé sjednotil Ameriku – osvobození se od koloniální nadvlády, přijetí odpovědnosti za vytvoření nového státu a za zrod nového národa.

29 *Swift v. Tyson*, 41 U.S. 1 (1842), zdroj: www.supreme.justia.com

30 Viz rozhodnutí *Van Ness v. Pacard*, 27 U.S. 137 (1829), zdroj: www.supreme.justia.com.

I. c) Americká revoluce a přijetí ústavy

Jak jsem již uvedla v první kapitole, během 17. století se Anglie zabývala především svými vnitřními problémy, a proto se příliš nesoustředila na dění v koloniích, prakticky je ponechala bez dohledu a umožnila jim tak, aby si vládly samy. Když se pak kolem poloviny 17. století Anglie propracovala k zavádění fungující administrativy, nestalo se tak s překotnou rychlostí, takže se Amerika nedočkala přílišného omezování.

Spíše než zavádění správního dozoru se Anglie snažila získat zpět svou obchodní pozici, kterou si během mocenského souboje mezi králem a parlamentem přivlastnilo Nizozemí. Za účelem znovuovládnutí koloniálního obchodu přijal parlament sérii "navigačních zákonů". První, z roku 1651, zavedl povinnost, aby veškeré zboží dovážené do kolonií nebo do Anglie mohly dopravovat pouze anglické lodě (nebo lodě ze země, kde bylo zboží vyrobeno), na kterých alespoň polovinu tvořila anglická posádka. Zákon namířený hlavně proti Nizozemí omezil o výnosný obchod osadníky a vložil tím další klín mezi kolonie a anglickou domovinu. Navigační zákon z roku 1660 stanovil minimální obsazení posádky lodí Angličany na $\frac{3}{4}$ a dále stanovil, že zboží, které mateřská země nevyráběla, mohlo být dováženo po moři jen do Anglie nebo do anglických kolonií. Roku 1663 tržištní zákon (*Staple Act*) zakotvil požadavek, který donutil všechny lodě přivážející zboží z Evropy do Ameriky, zakotvit v Anglii a zaplatit clo. Další navigační zákon, tentokrát z roku 1673, stanovil, aby kapitáni platili daň nebo clo z jmenovitě označeného zboží. Poslední z navigačních zákonů přijatý v roce 1696 měl za cíl podrobit kolonie pečlivému královskému dohledu prostřednictvím stanoveného závazku guvernérů dodržovat výše vyjmenované zákony a jmenovat soudce admirálního soudu, který se zabýval proviněními proti těmto zákonům. Taktéž rozšířil pravomoci celních úředníků (týkající se prohlídek). Zavedl obchodní úřad vykonávající dozor nad prací koloniálních úředníků. Obchodní úřad nahradil funkce lordů obchodu a plantáží dosazovaných králem za účelem podrobení kolonií merkantilistickému systému.³¹ Obě posledně jmenované změny nemohly být ničím jiným, než další jiskrou podporující oheň odporu, který už v koloniích dlouho doutnal. Přetrvávající nedůvěra ze strany puritánů vůči záměrům stuartovské dynastie na

³¹ Merkantilismus - ekonomický směr prosazovaný od 16. do 18. století západoevropskými státy. Vznikl v souvislosti s přílivem drahých kovů z Ameriky. Zlato se stalo měřítkem bohatství země. Státy kladly důraz na vývoz a hromadění kapitálu uvnitř státu, čehož docilovaly čestnými zásahy do volné konkurence, která by mohla přivodit únik zlata a snižovat tak státní bohatství.

klidu nepřidala. Kolonisté se dodržování zmíněných zákonů snažili vyhýbat, jak to jen situace umožňovala.

Utužování správního dohledu trvalo až do poloviny 18. století, než nastoupila politika „zdravého zanedbávání“ (*salutary neglect*) sira Roberta Walpole (zakladatele funkce ministerského předsedy, který z členů parlamentu vytvořil vlastní ministerský kabinet). Prosazoval myšlenku podpory koloniálního obchodu, ne jeho omezování. Uvědomoval si, že jakýkoli obchod bude mít za následek rozkvět kolonií a tím pádem vytvoří i lepší odbytiště pro anglické zboží.³²

Během 17. století Severní Amerikou zmitaly četné střety s indiánským obyvatelstvem. Novousedlíci ale získávali převahu a to i díky přetrvávajícím neshodám mezi indiánskými kmeny navzájem. Francouzi, zabírající oblast Luisiany a Quebecu, vycházeli s Indiány mnohem lépe kvůli menší chamtivosti ohledně území a schopným jezuitským misionářům. V roce 1754 začala francouzská a indiánská válka jakožto důsledek sporných územních nároků ohledně údolí Ohia. Roku 1756 navíc započala v Evropě tzv. sedmiletá válka, když se na jedné straně Rakousko, Rusko a Francie postavili proti Prusku, na jehož stranu se připojila Británie.³³ Britové svedli a vyhráli rozhodující bitvu s Francouzi u Quebecu roku 1759, avšak válka pokračovala ještě další čtyři roky. Do války vstoupili v roce 1761 i Španělé a již o rok později slavili Britové další vítězství, když obsadili část jejich území - Manilu a Havanu. Konflikty s indiánskými kmeny na hranicích skončily až roku 1764, ve vnitrozemí k nim docházelo ještě dalších deset let. Pařížský mír oficiálně ukončil válku roku 1763, kdy si Británie připsala nadvládu nad Severní Amerikou – získala území na východ od Mississippi, území Kanady a východní a západní Floridu. Francie náhradou za Floridu postoupila Španělsku Luisianu. Téhož roku král vydal tzv. královskou proklamaci, v níž zřizoval kolonie Quebec, Západní a Východní Floridu a zároveň zakázal za hranicí Apalačského pohoří vyměřovat půdu.

Velká Británie se stala impériem v pravém slova smyslu, ale i v Americe nastala důležitá změna. Díky poměrně dlouhému období, kdy se Anglie zabývala hlavně děním ve své zemi, na americkém kontinentě se osadníci začali nazývat a hlavně považovat za Američany, ne Angličany. Království se nutně začalo potýkat s mnoha problémy, které spravování tak rozsáhlé říše přineslo. Největším problémem se samozřejmě staly finance. Premiér George Grenville se rozhodl získat větší příjem z kolonií zavedením nových daní a cel. Nejdříve tzv. cukerním

32 Hicks, John D., Mowry, George E., Burke, Robert E.: *A History of American Democracy*, Boston, 1966, str. 64

33 Roku 1707 se zákonem o unii připojilo k Anglii a Walesu Skotské království a vytvořilo tak Velkou Británii. Unie se pak roku 1800 stala Spojeným královstvím Velké Británie a Irska.

zákonem (*Sugar Act*) sice snížil clo na polovinu, ale zároveň zavedl cla u nových obchodních artiklů (např. u kávy, vína a textilu). V koloniích chyběla tvrdá měna, jejímu nedostatku předcházeli kolonisté vydáváním vlatních papírových peněz. Aby se tedy nemuseli věřitelé v Británii obávat případné neschopnosti uhrazovat dluhy v této podezřelé měně, Glenville roku 1764 prosadil zákon o měně (*Currency Act*), kterým zakázal tyto peníze v koloniích používat, čímž rapidně poklesla hodnota existujících papírových peněz v Americe a tvrdě zasáhla celou její ekonomickou situaci, již tak oslabenou nedávnou válkou. O rok později Glenville zamýšlel tzv. kolkovým zákonem (*Stamp Act*) uhradit výdaje na vojenskou ochranu západních hranic před Indiány. Všechny listiny, tiskoviny a právní doklady musely být napříště označeny kolkem, mezi ně se počítaly i noviny, univerzitní diplomy nebo karty. Tento krok ale už byl příliš citelným zásahem, Američané se ztotožňovali s názory britských whigů,³⁴ znali názory Locka a hlavně cítili, že parlament překračuje své pravomoce, když na kolonie uvaluje daně, aniž by kolonisté měli v této instituci jakékoli zastoupení. Jak prohlásil Patrick Henry (spolu se Samuelem Adamsem a Thomasem Painem patřil mezi nejradikálnější obhájce americké revoluce) - zdaněním bez zastoupení (*taxation without representation*) jim parlament nepřiznává stejná práva, jaká doma dává Angličanům, kteří mohou být zdaněni jen prostřednictvím svých zástupců v parlamentu.³⁵

Zásadu „no taxation without representation“ zformuloval právník James Otis v pojednání „*Práva britských kolonií*“ (*The Rights of the British Colonies*). Otis si v názorech sice často odporuje, nicméně tím výstižněji odráží období, kdy Američané chápali své postavení jako kontradiktorní – stále uznávali, že podléhají britským zákonům, ale na druhé straně je ony zákony svazovaly a nepřiznávaly jim práva, která kolonisté považovali za neoddiskutovatelná.³⁶

Vlna nepokojů sice přinesla zrušení kolkového zákona, ale zároveň byl přijat roku 1766 tzv. deklarační zákon (*Declaratory Act*), který potvrzoval moc parlamentu přijímat závazné zákony pro kolonie ve všech otázkách.

V roce 1767 následovaly další zákony týkající se zdaňování, souhrnně nazývané podle tehdejšího ministra financí, který je prosadil, Townshendovy zákony. Zaváděla se jimi cla na papír, čaj, sklo, barvy a kůže dovážené do kolonií. Zákony se také dotýkaly koloniálních sněmů, protože příjmy z nich měly sloužit jako platy guvernérů a úředníků, jejichž výši do té doby

34 Whigové a toryové – politické frakce, které se profilovaly od sedmnáctého století v Anglii. Whigové, stoupcí parlamentu, hájili zájmy obchodnické, později průmyslové buržoazie. Z jejich členů se vyvinula pozdější Liberální strana. Zatímco toryové, oddaní koruně, zastupovali šlechtu a duchovenstvo.

35 Hicks, John D., Mowry, George E., Burke, Robert E.: *A History of American Democracy*, Boston, 1966, str. 74

36 Hall, Kermit L., Wiecek, William M., Finkelman, Paul: *American Legal History: Cases and Materials*, New-York, 1996, str. 60

schvalovaly sněmy. Amerika se znovu začala bouřit a napříč koloniemi běžela výzva k bojkotu britského zboží a k rozvoji manufaktur, které by mohly vytěsnit potřebu dováženého zboží. Jedním z vůdčích hlasů hlásajícím nezákonnost parlamentního zdanění a požadavek bojkotu byl již zmiňovaný Samuel Adams. Parlament se tedy uvolil k ústupku a roku 1770 zrušil všechna Townshendova cla, kromě zdanění čaje, čímž se dosáhlo vratkého příměří vyplňovaného mnoha střety kolonistů a britských vojáků.

O dva roky později, Samuel Adams vyzýval města, aby vyjádřila stížnosti a formulovala svá práva. Za tímto účelem se tedy vytvářely ve všech koloniích korespondenční výbory, které tak neustále udržovaly vzdorovitou náladu. V roce 1773 se odporující síly projeví znovu – při takzvaném Bostonském čajovém dýchánku (*Boston Tea Party*), kdy skupina amerických kolonistů převlečená za Indiány vyházela do moře z lodí veškerý náklad čaje v reakci na čajový zákon z téhož roku. Podle něj měla vláda vrátit britské clo z veškerého čaje vyváženého do kolonií a vybírat jen clo v koloniálních přístavech – v koloniích by tak byl čaj levnější než v Británii i na černém trhu. Zákon, prosazený novým ministrem financí Northem, měl především pomoci Východoindické společnosti nacházející se na pokraji bankrotu. Navíc lord North povolil Východoindické společnosti, aby jednala s maloobchodníky přímo přes vlastní zástupce, čímž obcházela koloniální velkoobchodníky a vzbuzovala v nich důvodnou obavu z nově zaváděného úzu. Británie zareagovala přijetím přísných opatření v podobě tzv. nesnesitelných zákonů (*The Intolerable Act*). První uzavíral bostonský přístav do doby zaplacení zničeného čaje, další povoloval guvernérovi, aby při pochybnostech o nestranném procesu předal obviněného královského úředníka k projednání těžkého zločinu do Anglie nebo do jiné kolonie. Ubytovací zákon pak připustil, aby guvernéři ubytovávali vojáky v soukromých domech. Poslední ze zákonů posílil pravomoci guvernéra Massachusetts, jehož souhlasu musela podléhat veškerá shromáždění; koloniální rada měla být napříště dosazována a ne volena.³⁷ Omezení massachusettské vlády mělo odstrašit ostatní kolonie od pokračování v rebelii, ale jeho dopad byl spíše opačný. Když pak guvernér Virginie rozpustil zdejší sněm kvůli drzosti, s jakou projevoval nesouhlas s nově nastoleným systémem vlády v Massachusetts, tento sestavil výzvu ke shromáždění zástupců kolonií na kontinentálním kongresu, který se sešel 5. září 1774 ve Filadelfii.

První kontinentální kongres tvořili zástupci všech kolonií, kromě Georgie, Quebecu, Východní a Západní Floridy a Nového Skotska. Na něm byl zformulován další politický postup,

³⁷ Hicks, John D., Mowry, George E., Burke, Robert E.: *A History of American Democracy*, Boston, 1966, str. 77

v němž delegáti prohlásili tzv. nesnesitelné zákony neplatnými. Projednávali možná státoprávní uspořádání kolonií a v „*Prohlášení a závěrech Kontinentálního kongresu*“ (*The Declaration and Resolves of the Continental Congress*)³⁸ uznali právo britského parlamentu regulovat obchodní a imperiální záležitosti, ale odmítli vměšování do vnitřních záležitostí kolonií. Prohlášení vyjmenovávalo práva náležející koloniím, přičemž vyznívalo poměrně smířlivým tónem, zdaleka se nejednalo o tak radikální prohlášení, jakým bylo pozdější Prohlášení nezávislosti. Kongres též vyzval k všeobecnému bojkotu britského zboží.

Zatímco se v Horní i Dolní sněmovně pronášely projevy místy souhlasící s postoji kolonistů, místy je odsuzující jakožto povstání, v Americe se vyostřovaly vztahy k zástupcům koruny, které se neobešly bez četných střetů. Bouřící se města hlídali britští vojáci, obsadili celý Boston, kolem města se proto v reakci začala soustřeďovat domobrana. Za takového vývoje událostí se sešel v květnu roku 1775 ve Filadelfii Druhý kontinentální kongres, tentokrát již včetně zástupců Georgie. Zřídil kontinentální námořnictvo, do čela kontinentální armády postavil George Washingtona, ustanovil kontaktní osoby s pověřením jednat s cizími státy a nechal vytisknout papírové peníze v hodnotě dvou milionů dolarů.

Kontinentální kongres se ještě naposledy pokusil dojít ke kompromisu cestou dvou petic – „*Petici olivové ratolesti*“ směřovanou králi Jiřím III. a „*Prohlášením o příčinách a nutnosti sáhnout ke zbraním*“ deklarujícím, že Amerika musí bojovat o svá práva jinak by se stali její obyvatelé podrobenými otroky, nicméně výslovně nebyla prosazována nezávislost. Král Jiří III. se nehodlal s nikým smířovat, chování kolonistů považoval za povstání, proto vydal příkaz vojskům, aby kolonisty napříště považovala za nepřítel. Boje se tedy začaly rozšiřovat do Kanady, Virginie a do obou Karolín. Kongres se ujal funkce vlády.

Na počátku roku 1776 se ve Filadelfii rozšířil anonymní pamflet „*Zdravý rozum*“ (*Common Sense*), který znamenal skutečný obrat v myslích obyvatel. Autor, Thomas Paine, otevřeně zpochybnil loajalitu vůči monarchii, přeformuloval ideologii revoluce z původního získání práv na boj o nezávislost. Potírá obecně rozšířené názory na vznešený původ královských rodů, obviňuje krále Jiřího z odpovědnosti za situaci v koloniích, vyzývá k osamostatnění. Díky trefným názorům a schopnosti uhodit na správnou strunu v myslích lidí, se „*Zdravý rozum*“ i další eseje dočkaly velké pozornosti a všeobecného uznání.³⁹

38 Hall, Kermit L., Wiecek, William M., Finkelman, Paul: *American Legal History: Cases and Materials*, New-York, 1996, str. 64

39 Hall, Kermit L., Wiecek, William M., Finkelman, Paul: *American Legal History: Cases and Materials*, New-York, 1996, str. 65

Dne 4. července 1776 přijal kongres „*Deklaraci nezávislosti*“.⁴⁰ Thomas Jefferson v úvodní části vyjadřuje liberalistické názory na vládu, lidská práva a vztah státu k lidu tak, jak je známe z teorií Johna Locka. Deklarace potvrzuje základní rovnost lidí, vládu ustavenou se všeobecným souhlasem občanů, včetně možnosti ji svrhnout, zdůrazňuje právo lidu na sebeurčení. Nesmí zůstat opomenut fakt, že zmiňovaná práva, ač označená za „všeobecná“ nebo „náležící lidu“, byla přiznávána mužům, ne ženám, navíc mužům vlastnickým majetek a v neposlední řadě hlavně mužům bílé pleti. Stejnému pojmání se dostalo i právům a svobodám zakotveným Ústavou, než jejich význam začaly postupně formovat a rozšiřovat dodatky k Ústavě. V další části deklarace Jefferson vyjmenovává provinění Jiřího III., dokládá jeho tyranskou nadvládu, čímž ospravedlňuje úmysl kolonií vymanit se z područí koruny.

Nelehký plán se podařil – 3. září 1783 byl podepsán pařížský mír, kterým Velká Británie uznala nezávislost Spojených států. Za Ameriku se jednání zúčastnil John Adams, Benjamin Franklin a John Jay. Hranici nového území tvořila Velká jezera na severu, východní řeka Mississippi. Florida byla navrácena Španělsku. Vyjednávání přinesla úspěch i v dalších ohledech – Britové přiznali Američanům právo rybolovu v oblasti Newfoundlandu a zálivu sv. Vavřince. V otázce předrevolučních dluhů a zabaveného majetku přívrženců Británie se dostalo království jen příslibů bezkonfliktního řešení. Amerika nejenže vybojovala svou nezávislost na válečném poli, ale ukázala schopnosti i na poli diplomatickém.

Jednotlivé kolonie musely nově vyřešit vnitřní uspořádání. Některé prostě přeformulovaly svoje charty (např. Rhode Island nebo Connecticut), jiné přijímaly ústavy upravující formu a pravomoci vlády podobné minulým administrativám – většinou v čele stáli volení guvernéři a senáty. Valná většina ústav k sobě připojila i Listiny svobod. Přání psaných ústav reagovala na zkušenosti s převážně nepsanými zákony tvořícími britskou ústavu. Psaná podoba základního ústavního zákona znamenala opak absolutní moci, protože vypočtením pravomocí limituje ústavní představitele a instituce při výkonu činnosti. Oba druhy dokumentů vytvářeli jednotlivci nebo zákonodárné sbory. Jako společný rys se projevilo zakotvení republikánských principů.⁴¹

Jakýmsi vzorem pro další Listiny svobod stálo „*Virginské prohlášení práv*“ (*The Virginia Declaration of Rights*)⁴² George Masona z roku 1776. Prohlašuje rovnost všech ve

40 Krejčí, Miloš: *Thomas Jefferson – Deklarace nezávislosti Spojených států amerických a Ústava Spojených států amerických*, Praha, 2000, str. 154; viz Příloha 2.

41 Republikánstvím zde není myšlena politická příslušnost ke konzervativní americké politické straně, ale myšlenka vnitřního uspořádání státu zakládající se na občanech volenými úředníky a zástupci, tedy jakýsi protipól monarchie.

42 Hall, Kermit L., Wiecek, William M., Finkelman, Paul: *American Legal History: Cases and Materials*, New-York, 1996, str. 69

svobodě a nezávislosti, uznává odvození moci od lidu, nepřipouští možnost nabývání míst v úřadech a zákonodárném sboru na principu dědičnosti. Zákonodárná a výkonná moc je oddělena od moci soudní s tím, že výkon úřadu se omezuje dobou trvání. Zaručuje svobodné volby, svobodu tisku a náboženství. Virginské prohlášení práv není ničím jiným než shrnutím hlavních bodů republikánské teorie. Inspirovalo Madisona při sestavování prvních osmi dodatků k budoucí Ústavě.

Nejvíce se od ostatních forem vlády lišila Pensylvánie, která svou Ústavou z roku 1776 zřídila jednokomorový legislativní orgán - dvanáctičlennou výkonnou radu, jejíž práci kontrolovala sněmovna cenzorů jednou za pět let. Volby se konaly každý rok, volit mohl každý, kdo platil daně. Soudci byli voleni na 7 let, odvolat je mohl zákonodárny orgán za blíže nespecifikovanou neposlušnost. Ústava rušila vězení pro dluhy a zaváděla povinné veřejné vzdělání. Tato ústavní listina se shodovala s radikálními požadavky vyjádřenými v anonymním pamfletu „*Lid nejlepším vládcem*“ (*The People the Best Governors*)⁴³, jehož cílem bylo zvýšit účast lidí na vládě, protože sami lidé nejlépe znají své potřeby. Prosazuje každoroční volby. Odsuzuje peníze jakožto vyjádření způsobilosti pro zastávání úřadu, naopak mezi požadavky pro výkon zastoupení lidu řadí ctnosti a znalosti.

Kromě ústavních základů jednotlivých vlád bylo třeba položit základy i vládě ústřední. Kontinentální kongres předložil v roce 1777 všem státům k ratifikaci návrh „*Článků konfederace*“ (*Articles of Confederation*), k čemuž došlo v roce 1781. Tato první americká ústava ve třinácti článcích vytvořila suverénní státy⁴⁴ pod slabou vládou ústřední moci. Již druhý článek říká, že „*každému státu náleží svrchovanost, svoboda a nezávislost a každá pravomoc, soudní pravomoc a právo, které není výslovně svěřeno Spojeným státům zastoupených v Kongresu.*“⁴⁵ Národní vláda sestávala z jednokomorového Kongresu, postrádala hlavu výkonné moci a soudní systém. Vládla pravomocemi na poli zahraničních vztahů, sporů mezi státy, rozhodovala otázky války a míru, obhospodařovala ražbu mincí a poštovní služby. V důležitých otázkách se vyžadoval souhlas devíti států (např. opatření ohledně financí, armády a loďstva), ke schvalování daňových otázek pak bylo zapotřebí souhlasu všech států. Stejně jako Kongres nemohl donutit platit daně v určité výši nebo pravidelností, nevládl ani pravomocemi k

43 Hall, Kermít L., Wiecek, William M., Finkelman, Paul: *American Legal History: Cases and Materials*, New-York, 1996, str. 71

44 Články konfederace podepsalo následujících 13 států: New Hampshire, Massachusetts (Massachusetts Bay), Rhode Island, Connecticut, New-York, Pensylvánie, Delaware, Maryland, Virginie, Severní a Jižní Karolíny, Georgie a Providence (Providence Plantation).

45 Hall, Kermít L., Wiecek, William M., Finkelman, Paul: *American Legal History: Cases and Materials*, New-York, 1996, str. 81

vynucení plnění jeho rozhodnutí. Nejednalo se o šťastné řešení, ale nemůžeme mu upřít jistou logiku, poněvadž po zkušenostech s britským parlamentem státy neměly zájem na silné ústřední moci.

Jedním z nejdůležitějších rozhodnutí Kongresu se stalo *Severozápadní nařízení* (*The Northwest Ordinance*) přijaté roku 1787, kterým zřídil Severozápadní teritorium (jednalo se o území severně od řeky Ohio zahrnující dnešní státy Ohio, Indianu, Illinois a Wisconsin). Popudem byla nevole států odhlasovat placení daní do konfедераční pokladny, takže se finance musely shánět jinak, v tomto případě tedy prodejem půdy. V teritoriu se do té doby zdržovali Indiáni, hrstka Francouzů a ilegální američtí osadníci. Na tomto území nepožítvalo otrokářství zákonné ochrany, na druhou stranu platila povinnost vracet zpět uprchlé otroky. Pro nově vznikající státy v této oblasti platily 3 závazné kroky: předně Kongres jmenoval dočasnou správu složenou z guvernéra, tajemníka a tří soudců; dále pokud dosáhl počet dospělých mužů pěti tisíc, mohli zvolit dvoukomorový legislativní orgán (Kongres a guvernéř disponovali právem veta nad jejich výnosy); a nakonec při počtu obyvatel dosahujícího šedesáti tisíc mohou navrhnout ústavu a být přijati za stát po odsouhlasení Kongresem. Nařízení zakotvovalo náboženskou svobodu, dodržování *habeas corpus* v procesním právu a chránilo indiánskou půdu před zabíráním, s výhradou souhlasu uděleného přímo samotnými Indiány.⁴⁶

Brzy bylo jasné, že konfедераční vláda nebude mít dlouhého trvání. Význam a náplň vyčerpala, jakmile skončilo revoluční období. Revoluční doba si samozřejmě žádala rychlé a snadno proveditelné řešení, na politická vyjednávání a dohady nezbyval čas. Problematickým se stalo samotné založení samostatnosti, které bylo postavené na Deklaraci nezávislosti, jež se hodila právě jen pro dobu odtržení. Po té vyvstala potřeba pevnějších základů, obzvlášť když se jeden národ rozdělil mezi třináct států, nad kterými stál Kongres jen s malými pravomocemi.

Potřeba dostačující základny pro republikánskou vládu vyústila v roce 1787 ve vytvoření ústavodárného shromáždění, na němž se sešli ve Filadelfii zástupci všech států, kromě Rhode Islandu, aby přepracovali Články konfederace. Autorem prvního komplexního návrhu podoby nové vlády byl James Madison, jeho tzv. virginský plán (jinak také tzv. plán velkých států) stavěl na oddělení zákonodárné, výkonné a soudní moci, kdy by vládní zákony zavazovaly občany i státy, dvoukomorový kongres by vládl pravomocí vetovat zákony států a stanovovat pravomoc vlastní i jednotlivých států. Dolní komora kongresu by byla volena občany, přičemž počet delegátů za stát ovlivňovala velikost populace. Složení Horní komory by

⁴⁶ Purvis, Thomas L.: *Encyklopedie dějin USA*, Praha, 2004, str. 417

volila Dolní komora z lidí jmenovaných zákonodárnými sbory států. Další, tzv. newjersejský plán, podporovaný hlavně malými státy, navrhoval rovné zastoupení států v rámci jednokomorového kongresu s pravomocí vybírat daně, jmenovat vládu, regulovat obchod a jmenovat soudce Nejvyššího soudu. Spor vyřešil tzv. connecticutský kompromis (též tzv. velký kompromis) – ve shodě s virginským plánem vytvořil dvoukomorovou legislativu, jehož Dolní sněmovna byla obsazována dle počtu obyvatel a v souladu s tzv. newjersejským plánem Horní sněmovnu tvořili zástupci všech států v rovném zastoupení (s hlasováním dle jednotlivců). Složení Dolní komory určovali občané volbou po dvou letech, zatímco do Horní komory vysílaly dva zástupce státní zákonodárné orgány na šest let.⁴⁷

Není překvapením, že palčivou otázkou se stalo otroctví. Po vyhlášení nezávislosti sice všechny státy kromě Georgie, později i Jižní Karolíny, přestaly otroky dovážet, a otrokům účastnícím se bojů za nezávislost byla udělena svoboda, ale zrušení otroctví jako takového se neočekávalo. Významným krokem se stal *Pensylvánský zákon o postupném zrušení otroctví (The Pennsylvania Gradual Abolition Act)* z roku 1780 znamenající teprve začátek postupu k rasové rovnosti v Americe. Od doby platnosti zákona se nepovažoval nadále černocho nebo mulat za otroka nebo doživotního sluhu. Zákon jim přiznával stejná procesní práva jako ostatním obyvatelům (s jistými výjimkami, např. nemohli svědčit proti svobodnému).⁴⁸ Jak jsem uvedla výše, v nově osidlovaném území bylo otroctví zakázáno. Opravdový zlom na sebe nechal čekat ještě dlouho, a to i po přijetí třináctého a čtrnáctého dodatku, kterým se zrušilo rozhodnutí ve sporu *Dred Scott v. Sandford*.⁴⁹ Problematika otroctví ale v této chvíli nespočívala v morální otázce, ale šlo čistočistě o spor jižanských a severních států ohledně jejich možného započítávání otroků jako součástí obyvatel státu či nikoli. Nakonec se pro účely daňové a pro účely zastoupení započítávaly tři pětiny otroků jako součást obyvatelstva.

Shromáždění se celkem jednoduše shodlo na pravomocech ústřední vlády, a to na právu vybírat daně, poplatky a cla, regulovat obchod, vytvářet armádu, vyhlášovat válku, vydávat zákony závazné přímo pro občany, vydávat peníze a vybudovat poštovní síť (první článek, oddíl osmý Ústavy).⁵⁰

Hlavou výkonné moci se stal prezident, i když se dlouho uvažovalo o kolegiálním orgánu vedoucím výkonnou moc, ale nechut' a strach z monarchie byl nakonec překonán a

47 Hicks, John D., Mowry, George E., Burke, Robert E.: *A History of American Democracy*, Boston, 1966, str. 111

48 Hall, Kermit L., Wiecek, William M., Finkelman, Paul: *American Legal History: Cases and Materials*, New-York, 1996, str. 73

49 Viz blíže kapitola II. c) Taneyho soud.

50 Viz Příloha I.

prezidentskému úřadu se dostalo nemalých pravomocí. Stal se hlavou armády (včetně státní domobrany, pokud by byla povolána do národních služeb), uzavíral mezinárodní smlouvy se souhlasem dvou třetin Senátu, za souhlasu jeho většiny pak jmenoval diplomaty, ministry, jiné úředníky a soudce federálních soudů. Mohl vetovat zákony přijaté Kongresem s tím, že jeho podpisu nebylo třeba, pokud každá z komor svými dvěma třetinami veto přehlasuje. Jako pojistka proti zneužívání prezidentských pravomocí byl zaveden institut impeachmentu, kdy Senát za souhlasu jeho dvou třetin odvolával prezidenta z úřadu (Sněmovna prezidenta a další úředníky nejdříve musí obvinít z velezrady nebo jiných závažných zločinů). Způsob volby prezidenta přenechalo shromáždění výběru legislativ států, které postupně všechny přijaly metodu volitelů, tzn. občané ve volbách vyberou zástupce – volitele, který se pak zúčastní prezidentských voleb.

Soudnictví se nedostalo velké pozornosti. Oba zmíněné plány počítaly se zavedním instituce Nejvyššího soudu spolu s funkcí předsedou Nejvyššího soudu, počet dalších soudců měl zákonem stanovit Kongres. Nejvyššímu soudu shromáždění svěřilo ve třetím článku Ústavy⁵¹ pravomoc rozhodovat v záležitostech velvyslanců a v případech, kdy je jednou ze stran stát federace. Co se týkalo nižších federálních soudů, získal Kongres pravomoc ustanovit je, pokud tak uzná za vhodné.

Pátý článek Ústavy stanovil postup pro přijímání dodatků. Poměrně komplikovaný způsob vyžadoval k návrhu dodatku souhlas dvou třetin v komorách Kongresu nebo zvláštní shromáždění zástupců ze všech států, požádají-li o jeho svolání Kongres dvě třetiny zákonodárných orgánů jednotlivých států. Odsouhlasit dodatek pak musí tři čtvrtiny legislativ států nebo zvláštního shromáždění.⁵²

Poslední, sedmý, článek navržené Ústavy požadoval k jejímu schválení souhlas devíti států. V tu chvíli se rozhořel boj mezi antifederalisty a federalisty. Federalisté, obhajující znění Ústavy, podporovali silnou ústřední vládu, kdežto antifederalisté zastávali myšlenku silnějších států a slabšího centra. Antifederalisté, za něž nejlépe promlouval ve svých esejích Robert Yates pod přezdívkou Brutus, kritizovali především absenci záruk svobod a práv v podobě jejich výčtu v rámci listiny a dále zdůrazňovali podobnost s aristokratickým způsobem vlády. Federalisté se ale do obhajoby Ústavy jako celku pustili s vervou. Jejich nejvýraznější osobnosti - Hamilton, Madison a Jay - vtiskly obhajobě písemnou podobu, když začaly vydávat eseje obhajující nejen federativní uspořádání, ale i vyvracející obavy z další vládní tyranie.

51 Viz tamtéž.

52 Viz Příloha 1.

Mezi oběma tábory panovala ohledně většiny záležitostí shoda, jablkem sváru se stalo dostatečné definování demokratických záruk zabraňujících zneužívání moci a vzniku tyranie.

Alexander Hamilton spolu s Madisonem a Jayem sepsali celkem osmdesátpět esejí (Hamilton je autorem jedenapadesáti, Madison devětadvaceti a Jay pěti), jež dnes tvoří celek nazývaný *Listy federalistů* nebo krátce *Federalista*. Úvahy a obrany navrhované Ústavy sehrály důležitou roli v ratifikační polemice a ovlivňovaly veřejné mínění. Zahrnovaly obranu federativního svazku, vyjmenovávaly slabiny konfederace, vysvětlovaly pravomoci nové vlády a systém oddělených mocí. Soubor je dodnes vynikajícím komentářem Ústavy, včetně přehledu myšlenkových základů republikánského zřízení a záměru těch, kteří ji vytvářeli. Jedna z nejslavnějších úvah, *Federalista* číslo 10, jejímž autorem je James Madison, vysvětluje, že různorodost a rozlehlost státu rozšiřuje i různorodost zájmů a tak zabraňuje, aby jedna politická strana (frakce) mohla vytvořit většinu s možností uzurpovat vládu. Naopak v diverzitě spatřuje největší záruku svobodného systému.⁵³

Třetí složce vlády, soudnictví, se věnoval *Federalista* číslo 78 až 83. V soudnictví spatřoval autor esejí Hamilton (píšící pod přezdívkou Publius) nejslabší složku, jelikož nedisponuje penězi jako legislativa, ani donucovacími pravomocemi jako exekutiva, takže je ve své podstatě zbavena možnosti zasahovat do ústavních politických práv. Tato úvaha se z dnešního pohledu zdá sice důsledně odůvodněná, ale samotný vývoj ukázal, že i bez "meče a měšce"⁵⁴ se může účinně a zásadně zasahovat do politického a občanského dění ve státě tak, jak to později Nejvyšší soud dokázal. Hamilton spatřuje v nezávislosti soudů podporu oddělení tří základních vládních mocí a zároveň pojistku proti převážení jedné z nich. Za záruky nezávislosti považuje možnost odvolat soudce procesem zahajovaným kvůli zneužití úřední moci a zároveň v časově neomezeném výkonu soudcovské funkce, která navíc podporuje soudcovu kvalifikaci díky obeznamenosti se zákony a praxí při jednáních. Nezapomíná ani na ekonomickou složku nezávislosti – Hamilton vysvětluje důležitost pravidla uvedeného ve třetím článku Ústavy, které zaručuje soudcům, že jim nebude po dobu výkonu úřadu snížen plat, tím, že "…moc nad živobytím člověka se rovná moci nad jeho vůlí".⁵⁵ Vyzdvihuje nezávislost soudů jakožto jedinou možnost zabraňující, aby Ústava byla vykládána a měněna pod vlivem vrtkavých nálad ve společnosti. Antifederalisté se obávali, že federální soudy, zejména pak Nejvyšší soud, budou soustřeďovat největší moc, jelikož budou disponovat pravomocí vykládat

53 Hamilton, Alexander, Madison, James, Jay, John: *Listy federalistů*, Olomouc, 1994, str. 74

54 tamtéž, str. 414

55 tamtéž, str. 420

jednotlivá ustanovení Ústavy, hlavně pak přikládat článkům význam dle libosti a tak de facto překračovat Ústavou vytyčené mantinely. Hamilton tuto kritiku vyvrací s tím, že Ústava k tomuto soudu nezmocňuje, rozhodně ne o nic méně, než se tomu dostává státním soudům a znovu zdůrazňuje, že pojistkou proti zneužívání soudní moci je možnost odvolání soudce z úřadu. Význam federálních soudů spatřuje v možnosti zrušit státní zákon zjevně odporující Ústavě a i v budoucí úloze jednotně vykládat federální zákony, jelikož na rozdíl od státních soudů je při něm nezáužitý.

Ke sklonku roku 1787 se rozběhl ratifikační proces, kdy malé státy Ústavu přijaly za základní zákon. Další státy se připojovaly postupně až do roku 1790. Nicméně nejdůležitějším, devátým, státem, který připojil podpis svých zástupců pod unikátní dokument své doby, byl New Hampshire v roce 1788. Velké státy, jako Virginie nebo New York, se souhlasně vyjádřily až po slibu, že bude vypracována a k Ústavě připojena Listiny práv (*The Bill of Rights*). Což se nakonec stalo roku 1791, když z Madisonem navržených devácti dodatků Senát odsouhlasil deset článků zaručujících svobodu vyznání, projevu, tisku, shromažďování, právo petiční, právo nosit zbraň, osobní a domovní svobodu, nezávislý porotní soudní systém atd.⁵⁶ Konfederální kongres tedy splnil své poslání a mohl předat moc do rukou nové vlády. Úřadu se ujal i první prezident, kterým Kongres zvolil George Washingtona.

Poměrně často se můžeme setkat v literatuře s názorem vyjadřujícím ironií osudu, že jeden z nejdemokratičtějších dokumentů své doby, jaký jistě Ústava USA představovala, stvrzují podpisy zámožných otrokářů.⁵⁷ Osobně v tom nespatřuji ani ironii osudu či paradox, ale vzhledem k historickým okolnostem poměrně logickou skutečnost. Aniž bych se chtěla zastávat otrokářství, jen těžko si lze představit, že by se nově formující národ, navíc bojující rozhodující bitvu o obhájení své existence a božící auru neporazitelnosti vládnoucí koloniální mocnosti, se ještě zmohl na boření dalších tabu. Navíc, tehdejší ekonomika by náhlým propuštěním této pracovní síly zkolabovala. Faktem ale zůstává, že tzv. "otcové ústavy" neprojeví snahu o řešení této problematiky, a navíc, stejně jako nepovažovali při tvorbě Ústavy černošské obyvatelstvo za plnoprávné občany, nezařazovali mezi ně ani ženy. Kritiku si nezaslouží místo ani čas, kdy rozhodnutí zástupci státu neučinili, ač tak učinit mohli, ale spíše budí údiv a rozhořčení nečekané zpátečnictví mladé demokracie, která se dokázala osamostatnit, ale pak se na dlouhou dobu nehodlala vzdát ekonomického prospěchu v zájmu svobody a rovnoprávnosti

56 Viz Krejčí, Miloš: *Thomas Jefferson – Deklarace nezávislosti Spojených států amerických a Ústava Spojených států amerických*, Praha, 2000, str. 170 a n.

57 Viz např. Krejčí, Miloš: *Thomas Jefferson – Deklarace nezávislosti Spojených států amerických a Ústava Spojených států amerických*, Praha, 2000, str. 23.

všech, ačkoli s těmito pojmy tak ráda operovala. Smutně navíc vyznívá i konstatování, že Nejvyšší soud se o prolomení zastaralých názorů a přístupů nezasadil, když onu příležitost dostal, ale naopak se postavil na jejich stranu.⁵⁸

Ústava se dočkala již třetího století existence. Jedná se o ukázkový dokument vyjadřující myšlenku oddělených mocí založených na systému brzd a protivah. Je s podivem, že onen poměrně stručný a krátký text obsažený v sedmi člancích a sedmadvaceti dodatcích tak dlouhou dobu plně funguje a vyhovuje potřebám společnosti i státu. Zdá se, že postupné přijímání dodatků přece nemůže plně dostačovat lidskému vývoji. Jen těžko lze uvěřit tomu, že by základní zákon země vytvořený na konci osmnáctého století obstál dalších dvěstě let. Možná onu zdánlivou nemožnost pomáhá pochopit úryvek z úvahy Thomase Jeffersona: *"Někteří lidé se dívají na ústavu s pokryteckou úctou a považují ji za klenbu smlouvy, která je pro svou posvátnost nedotknutelná (...) Nejsem zastáncem četných a neprověřených změn v zákonech a ústavách. Myslím, že je lepší se narodit s mírnými nedokonalostmi, protože když je jednou známe, přizpůsobujeme se jim a nacházíme praktické způsoby nápravy jejich škodlivého účinku. Ale také vím, že právo a zákony se musí vyvíjet ruku v ruce s vývojem lidské mysli. Když se ona stane díky novým zjištěním a odhalením nových skutečností vyvinutější, více osvícenou, a chování a názory se změni spolu se změnou okolností, též zákony musí pokročit a držet krok s dobou."*⁵⁹

58 Blíže viz kapitola E. c) Taneyho soud a případ *Dred Scott v. Sandford*.

59 Hicks, John D., Mowry, George E., Burke, Robert E.: *A History of American Democracy*, Boston, 1966, str. 133

I. d) Vznik Nejvyššího soudu USA a organizace amerického soudnictví v 18. století

Soudní systém v koloniích se do jisté míry podobal uspořádání vládnoucímu v Anglii, ačkoli i zde platilo, že si kolonie přizpůsobovaly podobu vlastním představám a potřebám. Stejně jako každá z kolonií měla vlastní odlišný systém práva, tak i rozvržení soudní organizace nebylo jednotné pro všechny kolonie. I tak zde najdeme několik společných rysů, např. co se týkalo vyšších soudních instancí, které tvořily specializované justiční orgány, ale často orgány legislativy spolu s guvernérem. Rozšířenou nižší soudní jednotkou byly také „*County Courts*“ (přesný překlad „hrabské soudy“, nejvíce se blíží našim okresním soudům), k nimž se odvolávaly strany od soudů kolonie, a kterým příslušela trestní nebo civilní jurisdikce a kromě toho byly pověřeny i správními funkcemi. Na spodu soudního systému se nacházeli smírčí soudci (*Justice of the Peace*) nebo samosoudci. Soudci v sedmnáctém století byli laiky, což ovšem neznamená, že by neznali právo, jen se jejich odborné vzdělání nerovnal tomu, které se vyžaduje po profesionálech. Povětšinou se zaměřovali na určitý oddíl práva. Jejich největším pověřením ale byla loajalita k nejuživnějšímu stavu své doby – plantážníkům, protože jejich představy na sebe braly v koloniích podobu lokálně závazných pravidel, v nichž se místní obyvatel dobře vyznal, a proto mohl zastávat funkci soudce i bez dnes tak potřebného vyššího vzdělání. Velká řada soudců se také rekrutovala právě z vrstvy majetných vlastníků půdy a otroků.

V osmnáctém století se v soudním systému začaly vyčleňovat soudy první instance (*Trial Courts*) a soudy odvolací (*Courts of Appeal*), přičemž nejvyšším odvolacím soudem je nejvyšší soud státu. Než byly zavedeny obvodní a okresní (okružní) soudy (viz níže), existovaly v některých státech soudy obecných žalob (*Courts of Common Pleas*) zabývající se trestními i civilními žalobami, pokud je neprojednávaly soudy nižšího stupně.

Britové se snažili udržet s koloniemi sepětí i přes soudy – ze sporů přesahujících hodnotou třista liber se mohly strany odvolávat do Londýna ke zvláštnímu výboru *Privy Council*⁶⁰ (Státní rada), což ale nepřinášelo kýžený výsledek, náklady na cestu a obětovaný čas znamenaly povětšinou nepřiměřenou obět.

⁶⁰ Jinak také „Tajná rada“ tvořená členy ministerského kabinetu a dalšími osobami jmenovanými králem. Jednalo se o nejdůležitější králov poradní orgán. Její soudní výbor sloužil jako soud posledního odvolání v záležitostech rozsudků v koloniích, včetně práva zrušit zákony přijaté legislativními orgány v koloniích.

V 18. století se vyvinuly různé druhy specializovaných soudů, např. kancléřský soud (*Court of Chancery*) nebo viceadmiraltní soudy (*Vice-admiralty Court*).⁶¹ Posledně jmenované řešily spory z práva námořní plavby a i v koloniích navazovaly na tradici anglického námořního práva (např. to znamená, že při jednání nezasedala porota), což vyústilo i v jejich neoblíbenost, protože v době, kdy se na americkém kontinentě zdvihal odpor proti koloniální nadvládě, právě tento soud představoval obchodní zájmy koruny. Když koruna zřídila admiraltní soud pro všechny kolonie, překrývala se jeho jurisdikce s dosavadními viceadmiraltními soudy, přičemž nový soud zůstal bez práce. Nicméně mu byla královstvím svěřena pravomoc rozhodovat spory z tzv. kolkového zákona (viz předchozí kapitola).⁶² Nesouhlas s touto institucí se tedy jen zvyšoval. Britové se ještě pokusily vytvořit síť čtyřmi regionálními soudy, ale ani ty se neprosadily jinde, než ve městě, kde sídlily. Viceadmiraltní soudy nezmizely ani po revoluci, ale jejich pravomoc přešla po vzniku unie na federální soudy.

O kancléřském soudu řídicím se pravidly ekvity bylo pojednáno v předchozích kapitolách. V koloniích ale nedošlo k přísnému institucionálnímu oddělení soudů ekvity a soudů common law, jak jej dodržovala koruna. Soudy ekvity zrušily ty státy, které přijaly Federální pravidla pro civilní řízení (*Federal Rules of Civil Procedure*) vyhlášené Nejvyšším soudem v roce 1938 a zahrnovala žaloby občanskoprávní povahy před federálními soudy.⁶³ Zároveň se tím žaloby podle ekvity a common law sloučily pod jednotnou formu civilní žaloby.

Ústava se ve třetím článku⁶⁴ zmínila výslovně o existenci instituce Nejvyššího soudu, přičemž Kongresu přiznává pravomoc zřídit další soudy. Dále opravňuje Nejvyšší soud k řešení případů týkajících se vyslanců, konzulů nebo jiných zástupců unie, včetně záležitostí, kdy vystupuje stát jako jedna ze stran. Co do ostatních případů je instancí odvolací a Kongres má upravit případné výjimky a pravidla. Z tohoto článku vyplývá, že nejvyšší soudní instanci ve státech nepřipadlo zvláště silné postavení. Navíc se ústavní text moc podrobně náležitostmi pravomoci soudu nezabýval, ale ponechal na Kongresu, aby je podrobněji vymezil zákonem. Stejně tak se měl Kongres zabývat i úpravou zbylých soudů v soustavě, což nakonec učinil v roce 1789 přijetím zákona o soudnictví (*Judiciary Act*), kterým zřídil Nejvyšší soud a soudy nižších instancí. Zavedl tři obvodní soudy (*Circuit Court* – doslova „okružní soudy“ příslušné pro několik okresů) a třináct okresních soudů (*District Court*),⁶⁵ které získaly jurisdikci

61 Friedman, Lawrence M.: *A History of American Law*, New York, 2005, str. 19

62 Friedman, Lawrence M.: *A History of American Law*, New York, 2005, str. 19

63 Viz 28 U.S.C.A §§ 2071 – 2074, zdroj: Black, Henry Campbell a kol.: *Blackův právní slovník*, Praha, 1993, str. 575.

64 Viz Příloha 1.

65 Každý stát se skládá z jednoho nebo více federálních soudních okresů. Dnes okresní soudy působí jako první

admiralitních soudů. Prvně jmenovaný soud zasedal dvakrát ročně za účasti dvou soudců Nejvyššího soudu a jednoho soudce okresního soudu, přičemž jeho hlavní náplní bylo řešit případy, v nichž na sporných stranách stály obyvatelé různých států unie. Výjimečně fungovaly i jako odvolací soudy. Soudci se ale z povinnosti cestovat na obvodní soudy příliš netěšili. Sice se zajisté jednalo o příhodný způsob, jak udržovat sepětí s veřejností a nepřicházet tak o zpětnou vazbu nutnou pro vytváření názorů soudce, ale zároveň se jednalo o velice vyčerpávající úkol, který kladl soudcům nároky na jejich čas. I když Kongres snížil povinnost ze dvou zasedání ročně na jedno, soudce tím neuspokojil. Až zákon o soudnictví z roku 1801 stížnostem vyhověl a nevyhovující povinnost zrušil, jenže ne na dlouho.

Tentýž zákon snížil počet soudců Nejvyššího soudu z původních šesti na pět. Dosavadní tři obvodní soudy se rozrostly na šestnáct za předsednictví zvláště k tomu určených soudců. Kongres ale hodlal zakročit proti obsazení těchto nově zřízených soudů federalisty tak, že roku 1802 přijal další zákon o soudnictví, který předešlý zákon z minulého roku odvolal. Počet soudců se vrátil na počet šesti osob. Ve stejném počtu zřídil obvodní soudy, přičemž každý ze soudců Nejvyššího soudu předsedal jednomu z nich. Břímě předsedání obvodním soudům z ramen soudců Nejvyššího soudu bylo plně odňato až roku 1891.⁶⁶

Druhý oddíl třetího článku Ústavy⁶⁷ federálním soudům svěřil pravomoc ve veškerých případech práva a spravedlnosti spadajících pod ustanovení Ústavy, zákonů a mezinárodních smluv, v záležitosti vyslanců, jiných zástupců federace a konzulů. Dále se vztahovala na admirální otázky, na spory, v nichž jsou jednou stranou Spojené státy. Taktéž tyto soudy rozhodovaly spory mezi dvěma a více státy, i mezi občany různých států a mezi občany téhož státu, kteří si činí nároky na pozemky ležící v různých státech federace. Dostalo se jim oprávnění řešit spory mezi státem nebo jeho členy a cizími státy nebo jejich občany. Federální soudy tedy získaly pravomoc přezkoumávat rozhodnutí státních soudů, pokud se k nim strany odvolaly v otázkách federálního práva. Obava z možné konkurence mezi federálními a státními soudy je vcelku bezpředmětná, jelikož federálním soudům připadají pouze a jen ty pravomoce, jež jsou jim svěřeny Ústavou a blíže specifikovány zákonem. Pravdou ale zůstává, že právo a hlavně jeho výkon není stimulým mechanismem, ale právě tím, co udržuje právo živé. Pokud se tedy Ústavou vytyčené hranice rozpínají, jedná se reflexi vycházející z přirozené potřeby a vývoje. Instituce nejvyšších soudů států a samotného Nejvyššího soudu USA, jakožto

instance s obecnou jurisdikcí nad případy týkající se federálních zákonů a žalob, v nichž jsou stranami obyvatelé různých států.

66 Schwartz, Bernard: *A History of the Supreme Court*, New York, 1993, str. 30

67 Viz Příloha 1.

„strážce ústavnosti“, je konec konců pojistkou a největší zárukou, aby hranice pružně reagovaly, ale nedošlo k jejich porušení.

V druhém článku a druhém oddílu Ústavy⁶⁸ je řečeno, že soudce Nejvyššího soudu jmenuje prezident, ale nejdříve musí kandidáty schválit Senát. V dnešní době se počet soudců Nejvyššího soudu ustálil na devíti a je plně v rukou Kongresu, kolik soudců bude zastávat úřad. Ještě v 19. století ale počet kolísal v rozpětí od pěti do deseti soudců. Přesněji: v roce 1801 se jednalo o pět členů, roku 1807 o sedm členů, roku 1833 o devět, v roce 1863 o deset, v roce 1866 o osm a konečně v roce 1869 znovu o devět osob.⁶⁹

Jak vidno, americký soudní systém prošel za krátkou dobu rychlými změnami. Právní základ Anglie nelze zapřít, nejvíce jej nalzáme v klíčové úloze soudce, přímo v jeho oprávnění. Dnes má každý stát vlastní státní soudní strukturu a zároveň v nich působí federální systém. Státní soudy se zpravidla rozdělují do nám známých tří stupňů – na špičce stojí nejvyšší soud státu, dále zde působí soud apelační (odvolací). Ze soudů prvého stupně se vydělují ještě soudy specializující se na drobné právní spory (nepřesahující daný peněžní limit nebo dopravní nehody).

Federální soudní systém lze rozdělit na dvě základní linie – soudy speciální a soudy obecné tvořené soudy obvodními, odvolacími a Nejvyšším soudem USA, k němuž je možno se za splnění určitých podmínek propracovat i přes soustavu státních soudů. Dle 28 U.S.C. (Sbírka zákonů Spojených států) § 1254 může odvolací soud vydat příkaz *writ of certiorary*,⁷⁰ pokud se rozhodne, že se bude zabývat odvoláním od nižšího soudu. Co se týče Nejvyššího soudu, nevychází toto oprávnění přímo ze zákona, ale z jeho praxe, kdy si vybírá k projednání případy zvláštního významu, nebo ty, ve kterých může řešit závažné právní i praktické problémy. Dle § 1257 se Nejvyšší soud může přezkoumat konečné rozhodnutí nejvyšší soudní instance státu, týká-li se platnosti federální smlouvy nebo zákona, popřípadě zkoumá-li se rozpor státního zákona s Ústavou, zákony nebo smlouvami Unie. Stejně tak, pokud se řízení týkalo nároku, práva, výsady nebo imunity uplatňovaného dle Ústavy nebo federálních zákonů a smluv. V § 1259 jsou pak vyjmenovány speciální případy, které je soud oprávněn přezkoumat.

Mezi speciální federální soudy můžeme zařadit např. pohledávkový soud (*Claims Court*) vydávající rozhodnutí ve věci pohledávek proti Spojeným státům apod.; dále také soud tří soudců (*Three-judges Court*) zasedající, pokud tak požaduje Kongres, nebo je-li podána

68 Viz tamtéž.

69 Purvis, Thomas L.: Encyklopedie dějin USA, Praha, 2004, str. 311

70 Viz Black, Henry Campbell a kol.: Blackův právní slovník, Praha, 1993, str. 1464.

žaloba zpochybňující poměrné zastoupení v Kongresu či jiném státním legislativním orgánu.⁷¹ Od tohoto soudu se strana odvolává přímo k Nejvyššímu soudu.

Pokud jde o nabývání soudcovských úřadů na státní úrovni, i zde nevládně napříč státy jednotný s přístup – někde se uchovala tradice jmenování guvernérem, někde se uplatňuje způsob lidové volby nebo volby zastupitelským sborem. Na federální úrovni jmenuje soudce do úřadu prezident.⁷² Všechny způsoby nabývání funkce soudce ani nezakrývají politické pozadí. Lidová volba se snad může zdát politizování nejvzdálenější, ale musíme si uvědomit, že soudce žijící v komunitě, která má rozhodnout o jeho případném znovuzvolení do funkce, se nemusí ubránit názorovému tlaku spoluobčanů. U federálních soudců už o politické angažovanosti nemůže být sporu, poněvadž je velice nepravděpodobné, aby prezident zvolený z řad republikánů jmenoval soudce demokratické strany a naopak. Na druhou stranu je vhodné podotknout, že „stranickost“ nemusí po obsazení úřadu sehrávat klíčovou roli. Soudce je především vázán svědomím, pojmáním spravedlnosti a morálními principy, včetně významu článků a dodatků Ústavy. Dokladem toho, že soudce nemusí naplnit očekávání vyplývající z jeho případné politické orientace, bylo prohlášení prezidenta Eisenhowera ohledně jmenování Earla Warrena předsedou Nejvyššího soudu, když jej označil za největší chybu, kterou kdy udělal. Oproti očekávání totiž nepustil do vedoucí úlohy soudu člověka zastupujícího konzervativní ekonomické, sociální a politické názory, jelikož soud pod jeho vedením zastával dosti liberální postoje. Tento případ se dá považovat za dobrý argument proti hlasům varujícím před hrozbou predikovatelného rozhodování založeného na stranické příslušnosti.

Jak již bylo řečeno, pravomoci svěřené Nejvyššímu soudu Ústavou se nezdály příliš širokými – působí jako první instance ve sporech konzulů, vyslanců a dalších zástupců státu a v případech, kdy je stát jednou ze stran, jinak je instancí odvolací. Ať již autoři americké ústavy očekávali cokoli, jen těžko mohli domýšlet, že by soud sám, pod vedením silné osobnosti v roli předsedy, si mohl vybudovat důležité neotřesitelné postavení mezi státními úřady, jakého také dosáhl. Kráčet striktně v mezích vytyčených dvě stě let starým dokumentem je v podstatě nemožné. Na rozdíl od základní listiny, společnost mění své názory, přijímá jiná stanoviska a přehodnocuje postoje i nároky. Nejvyšší soud přijal tu úlohu, aby za jiných podmínek vykládal Ústavu a její dodatky v duchu nové doby, ale zároveň neporušil jejich podstatu. Jakým způsobem získal svou pozici, bude pojednáno v následujících kapitolách.

⁷¹ tamtéž, str. 237 a 1352

⁷² Seltenreich, Radim: *Právníkový stav v USA – historie a současnost in Dějiny právního stavu a právníků profesí, Praha, 1999*

II. Působení Nejvyššího soudu USA a osobnosti stojící v jeho čele na počátku jeho existence

II. a) Počátky nejvyššího soudnictví

V počátečním období práce Nejvyššího soudu čekala na soudce složitá situace. Museli se vypořádat s úkolem, pro který se jim dostávalo jen málo zahraničních vzorů. Navíc, i kdyby existoval byt' sebedokonalejší a sebedobrnější předobraz nejvýše postaveného soudu v jiném státě, vážnost si musí osoby reprezentující daný úřad získat samy. V rámci plnění nových povinností je čekalo prosazení a potvrzení soudcovské nezávislosti. Stejně tak postupně prosazovali soudcovskou svrchovanost, v důsledku čehož se ostatní představitelé vládní moci naučili respektovat vynesená rozhodnutí. A konečně, soudci připravili živnou půdu pro zakořenění institutu soudního přezkumu (*judicial review*), který soudu umožňuje zrušit federální nebo státní zákon pro jeho rozpor s Ústavou. Než se tak stalo, uběhlo více než deset let fungování mladé instituce.

Dne 2. února 1790 se sešlo šest soudců tvořících tehdejší soud na prvním veřejném zasedání. Nejednalo se o ostře sledovanou událost. Prezident Washington si uvědomoval důležitost výběru vhodných kandidátů, ale kandidáti sami nepociťovali přílišnou poctu, kterou jim nabídkou předložil. Někteří se později vzdali úřadu pro vedoucí funkce u státních soudů nebo například pro post guvernéra. Netřeba se nad jejich volbou pozastavovat, vždyť Nejvyšší soud ještě zdaleka nezastával místo v systému státní moci, jakou má dnes. Teprve až v pozdějších letech se stal atraktivní metou pro příslušníky právního stavu.

Washington jako prvního předsedu vybral Johna Jaye, jednoho z autorů *Federalisty*, politika a diplomata, který pomáhal utvářet zahraniční politiku v porevolučních letech. Ve svých čtyřiačtyřiceti letech stanul v čele úřadu jako jeho nejmladší představitel. Co se týče ostatních soudců, zvolil Washington k jejich určení geografický klíč – New York tedy reprezentoval John Jay, John Rutledge přišel z Jižní Karolíny, James Wilson z Pensylvánie, William Cushing z Massachusetts, Robert H. Harrison z Marylandu a John Blair z Virginie. Kromě Wilsona, který byl jedním z prvních profesorů práva, všichni ostatní zastávali funkce soudců. Harrison odmítl jmenování z důvodu chatrného zdraví a na jeho místo prezident navrhl Jamese Iredella ze

Severní Karolíny, který kromě soudce vykonával též funkci ministra spravedlnosti.⁷³

Zpočátku zůstal soud nevytížený. Jediné, co soudci považovali za namáhavou službu a oběť, byla již zmiňovaná povinnost předsedat obvodním soudům. Cestování v minulosti a dnes snese těžko srovnání. Soudci trávili na neupravených cestách mnoho času a povinnost předsedat třem obvodním soudům⁷⁴ dvakrát ročně po právu považovali za vyčerpávající břemeno. Cestování jim zabíralo i několik měsíců z roku, například předseda Jay díky této okolnosti strávil sedm měsíců na cestách, což nakonec sehrálo i svou roli při jeho rezignaci na pozici předsedy Nejvyššího soudu.⁷⁵ Jak jsem již popsala v předešlé kapitole, Kongres vyslyšel prosby soudců a jejich povinnost předsedat snížil jen na nutnou přítomnost jednoho soudce, ale o několik let později pozměnil zákonem systém soudů a soudci se ocitli v podobné situaci jako dříve.

V srpnu roku 1792 vynesli soudci prvá psaná rozhodnutí vůbec - v případě *Georgia v. Brailsford*,⁷⁶ jímž zavedli dvojí praxi. První z nich se dlouho neudržela - soudci tehdy vypracovávali rozhodnutí každý zvlášť za svou osobu. Naopak druhá se těší existenci dodnes. Jednalo se o právo vyjádřit veřejně odlišné stanovisko k případu, o jehož zavedení se postaral soudce Johnson.⁷⁷ První důležité rozhodnutí padlo ve sporu *Chisholm v. Georgia*,⁷⁸ když soud potvrdil pravomoc federálních soudů přezkoumávat procesy, ve kterých občan jednoho státu žaluje vládu dalšího státu.

Neméně důležitá rozhodnutí na sebe nedala dlouho čekat. V roce 1796 Nejvyšší soud v kauze *Ware v. Hylton*⁷⁹ poprvé prosadil právo posuzovat legalitu zákonů státu, když jednomyslně zrušil zákon státu Virginie z důvodu porušování podmínek pařížské smlouvy z roku 1783. O dva roky později soud vyložil v případě *Calder v. Bull*⁸⁰ desátý oddíl prvního článku Ústavy týkající se zákazu tzv. *ex post facto* zákonů (retroaktivních zákonů) tak, že se tento zákaz týká jen oblasti trestního práva, nikoli práva občanského. Tím potvrdil oprávnění států vydávat zákony ohledně majetkových záležitostí se zpětnou působností. Oba dva rozsudky

73 Schwartz, Bernard: *A History of the Supreme Court*, New York, 1995, str. 17

74 Takzvaný „střední“ obvodní soud zahrnoval Pensylvánii, Delaware, Virginii, Maryland a New Jersey, pod „jižní“ obvodní soud spadala Jižní a Severní Karolína a Georgie, konečně „východní“ obvodní soud řešil otázky od soudů New Yorku a států z Nové Anglie.

75 Schwartz, Bernard: *A History of the Supreme Court*, New York, 1995, str. 19

76 2 U.S. 402 (1792)

77 *Dissenting opinion* vyjadřuje odporující názor, nesouhlasné stanovisko k danému rozhodnutí, tzv. *minoritní vótum*. *Concurring opinion* vyjadřuje tzv. *separátní vótum*, tedy odlišné stanovisko shodné co do závěru, ale rozdílného odůvodnění.

78 2 U.S. 419 (1793), viz kapitola III. a) Právo občana vůči státu - *Chisholm v. Georgia*.

79 3 U.S. 199 (1796), viz kapitola III. b) Vyrovnání práva soudního přezkumu - *Ware v. Hylton*, *Calder v. Bull*, *Marbury v. Madison*, *Fletcher v. Peck*.

80 3 U.S. 386 (1798), viz tamtéž.

připravovaly půdu pro rozhodnutí ve sporu *Marbury v. Madison*.⁸¹ Jinými slovy, na výše zmíněných případech Nejvyšší soud prvně demonstroval až později zakotvený úzus, že vládní pravomocí *judicial review*, tedy že může zkoumat ústavnost jakéhokoli zákona, a v případě rozporu zákona vůči ustanovením Ústavy, může tento zákon zrušit.

Dalším z případů připravujících příchod zlomového případu v podobě rozhodnutí v kauze *Marbury v. Madison* se stal tzv. *Hayburn's Case*.⁸² Pět ze šesti soudců tehdejšího Nejvyššího soudu zasedalo jako členové obvodních soudů a dostala se jim k posuzování otázka ústavnosti federálního zákona, který upravoval vydávání peněžních částek, důchodů, invalidním vysloužilcům bojujících v revoluci. Zákon svěřil pravomoc rozhodovat o oprávněnosti přiznání těchto částek federálním soudům nižší instance, nicméně ministra války zmocňoval k přezkoumávání rozhodnutí soudů. Tento případ se nedostal k rozhodování před Nejvyšší soud díky včasnému zásahu Kongresu, který přijal odlišnou úpravu postupu při vydávání odškodňovacích částek. I přes to jsou vyjádření soudců zajímavá. Odmítli platnost zákona pro jeho rozpor s Ústavou (článek III.), navíc zákon shledali jakožto porušující základní princip soudnictví – jeho nezávislost a nepodřízenost moci zákonodárné nebo výkonné. Posun ale představují stanoviska hlavně z toho důvodu, že soudci poprvé vyjádřili souhlasný postoj s rušením federálních zákonů pro jejich neústavnost prostřednictvím Nejvyššího soudu. V tomto je nutno spatřovat důležitost při budování pozice Nejvyššího soudu USA.

V devadesátých letech 18. století se udály i změny formálního rázu. Z původního hlavního města New Yorku se sídlo vlády přestěhovalo do Filadelfie. Stejně tak se přesunul i Nejvyšší soud. Navíc se změnilo jeho obsazení. Thomas Johnson z Marylandu převzal Rutledgovo místo, který se vzdal funkce, aby přijal místo předsedy vrchního civilního soudu (soudu obecných žalob – *Court of Common Pleas*) v Jižní Karolíně. Johnson na novém postu dlouho nevydržel, již za rok rezignoval. Za jeho osobu nastoupil William Paterson, tehdejší guvernér New Jersey. Soudce Blair odstoupil kvůli zdravotním důvodům, v důsledku čehož byl jmenován Samuel Chase z Marylandu. Když v roce 1798 zemřel soudce Wilson, prezident Adams vybral na uvolněné místo Bushroda Washingtona. Alfred Moore, soudce ze Severní Karolíny, nastoupil po smrti soudce Iredella.⁸³

Nejpodstatnější změna nastala ve vedení soudu. John Jay přijal post zvláštního velvyslance v Anglii v roce 1794. Avšak nerezignoval na funkci předsedy Nejvyššího soudu, za

81 5 U.S. 137 (1803), viz tamtéž.

82 2 U.S. 409 (1792)

83 Schwartz, Bernard: *A History of the Supreme Court*, New York, 1995, str. 27

což si vysloužil kritiku odsuzující porušení rovnováhy moci, když ve své osobě spojoval představitele moci soudní a vládní. Krátce po návratu z Anglie roku 1795 byl zvolen guvernérem New Yorku, tento úřad přijal a rezignoval na funkci předsedy. Srpnovému zasedání soudu v témže roce předsedal John Rutledge, když mu prezident Washington dočasně propůjčil předsednické křeslo. Nicméně senát jeho nominaci nepotvrdil. Washington navrhl na prázdné místo Olivera Ellswortha, soudce a následně i senátora z Connecticutu. Ellsworth zastával neopominutelné místo v ratifikačních bojích, stejně tak se jako senátor neméně významně podílel na vzniku zákona o soudnictví z roku 1789. Prezidentovu volbu senát potvrdil, Ellsworth se ujal nové funkce v roce 1796 a setrval v ní až do roku 1800.⁸⁴ Schopnostmi, jak se obecně považuje, převyšoval prvního předsedu Jaye a rozhodně by prosadil jasný profil vůdčího postavení předsednické funkce, ale v úřadu setrval příliš krátce na to, aby předpokládané vize naplnil. Podobně jako Jay, Ellsworth přijal nabídku působit v zahraničních stycích Unie a v roce 1800 zastupoval Spojené státy jako zvláštní vyslanec ve Francii. A stejně jako Jay, v rámci tohoto působení nerezignoval na předsednickou funkci. K tomuto kroku ho dovedl až špatný zdravotní stav v říjnu téhož roku.

V rámci krátké doby strávené na soudě se vyjádřil zásadním způsobem ve sporu *Wiscart v. D'Auchy*.⁸⁵ Posuzovaný problém řešil otázku odvolací příslušnosti Nejvyššího soudu, respektive to, zda pozice Nejvyššího soudu jako odvolací instance vyplývá z Ústavy nebo ji soudu přiznává zákon. Předseda Ellsworth důrazně argumentoval pro druhou z možností: „*Pokud kongres neuzákonil žádné procesní pravidlo, nemůžeme vykonávat odvolací soudní pravomoc; a pokud je pravidlo uzákoněno, nemůžeme se od něj odchýlit.*“⁸⁶ Jeho názor další rozsudky Nejvyššího soudu potvrdily, když se ztotožnily s tím, že žádná odvolací pravomoc z Ústavy pro Nejvyšší soud nevyplývá a existuje jen tehdy, pokud mu ji svěří Kongres prostřednictvím zákonné úpravy.⁸⁷

V první dekádě své existence si Nejvyšší soud teprve upevňoval pozici v rámci ústavních institucí. I když nevynikal stabilitou v obsazení funkcí, položil ve výše uvedených rozhodnutích a vyjádřeních základy pro pozdější definování vlastního postavení. Nejednalo se o žádné dramatické posuny, a proč je také vyžadovat, když změna v přístupu má šanci na úspěch jen tehdy, když je na ni okolí dostatečně připraveno. Nadto v čele soudu chyběla výrazná osobnost, která by přistoupila od myšlenek k činům a Nejvyšší soud pevně usadila v základech.

84 *tamtéž*, str. 28

85 3 U.S. 321 (1796)

86 Schwartz, Bernard: *A History of the Supreme Court*, New York, 1995, str. 29

87 Viz např. rozhodnutí *Barry v. Mercein*, 46 U.S. 103 (1847).

Naštěstí pro soud, naštěstí pro mladou demokracii, naštěstí pro federalismus, soud se takové osobnosti dočkal. Proto i soudci, vědomi si absence opory v Ústavě, se k potvrzení své nejdůležitější pravomoci - práva soudního přezkumu - dostávali postupnými kroky.

II. b) Marshallův soud

Sídlo vlády Spojených států se v roce 1800 přestěhovalo do Washingtonu, D. C. a spolu s ním se přesunul i Nejvyšší soud.⁸⁸ Když předseda Ellsworth rezignoval na svou funkci, prezident Adams dalším vhodným nástupcem shledal Johna Jaye, ale ten úřad nepřijal. Očekávalo se, že Adams nabídne funkci soudci Patersonovi, jenže k tomu nedošlo. Osobní antipatie k Hamiltonovi se znovu projeví, jelikož Paterson byl Hamiltonovým přítelem. Adams a Hamilton se stali rivaly již po revoluci, ačkoliv oba spolu s Washingtonem stáli v čele federalistické strany a prosazovali silnou ústřední vládu proti odporujícím republikánům. Samozřejmě, že se výběr kandidátů na klíčové pozice takřka bez výjimky řídí stranickou příslušností. Jen zřídka se stalo, že by republikánský prezident vyslal do úřadu demokratického zástupce a naopak.

Adams se zaměřil na vlastní okolí a navrhl Johna Marshalla. Senát prezidentův návrh přijal. John Marshall vstoupil do úřadu roku 1801 a setrval v něm až do své smrti v roce 1835. Rodák z Virginie, člen Kongresu, ministr zahraničních věcí, vůdčí postava federalistické strany a vynikající právník se stal nejdéle sloužícím předsedou Nejvyššího soudu. Nejen, že formoval americkou politiku, ale nesmazatelně se zapsal i do dějin amerického práva, jelikož to byl právě on, kdo prosadil oprávnění soudů zrušit zákony odporující ustanovením Ústavy. Navíc mnoha rozsudky pomáhal stabilizovat rovnováhu mezi pravomocemi ústřední vlády a vládami států s tím, že prosazoval nadřazenost federálního práva nad právem států. Zasloužil se o srozumitelné převedení jazyka Ústavy skrze stanoviska k projednávaným případům, díky čemuž je právem označován za tvůrce amerického ústavního práva. Díky svým schopnostem si vysloužil uznání nejen od svých současníků, ale požíval vážnosti a úcty i po další generace, včetně dneška.

Právě kvůli všem těm charakteristickým rysům a zásluhám s jistým údivem přijímáme fakt, že Johnu Marshallovi se nedostalo prvotřídního právního vzdělání. Původně studoval literaturu, později byl zapsán do klasické akademie a další vzdělání mu poskytoval domácí učitel. Po návratu z revolučních bojů se soukromě vzdělával v oblasti práva a krátce navštěvoval právnické kurzy. Tři roky po té, v roce 1780, ho přijala advokátní komora⁸⁹ za

⁸⁸ Soud byl umístěn v rámci sídla Kongresu. Kapitól opustil a do svého dnešního sídla se přesunul až v roce 1935.

⁸⁹ Jedná se o tzv. *Bar association* – profesní organizace právníků uspořádané na národní, státní, okresní nebo městské

svého člena. Po krátké přestávce, kdy se na čas vrátil do armády, se věnoval soukromému právu a brzy se prosadil jako vynikající právník.

Následně úřadující prezident Thomas Jefferson se mnoha směrech s předsedou Nejvyššího soudu neshodl a panovalo mezi nimi nepřátelství, nejen kvůli odlišné politické orientaci. Jeffersonova republikánská strana ovládala zbylé dvě moci ve státě, ale v soudnictví mnoho stoupců neměla.⁹⁰ Jediný způsob, jak případně ovlivňovat soudce Nejvyššího soudu USA sestávala v impeachmentu, dle čtvrtého oddílu druhého článku Ústavy, o kterém je příslušný rozhodovat Senát.⁹¹ Obvinění bylo vzneseno proti soudci Samuelu Chaseovi v roce 1805. Neparamuje mnoho pochybností o političnosti obvinění, jež mělo předznamenat celou sérii kroků k odstranění současných soudců a následnému jmenování „politicky korektních“ osobností.⁹² Nakonec ale k odsouzení nedošlo, senátoři neodhlasovali Chaseovo zbavení úřadu. Těžko lze zpětně posoudit, co je k tomu vedlo – zda pocit nespravedlivého obvinění nebo tak často zdůrazňované uvědomění si, co vše by tento krok znamenal pro nezávislost soudců. Ať již tedy vedla senátory ke zproštění obvinění jakákoli pohnutka, pro další nahližení na Nejvyšší soud USA zůstává podstatným to, že byť v souladu s Ústavou, nekorektní zásah do svobodného rozhodování soudu nebyl učiněn.

Jakou měrou by ale republikánské obsazení soudu změnilo postoje soudu? Když v roce 1811 prosadil James Madison na místo soudce Gabriela Duvalla a o rok později Josepha Storyho, ve složení soudu převládali republikánsky orientovaní soudci.⁹³ Judikatura Nejvyššího soudu se radikálně nevychýlila z vytyčeného směru. Oproti očekávání, právě Joseph Story se stal Marshallovým největším spojencem a oporou.⁹⁴ Story již v době zvolení nebyl neznámou postavou amerického práva, jakožto člen Kongresu, významný učitel právní vědy a autor právních knih a komentářů, se ve svých dvatřiceti letech stal nejmladším soudcem

úrovni. Např.: národní – American Bar Association nebo městská – New York City Bar Association. Členství může být dobrovolné nebo povinné.

90 Blíže viz případ *Marbury v. Madison*, kapitola III. b) Vytvoření práva soudního přezkumu - *Ware v. Hylton*, *Calder v. Bull*, *Marbury v. Madison*, *Fletcher v. Peck*.

91 I. článek, 2. oddíl Ústavy: „ (...) pouze Sněmovně náleží právo podat návrh na zbavení úřadu. “

I. článek, 3. oddíl Ústavy: „ Pouze Senát má pravomoc rozhodovat o všech návrzích na zbavení úřadu. Zasedá-li Senát za tímto účelem, senátoři musí složit přísahu nebo slavnostní slib. Je-li souzen prezident Spojených států, ječání řídí předseda Nejvyššího soudu; nikdo nemůže být odsouzen bez souhlasu dvou třetin přítomných senátorů. “

Rozsudek v případech návrhu na zbavení úřadu nepřesáhne odvolání z úřadu a zbavení možnosti zaujímat a vykonávat jakoukoli čestnou či placenou funkci ve službách Spojených států; odsouzený však podléhá žalobě, trestnímu řízení, rozsudku a trestu podle práva. “

II. článek, 4. oddíl Ústavy: „ Prezident, viceprezident a všichni úředníci Spojených států musí být zproštěni funkcí, budou-li obžalováni a usvědčeni z velezrady, úplatkářství nebo z jiných těžkých zločinů a trestných činů. “

Viz Příloha I.

92 Schwartz, Bernard: *A History of the Supreme Court*, New York, 1995, str. 57

93 Spolu se soudcem Johnsonem, Livingstonem a Toddem. Všechny jmenoval Thomas Jefferson. Viz Příloha 3.

94 Friedman, Lawrence M.: *A History of American Law*, New York, 2005, str. 247

jmenovaným do funkce. Ve funkci setrval až do své smrti v roce 1845.

Dokud stál ve vedení soudu John Marshall, stranickost nijak výrazně nerozhodovala a neprofilovala postoje jednotlivých soudců. Vůdcovské schopnosti předčily politické postoje, soud postupovala Marshallem nejvíce protěžovaná myšlenka vybudovat pevný unijní svazek.

Nelze opomenout dalšího z významných postav Marshallova soudu, Bushroda Washingtona, synovce George Washingtona. Soudce Washington setrval na soudu od roku 1799 do roku 1829. V souvislosti s jeho osobou se stal nejvíce vzpomínaným rozsudek sepsaný ve sporu *Corfield v. Coryell*,⁹⁵ který rozhodoval při výkonu povinnosti zasedat na obvodním soudu. V něm vyložil význam prvního odstavce druhého oddílu čtvrtého článku Ústavy,⁹⁶ tzv. *comity clause*, způsobem následně uznávaným. Washington zaujal stanovisko, že zmíněné ustanovení nevytváří občanům žádná práva, ale pouze potvrzuje ta práva, která již aktuálně existují a jsou chráněna v rámci daného státu.⁹⁷

Soudce William Johnson, původně člen zákonodárního sboru, později soudce z Jižní Karolíny, se také řadí mezi mladé soudce. Byl jmenován ve svých třiatřiceti letech, v roce 1804, na soudu setrval celých třicet let. Proslul jako soudce nejčastěji připojující k rozsudkům své separátní nebo minoritní vótum. Podobně se projevoval i soudce Smith Thompson, působící v úřadu od roku 1823 do roku 1843, který ale postrádal Johnsonovo právní myšlení a konzistentnost názorů.

Soudcům Brockholstovi Livingstonovi, Thomasovi Toddovi a Gabrielovi Duvallovi se dostalo označení „tišší soudci“,⁹⁸ poněvadž se v rámci působení na Nejvyšším soudu nijak zvláště neprojeví, většinou se připojili k hlavnímu proudu, respektive následovali Johna Marshalla.

Soudce Johna McLeana a Henryho Baldwina jmenoval prezident Jackson v roce 1830, o pět let později dosadil dalšího kandidáta – Jamese Wayna. Ani jeden z těchto tří soudců se v rámci Marshallova soudu výrazně neprosadil, jejich chvíle přišla až za předsednictví Marshallova nástupce, Rogera Taneyho.

Marshall se jako předseda soudu především snažil, aby státy vytvořily kooperující státní celek, a zároveň, aby se z občanů stal skutečný národ. V tomto duchu taky interpretoval Ústavu jakožto svorník mezi státy a federací. K tomu, aby naplnil tento nelehký úkol, musel

95 6 Fed. Cas. 546, no. 3, 230 C.C.E. D. Pa. 1823, zdroj: www.en.wikipedia.org

96 IV. článek, 2. oddíl, první odstavec Ústavy: „Občané kteréhokoli státu se těší všem výsadám a svobodám jako občané ostatních států.“ Viz Příloha 1.

97 Schwartz, Bernard: *A History of the Supreme Court*, New York, 1995, str. 62

98 Schwartz, Bernard: *A History of the Supreme Court*, New York, 1995, str. 65

nejdříve Nejvyšší soud uvést jako váženou instituci nadanou jistými pravomocemi. Jedna z prvních Marshallových změn spočívala v opuštění zvyku vyjadřovat se k případům jednotlivě, soudce po soudci, ale naopak se začal vypracovávat jeden rozsudek „za soud“. Samozřejmě zůstala zachována tradice doručování nesouhlasných nebo odlišných stanovisek, pokud některý ze soudců považoval za důležité vyjádřit se v tomto smyslu k případu. Rozhodnutí vyslovené jménem celého soudu přispělo k vnímání soudu jako jednolité autority.

Další změny na sebe nenechaly dlouho čekat. V roce 1803 se Marshall zapsal do právních dějin vypracováním rozhodnutí v již několikrát zmiňovaném případě *Marbury v. Madison*,⁹⁹ kterým se oprávnění k soudnímu přezkumu (*judicial review*) stalo ústavní doktrínou. Výklad třetího článku Ústavy v tom smyslu, že Nejvyšší soud je nadán pravomocí posuzovat ústavní soulad zákonů vydávaných Kongresem nebo parlamenty států, zaručil nejvýše postavenému soudu v zemi minimálně vyrovnané postavení vůči ostatním dvěma vládním mocem. Navíc si soud přisvojil autoritu vykládat Ústavu.

Stanovisko v kauze definitivně potvrdilo myšlenku federalismu, protože v něm Marshall odmítl vykládat Ústavu jako druh mezistátní smlouvy mezi jednotlivými celky federace. Praktický význam rozhodnutí je neoddiskutovatelný - pokud si navzájem odporuje zákon federálního parlamentu a parlamentu členského státu, mohou nastat dvě situace: buď automaticky platí zákon přijatý Kongresem, tedy centrálním zákonodárným sborem, nebo se za platný považuje zákon přijatý parlamentem členského státu. Jenže zde se prosadil odlišný model posuzování – ústavní soulad, respektive v tu chvíli se považuje za možné, že jeden ze zákonů, popřípadě oba, musí stát nutně v rozporu s obsahem Ústavy. Nejvyššímu soudu pak případně role posoudit oba zákony z hlediska jejich souladu s Ústavou a pak případně ten odporující prohlásit za zrušený. Pokud shledá, že oba zákonodárné sbory překročily jim svěřené pravomoci, zruší oba. Může se dokonce stát, že ústavě odporují oba zákony, a jsou tedy oba neplatné. K tomu může dojít v případě, kdy si oba zákonodárné sbory uzurpují pravomoc, kterou jim občané prostřednictvím Ústavy nedelegovali.¹⁰⁰ Co se samotného zrušení zákona týče, platí *ex tunc* s tím, že jim založené vztahy platí i nadále, ale jsou úspěšně napadnutelné u soudu. Jinými slovy, zrušený zákon se i nadále počítá za součást právního řádu. Díky zásadě *stare decisis* nehrozí, že by ale zrušený zákon mohl znovu nabýt závaznosti. Ovšem nelze vyloučit, že pokud dojde k novému obsazení Nejvyššího soudu, nově přijatý zákon s obsahem

99 5 U.S. 137 (1803) , viz kapitola III. b) Vytvoření práva soudního přezkumu - *Ware v. Hylton, Calder v. Bull, Marbury v. Madison, Fletcher v. Peck*.

100 K otázce federalismu blíže viz Joch, Roman: *Federalismus – neznámý ideál*, zdroj: www.obcinst.cz.

odpovídajícímu zákonu již jednou prohlášenému za odporující Ústavě, soud zákon ponechá v platnosti jakožto ústavně konformní.

Myšlenka srovnávání věcného obsahu zákona s Ústavou se zdaleka neobjevila pouze v rozhodnutích soudů, ať už Nejvyššího soudu USA nebo jiných.¹⁰¹ Jak uvádí Alexander Hamilton ve Federalistovi č. 81: „*V uvažovaném návrhu (Ústavy) není především ani slabika, která by přímo zmocňovala ústřední soudy vykládat zákony podle ducha Ústavy nebo která by jim v tomto ohledu poskytla větší volnost, než na jakou si mohou činit nárok soudy každého státu. Připouštím však, že Ústava by měla být pro výklad zákonů měřítkem, a že kdekoli je s nimi ve zjevném rozporu, měly by zákony ustoupit Ústavě. Tuto doktrínu nelze odvodit z žádné typické okolnosti zmíněné v návrhu Shromáždění, nýbrž z obecné teorie systému omezené Ústavy, a platí tedy stejně pro vlády většiny, ne-li všech států. V této věci proto nemůže být vůči federálnímu soudnictví vznesena námitka, jež by se všeobecně neobracela proti místnímu soudnictví a neodsuzovala každou ústavu, která by se pokusila stanovit meze zákonodárné libovůli.*“¹⁰²

Po vyřešení otázky soudního přezkumu přišla na pořad jednání další důležitá problematika – odvolací pravomoc Nejvyššího soudu nad státními soudy. Roku 1816 se mohl soud vyjádřit v případě *Martin v. Hunter's Lessee*.¹⁰³ Nejvyšší soud Virginie neuposlechl v dříve projednávaném případě rozhodnutí Nejvyššího soudu USA s tím, že tomuto Ústava nesvěřuje odvolací pravomoc, a proto nezrušil vlastní rozhodnutí pro Nejvyšším soudem tvrzený rozpor se smlouvou USA. Nejvyšší soud Virginie navíc deklaroval, že ustanovení odstavce dvacátého pátého zákona o soudnictví, kterým se odvolací pravomoc Nejvyššímu soudu USA svěřuje, nevyplývá přímo z Ústavy, respektive je protiústavní. Soudce Story oficiálně vypracovával stanovisko soudu, ale existuje mnoho důvodů, proč se domnívat, že vyjádření soudu je odrazem dohody mezi Storym a Marshallern. V mnoha částech rozsudku se setkáme se skoro přesně stejným způsobem vyjadřování jako používal Marshall, a proto se můžeme dohadovat, zda odůvodnění Marshalli Storymu nediktoval, když už se kvůli osobní zainteresovanosti v případě musel vzdát účasti na rozhodování.¹⁰⁴ Soudce Story zmiňované ustanovení zákona o soudnictví považoval za plně konformní s druhým odstavcem třetího článku Ústavy,¹⁰⁵ jelikož dle jeho názoru z něj jasně vyplývá jurisdikce Nejvyššího soudu USA nad všemi případy bez ohledu na

101 Viz kapitola III. b) Vytvoření práva soudního přezkumu - *Ware v. Hylton, Calder v. Bull, Marbury v. Madison, Fletcher v. Peck*.

102 Hamilton, Alexander, Madison, James, Jay, John: *Listy federalistů*, Olomouc, 1994, str. 429

103 14 U.S. 304 (1816)

104 Schwartz, Bernard: *A History of the Supreme Court*, New York, 1995, str. 44

105 Viz Příloha 1.

původ vzniku. Navíc se Story odvolával na tzv. *supremacy clause* šestého článku Ústavy¹⁰⁶ ve spojení s úvahami nad záměry tvůrců Ústavy, na základě čehož dokládá, že právo přezkoumat případy federálního a ústavního rozměru náleží právě Nejvyššímu soudu USA. Argumentaci také podpořil názorem, že díky této pravomoci by soud přispíval ke sjednocení judikatury, a stál by jako nezávislý posuzovatel, o jehož nezaujatosti a povolanosti nelze pochybovat. Právě tímto případem Nejvyšší soud judikoval, že otázky týkající se federálního práva spadají do jeho jurisdikce. A díky zdůvodnění názorů skrze výklad Ústavy i vyložil svou nadřazenost v otázkách výkladu Ústavy.

Ve sporu *Martin v. Hunter's Lessee* se soud vyjadřoval k civilním sporům, dalším krokem se nutně stalo deklarovat právo přezkoumávat rozhodnutí státních soudů i ohledně trestních případů. Marshall formuloval takovéto vyjádření v rozsudku *Cohens v. Virginia*.¹⁰⁷ Spor vyvstal za následujících okolností – Kongres federálním zákonem umožnil provozování loterie v rámci Distriktu Kolumbia, ale Cohenovi začali provozovat loterii po celém státu Virginia, což zakazoval její státní zákon. Stát se k případu vyjádřil s tím, že federální soudy nevládnou pravomocí rozhodovat v podobných sporech, odvolává se při tom na svou právní svrchovanost. Soudci se jednomyslně shodli na tom, že Nejvyšší soud vlastní jurisdikci přezkoumávat řízení státních soudů v trestních věcech, respektive rozhodnutí nejvyšších soudních tribunálů v těchto otázkách, pokud se jedna strana dovolává ústavně zakotvených práv, federálních zákonů nebo smluv. Argumentaci postavil Marshall na obdobných stanoviscích jako v případě *Martin v. Hunter's Lessee*, když se odvolával na Ústavu. Dokonce v několika částech uvedl odkaz na rozhodnutí *Marbury v. Madison*, když opakoval, že státní zákony nebo ústavy odporující Ústavě nebo federálním zákonům jsou absolutně neplatné. Marshall znovu zdůraznil myšlenku, že jednotlivé státy Unie nejsou nezávislými suverény, ale že spadají do jednoho velkého národa, který si vytvořil sjednocující dokument – Ústavu, v níž zakotvil vládu nadanou pravomocí řešit veškeré národní záležitosti. Spolu s Ústavou státy přijaly i nadřazenost zákonů Unie, a proto se jejich soudy nemohou vymanit z pod revozní pravomoce federálního soudnictví.¹⁰⁸ Rozsudek přiznal virginskému soudu právo rozhodnout ve věci a následně pak postihnout bratry Cohenovy za porušení státního zákona. Rozhodnutím ve věci *Cohens v. Virginia* Marshall definoval vlastní pojetí soudní pravomoci a dotvořil její

106 Za tzv. *supremacy clause* se označuje druhá věta VI. Článku Ústavy: „Tato ústava, zákony Spojených států vydané na jejím základě, jakož i všechny smlouvy, které jsou nebo budou uzavřeny jménem Spojených států, jsou vrcholným právem země; soudci všech států jsou jimi vázáni, i kdyby se v ústavě či zákonech jiného státu vyskytla protikladná ustanovení.“ Viz Příloha I.

107 19 U.S. 264 (1821)

108 Viz rozhodnutí *Cohens v. Virginia*, 19 U.S. 264 (1821), zdroj: www.supreme.justia.com.

podstatné součásti.

Marshall se v rámci svého postavení snažil vytvářet fungující a respektovanou instituci, zároveň se snažil prosazovat myšlenku jednotného národa, zaštitěného silnou ústřední vládou. Kromě případů, na nichž soud stanovoval pravomoce, přišly na pořad jednání i ekonomické případy. Mezi nejzásadnější první případy tohoto druhu patří *McCulloch v. Maryland*¹⁰⁹ z roku 1819 a o pět let později rozhodovaný *Gibbons v. Ogden*.¹¹⁰ Prvně jmenovaný případ především podpořil stále narůstající federální zákonodárství, hlavně tedy jeho oprávněnost zasahovat do zásadních otázek - v tomto sporu se dotýkal problematiky daní. Druhý spor vládě Spojených států přikl klíčovou pravomoc regulovat obchod v rámci všech druhů obchodních styků. Zachování svobodného podnikání a samostatného spravování státních záležitostí se vytvářelo naprosto stejným způsobem jako jiná státní problematika. Rozdíl tkvěl v tom, že díky neslavné zkušenosti z období konfederace si vedení již nemohlo dovolit zůstat bez prostředků nebo nechat státy zasahovat jednostranně do záležitostí celku. A právě Nejvyšší soud se projevoval v rámci soudních rozhodnutí tak, aby postoje vlády, ať už vyjádřené v politických postojích nebo zakotvené v zákonech, našly svou oporu a Unie mohla fungovat jako výkonný soudržný stroj.

Ekonomiku, respektive obchodní právo a jeho pojmy, ovlivňoval Nejvyšší soud i nadále. Korporačnímu právu se věnoval např. v případě *Bank of the United States v. Dandridge*.¹¹¹ Další důležité stanovisko, tentokrát k pojmání směnek a směnečného práva, podal v případě *Coolidge v. Payson*,¹¹² ve kterém soud postavil příslib akceptovat směnku na roveň samotné akceptace, co se důsledků týče. Stejně jak se vyvíjela ekonomika, Nejvyšší soud USA přijímal rozhodnutí, jimiž ovlivňoval smluvní zásady, vlastnické vztahy, obchodní právo a právo cenných papírů.¹¹³

V roce 1831 se soud vyjadřoval k neméně ožehavé otázce – problematice indiánského obyvatelstva. Indiánské kmeny sídlící blízko pobřeží Atlantiku se setkaly při osidlování amerického kontinentu s válkami nebo je postihly nemoci, kterým Indiáni podléhali. Za Apalačským pohořím se ale ještě stále dařilo prosperovat několika kmenům. Po více či méně úspěšných pokusech obracet Indiány na křesťanskou víru se vztahy ustálily na zvláštním pomezí. Indiáni a Američané vedle sebe koexistovali s tím, že spory většinou řešil princip

109 17 U.S. 316 (1819), viz blíže kapitola III. c) Ekonomické případy - *McCulloch v. Maryland*, *Gibbons v. Ogden*.

110 22 U.S. 1 (1824), viz blíže tamtéž.

111 25 U.S. 64 (1827)

112 15 U.S. 66 (1817)

113 Schwartz, Bernard: *A History of the Supreme Court*, New York, 1995, str. 53

silnějšího. Postupem času se ale přístup Indiánů změnil natolik, že začali pociťovat nutnost bojovat o svá práva stejnými prostředky, jak tak činí i Američané mezi sebou. Proto se k Nejvyššímu soudu dostal i spor *Cherokee nation v. Georgia*.¹¹⁴ V roce 1828 Georgia přijala několik zákonů opravňujících zabírat území, na němž sídlili Čerokiové, přičemž indiánské zákony prohlásila za neplatné.¹¹⁵ Soudce Marshall vypracoval stanovisko soudu, soudce Thompson připojil dissent a soudci Johnson a Baldwin vyjádřili svá separátní stanoviska. Čerokijové se odvolávali na to, že jsou ve své podstatě cizím národem, a proto nad nimi Georgia nemůže uplatňovat svou svrchovanost. Soud se s názorem neztotožnil a navíc prohlásil, že není v jeho pravomoci zabývat se daným sporem, jelikož Čerokijové nejsou cizím národem ve smyslu třetího článku Ústavy. Jejich postavení přiblížil jakožto postavení závislého národa. Marshall vyslovil názor, že je nikdo nesmí zbavovat jejich územních nároků, ledaže by oni sami chtěli svou půdu prodat, či ji jinak převést. Obdobné stanovisko soud podal v případě *Worcester v. Georgia*,¹¹⁶ kdy znovu vyloučil právní přípustnost uplatňování státních pravomocí nad Čerokiji.

Oproti výše uvedenému se tak nemusí zdát, ale Nejvyšší soud vykládal obsah ústavních práv za Marshallova působení jen zřídka. Případy týkající se Ústavy nebo ústavních práv zdaleka netvořily většinovou agendu soudu, spory se nejvíce týkaly porušování vlastnických práv. Amerika se teprve usazovala v roli samostatného a soběstačného národa, učila se vnímat a stanovovat limity chování, práv a povinností. Nejvyšší soud se chopil možnosti vykládat obsah jednotlivých práv zakotvených v Ústavě. I když se federace rozvíjela poměrně utěšeně, čekala ještě jedna těžká zkouška, kterou se měla stát občanská válka.

Nikoliv bezdůvodně se období Nejvyššího soudu pojmenovávají dle právě úřadujícího předsedy. Osobnost stojící v čele soudu určuje jeho směřování a ovlivňuje jeho postoje. V případě Johna Marshalla nemůže být sporu, že vedoucí úlohu splňoval dokonale. Jeho otisk nevybledl hned po odchodu z funkce, naopak, jako jednomu z několika osobností reprezentujících Nejvyšší soud, se podařilo po sobě zanechat nesmazatelnou stopu. Právě díky předsednictví Johna Marshalla získal Nejvyšší soud USA postavení nejdůležitějšího soudního tribunálu v zemi, který dohlíží nad dodržováním Ústavy, když sleduje, zda státy skrze své instituce nepřekračují pravomoce. Nelze mu též upřít i zásluhu o demonstrování toho, co všechno obnáší soudcovská nezávislost, jaké všechny oblasti může soudce svými vyjádřeními

114 30 U.S. 1 (1831)

115 Friedman, Lawrence M.: *A History of American Law*, New York, 2005, str. 386

116 31 U.S. 515 (1832)

ovlivnit. Marshall vlastními postoji zkoušel hranice a toleranci mladé demokracie, když se jí snažil vtisknout tvar, o kterém byl hluboce přesvědčen jako o jediném správném a možném přístupu – o suverénní ústřední vládě držící pohromadě celou federaci a fungující moderní ekonomice.

Někdy se mohou zdát Marshallovy snahy troufalé, když se díváme, jak sebejistě prosazoval soukromé pohledy na ústavní a unijní problematiku. Na rigiditu Ústavy panuje více názorů. John Marshall choval Ústavu v úctě jako nejvyšší zákon země, který jednou schválený, musí být dodržován, ale také věděl, že její ustanovení si žádají výkladu, aby se nestala pouhou bezcennou proklamací porevolučních myšlenek. Musel tedy zaujmout jasný postoj, jímž by uceleným způsobem vykládal jednotlivé články. Vždy upřednostňoval vůli lidu, jelikož ji považoval v duchu osvícenské filozofie za prvotní zdroj a důvod existence státu a jeho orgánů. Proto i očekával možnou nesouhlasnou reakci a byl si vědom toho, že nelze znění Ústavy překrucovat dle vrtkavých nálad, ale pouze a jedině v duchu právních tradic, právních principů a zákonů. Možná směle, ale důsledně, prosazoval pozici federální i státní soudní moci stojící vůči exekutivě a legislativě v postavení moci rovnocenné a zároveň vyvažující.

II. c) Taneyho soud

Sedmému prezidentovi Spojených států a spoluzakladateli demokratické strany, Andrew Jacksonovi, se dostalo šance ovlivnit složení soudu jako málokterému prezidentovi – jmenoval do úřadu šest soudců¹¹⁷ včetně dalšího předsedy. V pořadí pátým předsedou se stal Roger Brook Taney pocházející z Marylandu. Taney stanul roku 1836 jako první katolík v čele Nejvyššího soudu USA. Ve funkci setrval až do své smrti v roce 1864, kdy mu bylo úctyhodných osmdesát sedm let. Taney se zpočátku v politice angažoval v rámci Federalistické strany, později se přidal k Jacksonovým demokratům, což se pro něj ukázalo jako dobrá volba. Působil jako generální prokurátor Marylandu, na počátku třicátých let získal post generálního prokurátora USA, dále působil jako ministr války a ministr financí.

Jedinými „připomínkami starých časů“ se stali soudci Story a Thompson. Obzvláště soudce Story dával více než čtenými disenty nahlas vědět, že zůstává věrný odkazu minulosti. Soudce McLean si přinesl soudcovské zkušenosti z nejvyššího soudu Ohia. Výrazně se prezentoval jako „justiční politik“, což možná pramenilo i z jeho politické kariéry na postu ministra pošt.¹¹⁸ McLean ale nakonec úplně nenaplnil očekávání demokratického prezidenta, za dobu soudcovského působení se totiž jevil jako nacionálně orientovaný, projevoval tendenci upřednostňovat národní zájem nad státním. Dalším z podobně orientovaných soudců byl i soudce Wayne, který se pohyboval původně převážně jen v politice – nejdřív na politické scéně v Georgii, posléze jako člen Kongresu, kde výrazně podporoval Jacksonovu vládu.¹¹⁹ Zjevně díky podpoře v prezidentských volbách se dostalo jmenování soudci Henrymu Baldwinovi. Soudce Barbour, bývalý člen Sněmovny reprezentantů a federální soudce, se naopak ujal role, která se od něj očekávala - jako reprezentant virginské elity se jasně stavěl na stranu států, stejně tak jako obhajoval otroctví.¹²⁰ Prezident Jackson jako posledního jmenoval na nově vytvořené místo soudce Catrona, úspěšného obchodníka, právníka a soudce pocházejícího z Tennessee, který jasně stál za právy států. Po jeho smrti Kongres znovu omezil počet soudcovských míst z deseti na devět.¹²¹

117 V roce 1830 Johna McLeana a Henryho Baldwin; roku 1835 Jamese M. Wayne, o rok později Philipa P. Barboura a roku 1837 Johna Catrona. Viz Příloha 3.

118 Schwartz, Bernard: *A History of the Supreme Court*, New York, 1995, str. 97

119 Zdroj: www.oyez.org.

120 Zdroj: www.oyez.org.

121 Zdroj: www.oyez.org.

Soudce John McKinleyho, oddaný stoupenec Jacksonova klanu, jmenoval do funkce prezident van Buren. Jako dalšího si vybral rodáka z Virginie stejného ražení, Petera V. Daniela. Prezident Taylor prosadil Samuela Nelsona, newyorského soudce, který se na soudu usadil na dvacet sedm let. Levi Woodbury, původně soudce, guvernér a senátor, byl jmenován na místo zemřelého soudce Storyho prezidentem Polkem. Z Pensylvánie z funkce státního soudce jmenoval ještě Roberta C. Griera. Prezident Fillmore na soud vyslal Benjamina R. Curtise, který rezignoval po šesti letech výkonu funkce. Poté, co Senát ovládaný demokratickou většinou neschválil v řadě již třetího navrženého kandidáta prezidenta Fillmora, očekávalo se, že jeho demokratický nástupce, prezident Pierce, si svého kandidáta prosadí. Také se tak stalo, nicméně výběr proběhl netradičním způsobem, protože sami soudci Nejvyššího soudu prezidenta informovali o jejich preferencích na obsazení volného postu a ten je vyslyšel. Tak se na Nejvyšší soud dostal John A. Campbell, vynikající alabamský právník. Když po rozhodnutí v případě Dreda Scotta složil funkci soudce Curtis, na jeho místo byl schválen Nathan Clifford, bývalý ministr spravedlnosti, navržený prezidentem Buchananem.¹²²

Taneyho nástupem se započala nová éra Nejvyššího soudu. Oproti Marshallově podpoře širokých pravomocí federální vlády, hlavně co se týkalo ovlivňování ekonomiky, Taney podporoval pravomoc samostatných států. Spolu s ním i většina soudů, jelikož se povětšinou drželi politiky vytyčené prezidentem Jacksonem (kromě výše uvedených výjimek). Jeden z prvních rozsudků, kterým nový soud změnil stanovisko Marshallova soudu, padl již v roce 1837. Taneyho soud modifikoval vyjádření k případu *Trustees of Dartmouth College v. Woodward*,¹²³ kdy Nejvyšší soud vykládal tzv. *contract clause* (ustanovení o smlouvách) – první odstavec desátého oddílu prvního článku Ústavy.¹²⁴ Stát New Hampshire odvolal zákonem statut Dartmouthské školy, jenž povoloval sboru kurátorů, aby volil sám sebe. Stejným zákonem zároveň změnil statut školy ze soukromé na veřejnou. Soud tehdy vyložil statuty společností jako smlouvy, které chrání výše zmíněný *contract clause*, a proto stát neměl pravomoc se jich dotknout. V konečném důsledku soud hlasováním 5:1 (soudce Duvall připojil dissent) postavil soukromé společnosti z dosahu státní moci, odvolávaje se na ústavně zaručenou právní jistotu uzavřených smluv. Taneyho soud¹²⁵ se v případě *Charles River Bridge v. Warren Bridge*¹²⁶ postavil k soukromým společnostem jiným způsobem a umožnil státům přísnější

122 Schwartz, Bernard: *A History of the Supreme Court*, New York, 1995, str. 100

123 17 U.S. 518 (1819)

124 Viz Příloha I.

125 Většinové stanovisko vypracoval předseda Taney. Separátní větnum připojil soudce McLean, k němu se připojili soudci Thompson, Barbour a Wayne. Soudce Story disentoval, k jeho názoru se přiklonil soudce Baldwin.

126 36 U.S. 420 (1837)

řízení korporací. Ve sporu proti sobě stály dvě společnosti, z nichž první, společnost Charles River Bridge, získala v roce 1785 povolení od státu Massachusetts k provozování mostu, včetně výběru poplatků souvisejících s jeho provozem. Později ale stát vydal povolení další společnosti – Warren Bridge, která mohla postavit most v blízkém sousedství původního mostu, čímž začala prvně jmenované společnosti konkurovat. Společnost Charles River Bridge podala žalobu na nesplnění smlouvy. Nejvyšší soud se zabýval obsahem povolení a po té vynesl rozhodnutí, že k porušení smlouvy nedošlo, byť zprovoznění vedlejšího mostu snížilo zisky společnosti, smlouva mezi ní a státem neupravovala právo na monopolizaci dopravy. Následné obdobné povolení jiné společnosti tedy neporušilo ústavně zakotvený zákaz vydávat zákony porušující závazky ze smluv. Odlišným se stalo i pojetí vlastnického práva. Zatímco Marshall kladl důraz na neporušitelnost soukromého vlastnictví, Taney se vyjádřil v tom smyslu, že také společnost má svá práva, která nikomu nepřislouží porušovat, respektive, že pokud vyvstane nutná potřeba, vlastnické právo se musí podřídit potřebám společnosti. Nejvýznamnějším důsledkem dotčeného rozhodnutí se stal otevřený přístup k rozvoji dopravní sítě a i celého obchodu.

Další rozsudky formulující zásady ekonomického vývoje na sebe nenechaly dlouho čekat. V případě *Briscoe v. Bank of Kentucky*¹²⁷ soud prostřednictvím stanoviska vypracovaného soudcem McLeanem rozhodl o obsahu práva států regulovat banky.¹²⁸ Spor vyústil z těchto skutečností - stát Kentucky povolil jím vlastněné bance, aby vydávala do oběhu bankovky jakožto měnu. Banka proti dlužnímu úpisu zapůjčila Johnu Briscoeovi toto oběživo, ale on později dluh bance nesplatil a proti žalobě banky na zplacení dluhu namítal, že banka, a tím pádem i Kentucky, svým postupem porušila Ústavu. Soud si položil otázku, zda banka porušila desátý oddíl prvního článku Ústavy,¹²⁹ který zakazuje státům razit kovové mince a vydávat bankovky. Rozsudek odmítl Briscoeovy námitky s tím, že neshledal porušení Ústavy, jelikož se zákaz vztahuje jen na zákonem (státem) vytvořené společnosti, protože naopak „*Ústava zamýšlí umístit dohled nad měnou pod kontrolu federální vlády*“.¹³⁰ V tomto případě banka vydávala bankovky na svůj vlastní úvěr, nikoliv státní. Soud přiznal státům, respektive jejich zákonodárným sborům, právo regulovat banky. Stejně i potvrdil právo vydávat do oběhu soukromé obligace, které nemají povahu zákonného platidla. Soudce Story ve svém oponentním vyjádření vypočítal důvody, kterými se bankou vydané oběživo vyrovnávalo běžné měně.

127 36 U.S. 257 (1837)

128 Soudci Thompson a Baldwin, každý za svou osobu, připojili separátní vótum. Soudce Story doplnil rozsudek o své odmítavé stanovisko k rozhodnutí soudu.

129 Viz Příloha 1.

130 Viz rozhodnutí *Briscoe v. Bank of Kentucky*, 36 U.S. 257 (1837), zdroj: www.supreme.justia.com

Většina soudu ale zaujala opačný postoj - ačkoli banku zakládal stát, nevydávala oběživo přímo státní vláda. Státy tak získaly k dobru další pravomoci.

V témže roce soud řešil další spor týkající se pravomocí státu nad obyvatelstvem a majetkem - případ *New York v. Miln*.¹³¹ New York požadoval po všech plavidlech, aby odevzdávala seznam pasažérů, včetně jejich podrobných osobních dat. New York tak získával podrobný přehled o přijíždějících osobách a případně se připravoval i na příchod osob sociálně potřebných. Jenže George Miln seznam odmítl pořídit s poukazem na to, že New York porušuje tzv. *commerce clause* - třetí odstavec osmého oddílu prvního článku Ústavy,¹³² který svěřuje dohled na mezistátním obchodem i obchodem s cizími státy Kongresu. Soudce Barbour v tomto případě vypracovával stanovisko soudu. Soudce Story připojil minoritní vótum. Soud se rychle vyhnul řešení souladu či nesouladu s obsahem *commerce clause*, když prohlásil, že „není nutné začít zkoumat, zda pravomoc regulovat obchod je či není vyhrazena státům, protože názor, který jsme učinili to ukazuje zbytečným: jinými slovy, jsme toho názoru, že zákon se netýká regulace obchodu, ale ochrany veřejného pořádku“.¹³³ Soud se přiklonil na stranu státu, neshledávaje ustanovení, se kterým by zákon stál v rozporu. V rámci ochrany veřejného pořádku pak státu přisuzuje výlučné oprávnění upravovat vnitřní záležitosti. Soud má za to, že zákon „je zjevně přijat s úmyslem chránit své občany před útlakem zástupů nemajetných chudáků, přicházejících z cizích zemí, aniž by vlastnily prostředky k vlastní obživě. Není zde lepší ukázka toho, kde by se měla pravomoc v rámci ochrany veřejného pořádku uplatnit. New York, díky jeho zvláštnímu umístění, je možná více než jakékoli jiné město Unie, vystaven nepříjemnosti tisíců přijíždějících zahraničních emigrantů a z toho vyplývajícímu nebezpečí pro jeho občany, kteří jsou vystaveni těžkému břemenu podpory těchto chudáků. Je povinností státu chránit své občany před touto nepříjemností (...)“.¹³⁴ Uvedený názor si našel rychlou odezvu u dalších států a navázal tak na tradici common law v zákonné restrikci ekonomicky slabé vrstvy obyvatelstva.¹³⁵ Nejvyšší soud se postavil proti pravomoci zabraňovat svobodě pohybu na základě sociálního zázemí dotčených osob až v roce 1941 v případě *Edwards v. California*.¹³⁶

Mezi dvěma krajními názory na míru pravomocí, jimiž vládne federální vláda a jimiž vládou státy, se mezi Marshallovým upřednostňováním federálního vlivu a Taneyho

131 36 U.S. 102 (1837)

132 Viz Příloha 1.

133 Viz rozsudek *New York v. Miln*, 36 U.S. 102 (1837), zdroj: www.supreme.justia.com.

134 Viz tamtéž.

135 Schwartz, Bernard: *A History of the Supreme Court*, New York, 1995, str. 79 a Krejčí, Miloš: *Thomas Jefferson – Deklarace nezávislosti Spojených států amerických a Ústava Spojených států amerických*, Praha, 2000, str. 7

136 314 U.S. 160 (1941)

kladení důrazu na státní pravomoce musel najít kompromis. V rámci rozsudku jej soud podal¹³⁷ v kauze *Cooley v. Board of Port Wardens*.¹³⁸ Majoritní stanovisko vypracoval soudce Benjamin Curtis. V roce 1803 přijala Pensylvánie zákon požadující, aby všechny lodě, připlouvajících nebo odplouvajících z filadelfského přístavu, najaly místního lodivoda nebo alespoň zaplatily poplatek, pokud tak nechtějí učinit. Majitel lodi, Aaron Cooley, si odmítl najmout lodivoda a nezaplatil ani požadovaný poplatek. Cooley v obhajobě prohlásil pensylvánský zákon za odporující Ústavě, jmenovitě s tzv. *commerce clause* – osmým oddílem prvního článku Ústavy,¹³⁹ s tím že výlučná pravomoc nad mezistátním obchodem náleží Kongresu. Nejvyšší soud pensylvánský zákon neshledal za porušující Ústavu, protože i když Kongresu náleží neomezený výkon pravomoci nad mezistátním obchodem, státům náleží obdobné právo regulace místního obchodu, pokud se federální aktivita neprojevuje, protože „Kongresu přidělená pravomoc řídit obchod neobsahuje žádný výraz výslovně vylučující státy z uplatňování kompetence nad jejich záležitostmi“.¹⁴⁰ Soud si v tomto případě osvojil doktrínu tzv. exkluzivní výlučnosti, což znamená, že pokud záležitosti lokálního charakteru neupravoval Kongres, spadají do sféry státní úpravy. Na druhé straně záležitosti národního naturelu výlučně náleží regulovat Kongresu, i když se k nim Kongres zákonou úpravou nevyjadřoval.

V roce 1849 Nejvyšší soud prostřednictvím stanoviska vypracovaného předsedou Taneym poprvé vymezil a omezil svou pravomoc vůči moci výkonné a zákonodárné. Soud se odmítl zabývat případem *Luther v. Borden*,¹⁴¹ který povstal na základě politických třenic a následně i nepokojů ve státě Rhode Island, který stále zachovával systém vlády vytvořený na základě charty z roku 1663. Martin Luther, který se v rámci vzpoury snažil svrhnout vládu a nahradit zastaralý omezující volební systém, byl zatčen Lutherem Bordenem, státním úředníkem. Luther se odvolával na čtvrtý oddíl čtvrtého článku Ústavy, který stanoví následující: „Spojené státy zaručují každému státu v této Unii státní formu republiky a chrání jej proti nepřátelskému vpádu. Na požádání zákonodárných orgánů nebo také exekutivy (nemohou-li být svolány zákonodárné orgány) jej chrání i proti vnitřní agresi“.¹⁴² Nejvyšší soud se necítil povoláný rozhodovat takovouto čistě politickou záležitostí, naopak dle citovaného článku Ústavy zastával názor, že spadá plně do kompetence Kongresu nebo prezidenta. Právě oni nesou odpovědnost za zaručení republikánské vlády v každém státě Unie. Nejvyšší soud se

137 Soudci McLean a Wayne připojili nesouhlasné stanovisko. Soudce Daniel nesoúhlasil s odůvodněním rozsudku.

138 53 U.S. 299 (1852)

139 Viz Příloha 1.

140 Viz rozhodnutí *Cooley v. Board of Port Wardens*, 53 U.S. 299 (1852), zdroj: www.supreme.justia.com.

141 48 U.S. 1 (1849)

142 Viz Příloha 1.

z dané záležitosti vyloučil, nechtěl totiž překročit hranice, které jsou vytyčeny soudní moci, potažmo nejvyšše postavené instituci v jejím rámci.

V roce 1857 Nejvyšší soud USA vydal rozhodnutí, jež na Taneyho předsednické působení přivolalo všeobecné odsouzení. Stalo se tak v případě *Dred Scott v. Sandford*.¹⁴³ Dred Scott byl původně otrokem ve vlastnictví vojenského chirurga v Missouri. Jeho majitel s ním přesídlil mezi lety 1833 a 1843 do státu Illinois a na území wisconsinského teritoria. Illinois se počítalo mezi svobodné státy a ve wisconsinském teritoriu otroctví zapovídal missourský kompromis.¹⁴⁴ Když pak Scottův majitel zemřel, Scott se začal soudit s vdovou, jelikož tvrdil, že jako jednou svobodný již zůstává svobodným navždy a nemůže proto podléhat vlastnickým nárokům. Porota státního soudu dala Scottovi za pravdu, ale missourský Nejvyšší soud rozhodnutí změnil s tím, že dle missourských zákonů je Scott stále otrokem. Jelikož se vdova znovu vdala, majetková práva se přenesla na jejího bratra, Johna Sandforda, občana New Yorku. Díky tomu se Scott mohl dostat s žalobou před federální soud, na základě různých občanství účastníků sporu. Federální soud považoval Scotta za Sandfordovo vlastnictví bez právních nároků. Revizním soudním příkazem (*writ of error*) se spor dostal k Nejvyššímu soudu USA.

Rozsudek soudu vypracoval předseda Taney. Soudci McLean a Curtis připojili disenty. Soudce Nelson doručil separátní stanovisko. Ostatní soudci souhlasili s většinovým stanoviskem s tím, že vyjádřili separátní stanoviska jako nesouhlas s tvrzenou protiústavností missourského kompromisu. Soud formuloval následující tvrzení: předně se odmítl nahlížet na černochoy jako na obyvatele USA v tom smyslu, jak ho chápe Ústava v článku tři a čtyři.¹⁴⁵ Taney argumentoval tím, že nebylo záměrem při tvorbě Ústavy počítat černochoy mezi řádné obyvatele, protože z hlediska práva požívají statutu věci. Dle soudu Scott tedy postrádá i právo žalovat před federálním soudem. Dále soud prohlásil, že Kongres neměl pravomoc zasahovat do úpravy otroctví v teritorích, a proto prohlásil missourský kompromis za protiústavní, jelikož odporuje pátému dodatku zaručujícímu, že žádná osoba nebude zbavena svého majetku bez

143 60 U.S. 393 (1857)

144 *Missourský kompromis* byl přijat v roce 1820 jako důsledek rozhodování, zda bude Missouri přijato mezi státy jako stát otrokářský. Sněmovna roku 1819 odhlasovala, že jej přijme pouze za podmínky, že Missouri k určitému datu odhlasuje zrušení otroctví. Senát tento požadavek zamítl. Událost zalarmovala jižanské státy, poněvadž jejich zástupci tvořili ve Sněmovně menšinu a v Senátu polovinu, a pokud by se otrokářským státům upírala státnost, jižanské zájmy by obě komory mohly přehlasovat. Díky kompromisu sice Missouri přijali jako stát otrokářský, ale zároveň s ním přijali i Maine jako stát svobodný. Navíc bylo zakázáno otroctví v každém teritoriu zřízeném severně od hranice Missouri a Arkansasu (36 stupeň 30 minuta severní šířky). Od této chvíle Senát přijímal vždy jeden otrokářský a jeden svobodný stát za účelem udržení rovnovážného stavu.

145 Viz Příloha 1.

řádného soudního procesu.¹⁴⁶ Obzvlášť toto tvrzení značně znepokojilo severní státy, poněvadž Kongres již nadále nemohl vyloučit otroctví ze žádného teritoria. Právě kvůli tvrzené protiústavnosti missourského kompromisu nemohl Scott nabýt v teritoriu svobody, v důsledku čehož ji ani namítat dále.

Rozsudek ve sporu *Dred Scott v. Sandford* ještě více znásobil napětí mezi jižanskými a severními státy. Někdy se toto rozhodnutí považuje za jeden z impulsů, který spustil občanskou válku. Faktem zůstává, že otázka otroctví rozhodně sehrála podstatnou roli a stala se jedním ze sporných bodů, jejichž nevyřešení k občanské válce vedlo. Ale zdaleka nebyl jediným. Jablkem sváru byl dlouhodobě odlišný vývoj Severu a Jihu – zemědělsky zaměřené jižanské státy si nedokázaly představit proces výroby bez otroků, zatímco severní státy se zaměřily na průmysl. Společnou řeč nedokázal najít Sever s Jihem ani v otázce zdaňování britského zboží. Jih prosazoval nízké celní sazby, Sever naopak v rámci udržení pevné měny požadoval cla vyšší. Když pak na post prezidenta usedl v roce 1860 republikánský kandidát Abraham Lincoln, Jižní Karolína vystoupila, ačkoli Lincoln sliboval nerozšiřování otroctví, ale zároveň jej nechtěl rušit tam, kde již bylo zavedeno. Unie se začala hroutit a teprve v roce 1865 skončil nejrozsáhlejší krvavý konflikt na americkém území. Dva roky trvala tzv. rekonstrukce, kdy se jižní státy podrobily vojenské správě a započalo vynucování přijetí třináctého a čtrnáctého dodatku Ústavy,¹⁴⁷ kterými bylo zrušeno otroctví. Ve spojení s patnáctým dodatkem nepřímo zrušily rozhodnutí Nejvyššího soudu v případě Dreda Scotta.

Černošské obyvatelstvo se tedy konečně dočkalo svobody, jenže i když ji prohlašoval zákon, přestože získala oporu v Ústavě, přístup národa se měnil jen postupně a mnohde zůstává rasová problematika nadále problémem bez konečného řešení.

V průběhu občanské války si Nejvyšší soud USA neudržel příliš pevné postavení strážce Ústavy, když prezident Lincoln suspendoval občanská práva a svobody, jako např. umožnil zatýkání bez zatykačů, uvalení vazby bez projednání nebo uvěznění bez předchozího odsouzení soudem. Zvláštní přístup soud projevil v případě *Ex parte Merryman*,¹⁴⁸ se kterým se předseda Taney setkal poprvé při plnění povinnosti předsedať obvodnímu soudu. V té době vydal soudní příkaz na přešetření podmínek zákonnosti vazby Johna Merrymana, tzv. *writ of habeas corpus*. Merryman byl uvězněn vojáky kvůli pokusu o buřičství v Marylandu a podporování secesionistických snah jižanských států. Vojenští představitelé odmítli

146 Viz tamtéž.

147 Viz tamtéž.

148 17 F. Cas. 144 (1861)

uposlechnout s tím, že umožnil velícímu generálovi pozastavit výkon občanských práv a svobod v rámci vojenského území. Taney vzal jejich jednání na vědomí, nicméně prezidentovi zaslal v kopii své stanovisko, v němž konstatoval, že právě vysocí důstojníci by měli dbát zachování výkonu práv. Dodal, že pouze legislativa, jmenovitě Kongres, může pozastavit *habeas corpus*, nikoliv jakákoliv z částí exekutivy. Nejvyšší soud odmítl rozhodnout v této i obdobných záležitostech dokud neskončí válka. Pověstinou se vyjadřoval v tom smyslu, že vojenské soudy se vymykají jeho jurisdikci a nemá v těchto záležitostech pravomoc rozhodnout.¹⁴⁹ V tomto případě se prvně odkryla otázka, zda za jakých okolností a do jaké míry lze za válečného stavu omezit občanská práva. Žel, zůstala nevyřešena.

Předseda Taney se v rámci srovnávání s předchozím představitelem Nejvyššího soudu USA ocitá ve značně znevýhodněném postavení. Díky zvláštnímu postupu v rámci jeho kariéry se jen těžko srovnává s méně komplikovaným charakterem a přímější osobností Johna Marshalla.¹⁵⁰ Z toho však nelze vyvodit závěr, že Taney znamenal pohromu pro nejvyšší soudnictví. Taney v sobě spojoval politika i soudce, což je ve svém důsledku kladná vlastnost pro vůdčí osobnost Nejvyššího soudu USA. Nejvíce odsouzení se mu zajisté dostává za rozsudek a odůvodnění v případě Dreda Scotta. Ač jeho přístup k problematice otroctví se mi zdá být nepřijatelný, nesmíme zapomínat, že, bohužel, byl jen odrazem své doby – politováníhodné společenské situace, která znamenala po mnoho generací černošského obyvatelstva tragický úděl. Roger Taney se snažil daný případ řešit dle práva, v duchu Ústavy a dle svého svědomí. Ve kterém z těchto tří hledisek selhal více či méně, zůstává bolestnou, ale nedůležitou otázkou. Mohu konstatovat jen to, že v rámci svého postavení vládl mocí vyjádřit odmítavý postoj k otrokářskému systému. Neúnosnost ponižování jedné rasy vůči druhé si naštěstí stejně našla svou cestou a možná, že Taney mohl ztvárnit jednu z rolí mužů, kteří se zasadili o jeho zrušení. Nicméně tak neučinil. Ať to nazveme selháním člověka nebo soudce, vykládat celé jeho působení na soudě jen v duchu tohoto rozhodnutí se nezdá být spravedlivým. Taneymu nelze upřít, že ač názorově orientován jinak než předcházející předseda, rozhodně nezklamá v tom ohledu, že stejně jako jeho předchůdce dodržel vykládání principů Ústavy tak, aby zůstala funkčním dokumentem. Prosazoval větší pravomoce států, čímž vyvažoval původní tlak na ústřední vládu. Navíc, díky rozhodnutím jako např. v kauze *Charles River Bridge v.*

¹⁴⁹ V případě *Ex parte Milligan*, 71 U.S. 2 (1866), prohlásil za protiústavní, když civilisté byli souzeni dle stanného práva v místech, kde fungovaly civilní soudy. Většina soudu se přiklání k názoru, že civilisté spadají pod stanné právo pouze v místech, kde je přímo vedena válka, ale všude jinde se jejich případy musí zabývat civilní soudy. Neopominutelným důsledkem tohoto rozhodnutí byla ztížená možnost udržovat pořádek během rekonstrukce probíhající v jižanských státech, jelikož se vůči obyvatelům již napříště nemohlo uplatnit stanné právo.

¹⁵⁰ Schwartz, Bernard: *A History of the Supreme Court*, New York, 1995, str. 73

Warren Bridge, ukázal Nejvyšší soud právě pod jeho vedením cestu k rozmachu působnosti korporací a v důsledku toho k ekonomickému rozvoji vůbec. Nemohu jinak, než nazvat ironií osudu fakt, že dne 12. října, kdy Robert Brooke Taney zemřel, jeho rodný stát Maryland zrušil otroctví.

III. Významné soudní případy rané působnosti Nejvyššího soudu

III. a) Právo občana vůči státu - *Chisholm v. Georgia*

V únoru roku 1793 stanul před Nejvyšším soudem Alexander Chisholm, vykonavatel závěti Roberta Farquhara, obchodníka z Jižní Karolíny, který během americké revoluce dodával zboží státu Georgia. Stát ale nezaplatil své pohledávky ze smluv z důvodu toho, že Farquhar patřil k britským lojalistům. Chisholm se obrátil na soud se žalobou na náhradu škody vzniklou porušením smlouvy, aby dosáhl vyrovnání pohledávek v rámci vyřizování pozůstalosti. Georgia se ale odmítla zúčastnit jednání s poukazem na státní suverenitu, která ji vylučuje z možnosti být žalována před federálními soudy, žaluje-li je občan cizího státu, pokud ona sama na takové projednávání nepřistoupí dobrovolně.

Soudci - Iredell, Blair, Wilson, Cushing a Jay¹⁵¹ - vypracovali svá stanoviska každý za svou osobu, hlasování dopadlo 4 k 1, soudce Iredell připojil odlišné stanovisko. Vystala před nimi zásadní otázka, zda Ústava umožňuje občanovi jednoho státu žalovat jiný stát. Soud se vypořádal s otázkou tak, že odmítl tvrzenou imunitu státu před možností být žalován občanem jiného státu, vycházející při tom ze znění třetího článku Ústavy. Předseda soudu Jay se zabýval obsahem znění tohoto článku, kde je řečeno, že „*moc soudcovská vztahuje se na všechny případy práva a spravedlnosti, spadající pod ustanovení této ústavy, zákonů Spojených států a mezinárodních smluv (...) na spory mezi státem a občanem jiného státu (...)*“.¹⁵² Toto ustanovení se týká jurisdikce federálních soudů, přičemž Jay jej považoval za „*(...) rozumné, protože je čestné, a protože je užitečné.*“¹⁵³ Plně v souladu s teoriemi suverenity lidu potvrzuje, že občané jsou nadáni právem vynucovat si spravedlnost bez obavy toho, že jim v tom bude zabráněno jen kvůli tomu, že se odvažují postavit se proti instituci nebo dokonce státu, protože dle Jaye je „*(...) spravedlnost stejná, ať už se jedná o vztah jedince vůči miliónu nebo vztah miliónu vůči jedinci*“.¹⁵⁴ Jedinci tedy přiznává právo žalovat stát, jak je psáno v Ústavě, protože jej považuje za nositele suverenity, které nemůže být zbaven a musí být oprávněn projevovat ji před soudem. Právo žalovat stát ale omezuje co do dvou výjimek. Předně odmítá takovou

151 Viz Příloha 3.

152 Viz Příloha 1.

153 Viz rozhodnutí *Chisholm v. Georgia*, 2 U.S. 419 (1793), zdroj: www.supreme.justia.com.

154 Viz tamtéž.

možnost v případě, kdy by sice existoval stejný žalobní důvod, ale neexistovala by ještě Ústava nebo pokud by se podobný právní vztah vybudoval v době, kdy by se nepředpokládala ani neočekávala možná soudní intervence.

Nejzajímavější a nejpropracovanější stanovisko předložil soudce Wilson, který případ podrobil třem měřítkům – přihlédl k zásadám obecné právní vědy, dále jej zkoumal z hlediska zákonů a obvyklých metod postupu jednotlivých států, a nakonec je srovnal s obsahem Ústavy. Stát považuje v rámci obchodních vztahů za uměle vytvořenou právnickou osobu, jež je ale nadána v podstatě stejnými právy a povinnostmi jako osoba fyzická, tedy i včetně povinností zodpovídat se ze svých nesplněných závazků před soudem. Proto uznává jistou suverenitu státu Georgie, nicméně to nevylučuje, že by podléhala jurisdikci federálního soudu, pokud je volána k zodpovědnosti občanem jiného státu. Přes to přišel na svou dobu s odvážnou úvahou, když pro potřeby Unie neuznává suverenitu jednotlivého státu. Stejně jako předseda Jay souhlasil s tím, že stát odvozuje vlastní suverenitu od občanů.

Soudce Iredell vyjádřil opačné mínění. Projednávaný případ, dle jeho názoru, spadal pod common law, jež přiznává státům imunitu, která vylučuje, aby stát-suveréna zažaloval občan.

Rozsudek Nejvyššího soudu vzbudil všeobecný nesouhlas. Státy se neoprávněně obávaly přívalu žalob. Odpor vyústil roku 1798 v přijetí jedenáctého dodatku, jenž zajišťoval suverenitu států tak, aby požívaly imunitu před soudními procesy zahájenými občany cizího státu, pokud ovšem stát nevysloví s účastenstvím souhlas, nebo pokud Kongres na základě čtrnáctého dodatku nezbaví stát této imunity. Jedenáctý dodatek zakotvil následující: „*soudní moc Spojených států nesmí být vykládána v tom smyslu, že se vztahuje na jakýkoli soudní proces, rozhodovaný podle obecného práva nebo spravedlnosti, započatý nebo vedený občany jednoho státu proti jinému státu nebo občany nebo poddanými cizího státu*“.¹⁵⁵

Individualistické pojetí suverenity popsané v uvedeném rozsudku vyplývalo nejspíše z ještě stále zakořeněného odporu k monarchistickému uspořádání. Soud odmítl posuzovat stát jako nezávislého a všemohoucího suveréna, za jakého se považovali představitelé monarchií.

155 Tindall, George B., Shi, David E.: Dějiny Spojených států amerických, Praha, 2000, str. 824

III. b) Vytvoření práva soudního přezkumu - Ware v. Hylton, Calder v. Bull, Marbury v. Madison, Fletcher v. Peck

K přiblížení problematiky sporu *Ware v. Hylton*, 3 U.S. 199 (1796), se musíme vrátit do porevolučního období v roce 1783. Tehdy uzavřely Spojené státy s Británií pařížskou smlouvu a stvrdily svou nezávislost. Spojené státy tehdy poměrně obecnou formulkou potvrdily snahu o nápravu ve věci zabavených majetků toryů, respektive lojalistů. Kongres doporučil státům, aby propadlé majetky navrátily původním majitelům. Ve Virginii platil od roku 1777 zákon, který vyhlášoval zrušení všech dluhů vůči Britům, respektive dlužné částky byly považovány za splacené, jakmile je dlužníci doručili do státní pokladny. A právě jeden z takto postižených britských občanů se obrátil na federální soud, dovolávaje se ustanovení pařížské smlouvy, které zaručovalo, že věřitelům nebudou kladeny žádné právní překážky při vymáhání pohledávek.

Nejvyšší soud se tedy zabýval otázkou, zda státní zákon ustupuje z hlediska závaznosti článkům pařížské smlouvy. Zároveň se tím ale posuzovala i pravomoc federálních soudů řešit ústavní konformitu státních zákonů. V pořadí Chase, Paterson, Iredell a Cushing,¹⁵⁶ předložili soudci svá stanoviska k případu.

Soud uznal přednost mírové smlouvy před virginským zákonem a potvrdil neplatnost zákona, který se ocitne v rozporu s mezinárodní smlouvou. Nejdůležitější názor formuloval soudce Chase. Odvolal se na šestý článek Ústavy¹⁵⁷, který prohlašuje všechny smlouvy uzavřené Spojenými státy za svrchované právo, jímž jsou vázáni soudci všech států Unie, i kdyby se v jejich zákonech nebo ústavách vyskytla protikladná ustanovení. Dále ve shodě s myšlenkovým základem federalistické koncepce prohlašuje, že „nemůže být limitována pravomoc lidu Spojených států amerických. V důsledku jejich zmocnění byly vytvořeny státní ústavy a v důsledku jejich zmocnění byla vytvořena Ústava Spojených států; lid má pravomoc změnit nebo zrušit státní ústavy (...). Smlouva se nemůže stát vrcholným zákonem země (...), pokud jí v cestě stojí jakýkoliv zákon státního zákonodárního sboru. (...) Je neskrývanou vůlí lidu Spojených států, že každá smlouva uzavřená z pravomoci Spojených států, se stane

156 Viz Příloha 3.

157 Viz Příloha 1.

nadřazenou Ústavě a zákonům každého jednotlivého státu;“.¹⁵⁸ Rozhodnutí v tomto případě tedy poprvé uplatnilo revizní pravomoc federálních soudů nad státním právem.¹⁵⁹ K soudcovské pravomoci a povinnosti vyplývající ze druhé věty šestého článku Ústavy podotkl Chase následující: „*Je nepopíranou povinností státních soudců označit ústavy nebo zákony jakéhokoli státu, jež se nacházejí v rozporu s touto smlouvou (pozn. myšleno pařížskou smlouvou) (nebo jakoukoli jinou) uzavřenou v rámci pravomoci Spojených států, za neúčinnou a neplatnou. Národní nebo federální soudci jsou vázáni povinností a přísahou ke stejnému postupu.*“¹⁶⁰

Bez zajímavosti není ani ten fakt, že pozdější předseda Nejvyššího soudu, John Marshall, vůdčí osobnost prosazování práva soudního přezkumu, v této kauze zastupoval a obhajoval zájmy Virginie.

Dalším význačným případem předcházejícím kauze *Marybury v. Madison*, rozhodovaným v prvním desetiletí působení Nejvyššího soudu, se stal případ *Calder v. Bull*, 3 U.S. 386 (1798). Jednalo se o dědický spor, kdy manželům Bullovým soud nepřiznal právo dědit. O více než rok a půl později se proti rozhodnutí rozhodli odvolat, ale zjistili, že v mezidobí vešel v Connecticutu v platnost zákon zakazující podat odvolání po lhůtě osmnácti měsíců. Soud ve složení Chase, Iredell, Cushing a Paterson¹⁶¹ řešil otázku, zda connecticutský zákon odporoval desátému oddílu prvního článku Ústavy,¹⁶² který zakazuje státům přijmout zákon se zpětnou účinností, tzv. *ex post facto clause*. Soudci zaujali jednomyslně negativní postoj s odkazem na to, že uvedený oddíl Ústavy se vztahuje pouze na trestní právo, nikoliv na občanské, čímž umožnili státům, aby přijímaly zákony v oblasti občanského práva týkající se majetkových vztahů se zpětnou působností. Kromě výkladu desátého oddílu prvního článku Ústavy se soudci vyjádřili k přirozeným právům občanů a k existenci sociální smlouvy. Soudce Chase uvedl, že „*Lid Spojených států vytvořil své ústavy nebo formy vlády, aby zaručil spravedlnost, prosadil obecnou prosperitu, zabezpečil dar svobody; a aby ochránil jednotlivce a majetek před násilnostmi. Záměry, kvůli kterým vstupuje člověk do společnosti, určují charakter a podmínky sociální smlouvy;*“¹⁶³ přičemž akt legislativy odporující principům sociální smlouvy nepovažuje za uskutečňování zákonodárné autority.

Bez zajímavosti není ani vyjádření soudce Iredella, který výkon pravomoci soudů a

158 Viz rozhodnutí *Ware v. Hylton*, 3 U.S. 199 (1796), zdroj: www.supreme.justia.com

159 Revizní pravomoc federálních soudů nad federální legislativou vyslovil Nejvyšší soud v rozhodnutí *Hylton v. United States*, 3 U.S. 171 (1796).

160 Viz rozhodnutí *Ware v. Hylton*, 3 U.S. 199 (1796), zdroj: www.supreme.justia.com.

161 Viz Příloha 3.

162 Viz Příloha 1.

163 Viz rozhodnutí *Calder v. Bull*, 3 U.S. 386 (1798), zdroj: www.constitution.org.

vlády podrobuje principům přirozeného práva a uvádí, že „...myšlenky přirozené spravedlnosti neupravuje žádná pevně stanovená norma (...) a vše, co by v tomto případě mohl soud patřičně prohlásit je, že zákonodárny sbor (obdařený stejným právem na názor) přijal zákon, který se dle mínění soudců neslučuje s abstraktními principy přirozené spravedlnosti.“¹⁶⁴ Nicméně ale nepřiznává soudu pravomoc prohlásit dotčený zákon za neplatný. Důležitým faktem, obsaženým ve vyjádřeních k tomuto případu, zůstává právě ono zdůraznění pravomoci Nejvyššího soudu (potažmo i federálních soudů) prohlásit státní zákon za protiústavní, pokud se nachází v rozporu se ustanoveními Ústavy. Souhrnem lze říci, že postupné vpravování myšlenek a postojů ve výsledku usnadnilo Johnovi Marshallovi učinit onen důležitý krok a prosadit právo soudního přezkumu pro Nejvyšší soud USA.

Obě dvě rozhodnutí usnadnila přijetí stanoviska předloženého v případě *Marbury v. Madison*, ale nepatřila k osamoceným. Ještě před nimi podobné postoje zazněly v rozhodnutích státních soudů. Kupříkladu princip soudního přezkumu uvedl ve svém vyjádření i předseda Nejvyššího soudu v New Jersey David Brearley v případě *Holmes v. Walton* projednávaném v roce 1780.¹⁶⁵ Další případ zahrnující soudní přezkum rozhodoval odvolací soud ve Virginii v roce 1782 v kauze *Commonwealth v. Caton*.¹⁶⁶ V New Yorku se Alexandr Hamilton roku 1784 angažoval ve sporu *Rutgers v. Waddington*¹⁶⁷ a argumentoval ve prospěch soudní pravomoci prohlásit za neplatný státní zákon, který odporuje smlouvě nebo mezinárodnímu právu. Jak vidno, následující přelomový případ se rozhodně neobjevil nenaště, bez špetky podkladu nebo precedentu.

Konečně se tedy dostáváme k jednomu z prvních přelomových případů řešených Nejvyšším soudem - *Marbury v. Madison*, 5 U.S. 137 (1803), u nějž je více než v jiných případech důležité politické pozadí. V roce 1800 se konaly prezidentské volby, ve kterých byl zvolen hlavní autor *Prohlášení nezávislosti* Thomas Jefferson v pořadí třetím prezidentem Spojených států. Do funkce postoupil z dosavadního místa viceprezidenta Johna Adamse, který nad ním v minulých prezidentských volbách zvítězil o tři hlasy. I když spolu teoreticky mohli tvořit kooperující celek, opak byl skutečností - federalista Adams se s republikánsky zaměřeným Jeffersonem nikdy příliš neshodl. Převzetí úřadu se neodehrálo ihned po volbách, ale až o téměř tři týdny později. Adamsovi se tedy dostalo časového úseku, kdy se naposledy pokusil využít příležitost k udržení alespoň nějakých pravomocí v rukou federalistů. Odvětví

¹⁶⁴ Viz tamtéž

¹⁶⁵ Schwartz, Bernard: *A History of the Supreme Court*, New York, 1995, str. 7

¹⁶⁶ tamtéž, str. 8

¹⁶⁷ tamtéž

moci výkonné a zákonodárné už neposkytovala mnoho možností, za to otázka justice ještě uzavřena nebyla. Kongresem přijatý zákon o soudnictví (*Judiciary Act*) z roku 1801 zřídil deset nových okresních soudů (*District Courts*) a zvýšil počet obvodních soudů (*Circuit Courts*) ze tří na šest, díky čemuž Adams urychleně jmenoval na nová místa soudce zastupující „správnou stranu“. Ze stejného důvodu zákon snížil počet soudců Nejvyššího soudu z šesti na pět, poněvadž v blízké době uvolněné místo již nemohlo být obsazeno kandidátem nově nastupujícího prezidenta. Adams se opravdu činil – stihl jmenovat na šestnáct federalistických soudců k obvodním soudům a čtyřicet dva smírčích soudců. Pro uspěchanost, s níž dosazení do funkcí proběhlo, se kandidáti dočkali pojmenování „půlnoční soudci“. Pro Distrikt Columbia jmenoval odstupující prezident smírčím soudcem Williama Marburyho. Senát veškerá navrhovaná jména do funkcí schválil. Pro vejítí jmenování v platnost musejí být doručena určeným osobám, což se jen těžko dalo splnit ještě před tím, než prezident Adams předal funkci Jeffersonovi. Prezident Jefferson zbývající neodeslaná jmenování kázal nedoručovat s tím, že je již nepovažoval za platná právě proto, že nebyla doručena včas. Kongres s republikánskou většinou okamžitě začal pracovat na novém zákonu upravujícím soudní systém a také jej roku 1802 přijal.

Marbury, který se nedočkal jmenovacího dopisu, se obrátil přímo na Nejvyšší soud s tím, že vyžadoval zjednání spravedlnosti, respektive se snažil domoci funkce, která mu dle jeho názoru příslušela. Po Nejvyšším soudu požadoval, aby vydal Madisonovi příkaz k doručení jmenovacího dopisu. Madison v mezičase obsadil místo státního sekretáře a tudíž převzal i odpovědnost za doručování podobných písemností. Žalobu podal Marbury v souladu s třináctým ustanovením zákona o soudnictví z roku 1789, který svěřoval Nejvyššímu soudu pravomoc rozhodovat příkazní řízení ohledně federálních úředníků.¹⁶⁸ Rozhodnutí vypracoval za soud předseda Marshall a hned na začátku formuloval tři základní otázky, jejichž odpovědi považoval za zásadní pro řešení právní problematiky případu, zda má Marbury právo na požadované pověření - pokud toto právo má a pokud bylo porušeno, zda mu přináleží při porušení nějaký právní prostředek ke zjednaní nápravy; a nakonec, jestliže má k dispozici právní prostředek, zda za něj lze považovat příkaz vydaný Nejvyšším soudem.

První dvě otázky Marshall zodpověděl kladně s odůvodněním, že pověření

168 Tzv. *Writ of mandamus*, kterým se Marbury obrátil na soud, znamená soudní příkaz vydávaný soudem vyšší jurisdikce, který může být určen soukromé společnosti, úředníkovi nebo nižšímu soudu, a který nařizuje provedení určité činnosti jím definované, nerozhodno, zda se týká výkonu úřední nebo služební povinnosti nebo poskytnutí práv, jež žalovaná strana v rozporu s právem odeptala.

Blíže k writům viz kapitola I. b) Vliv anglické právní kultury.

Marburymu náleží, jelikož celý proces výběru kandidáta, od jeho navržení, jmenování, respektive schválení Senátem a pověření proběhlo zákonným způsobem. Na věci nic nemění fakt, že již nedošlo ka administrativnímu kroku, kterým je doručení. Nárok jako takový Marburymu oprávněně vznikl, protože prezidentův návrh odsouhlasil Senát a jeho rozhodnutí bylo opatřeno velkou státní pečeti stvrzující platnost, a hlavně – dokončující proces jmenování do úřadu. Marshall přiznal i existenci právního prostředku umožňujícího domoci se porušeného práva, jež vyvozuje „z povahy požadovaného příkazu a pravomoci tohoto soudu“.¹⁶⁹ Marshall se vrací k Blackstonovým komentářům a k vyjádřením lorda Mansfielda¹⁷⁰ v jeho případech, aby jasně osvětlil podstatu insitutu *writ of mandamus*, jež slouží právě ve chvíli, kdy existuje oprávnění zastávat určitou veřejnou funkci nebo úřad a právo nepamatuje na žádný specifický právní prostředek, a soud z důvodů zachování spravedlnosti poskytne ochranu vymáhání práva právě prostřednictvím tohoto příkazu.¹⁷¹

Konečně se dostáváme k závěrečné a nejdůležitější části rozsudku řešící pravomoc Nejvyššího soudu. Nejvhodnějším se zdá nechat promluvit přímo předsedu Marshailla: „Zajisté všichni, kteří formulovali psané ústavy, je zamýšleli jako základní a nadřazený zákon národa, a následkem toho teorie každé vlády musí být taková, že zákon vydaný zákonodráným sborem odporující ústavě je neplatný. (...) Je-li zákon odporující ústavě neplatný, znamená to, navzdory jeho neúčinnosti, že zavazuje soudy a nutí je k jeho provedení? (...) Do pole působnosti justice spadá a je její povinností vyslovit, co je zákonem. Ti, kteří aplikují předpis v konkrétních případech, nezbytně vykládají a vysvětlují tento předpis. Pokud se nacházejí dva zákony v rozporu, soudy musí rozhodnout o účinnosti každého z nich. (...) A pokud zákon odporuje ústavě, a zákon i ústava se aplikují na daný případ, soud musí buď rozhodnout případ v souladu se zákonem, bez ohledu na ústavu; nebo v souladu s ústavou a odhlédnout od zákona: soud musí určit, kterými z těchto dvou rozporných předpisů se případ řídí. Tohle je právě podstatou soudní povinnosti. Pokud pak soudy přihlížejí k ústavě, ústava stojí nadřazena k běžnému zákonu legilsativy; ústava, a ne tento běžný zákon, musí určovat vedení případu, ke

169 Viz rozhodnutí *Marbury v. Madison*, 5 U.S. 137 (1803), zdroj: www.supreme.justia.com.

170 Lord Mansfield - William Murray, první hrabě z Mansfieldu, představoval jednu z uznávaných autorit v oblasti common law a výkladu anglického práva vůbec. Tento soudce a politik se proslavil, mimo jiné, v *Somersetově případu* rozhodovaném Soudem Královny lavice (*Court of King's Bench*) v roce 1772. Soud v něm prohlásil otroctví v Anglii za nezákonné při posuzování zda navrátí uprchlého amerického otroka pánovi. Rozhodnutí se ovšem týkalo jen Anglie, nikoliv zbytku britského impéria. Tento případ se stal základem pro všechny následující diskuse týkající se otroctví v Americe nejen proto, že výslovně označil podstatu otroctví za neslučitelnou s jakýmkoliv morálními nebo politickými pohnutkami, ale i z důvodu, že zákony upravující otroctví zrácejí na území jiného státu platnost. K případu bližze např. viz *Somerset v. Stuart in Hall*, Kermit L., Wiecek, William M., Finkelman, Paul: *American Legal History: Cases and Materials*, New-York, 1996

171 Viz rozhodnutí *Marbury v. Madison*, 5 U.S. 137 (1803), zdroj: www.supreme.justia.com.

kterému se oba předpisy vztahují. ¹⁷²

Díky tomuto zdůvodnění a hlavně pasáži zdůrazňující, že Ústava v postavení základního a zároveň nadřazeného zákona země, nese výsadu aplikační přednosti před zákonem, který jí odporuje. A pravomoc prohlásit zákon za neústavní, podle Marshallova názoru, náleží soudu. Tím zakotvil oprávnění soudního přezkumu, důležitou pravomoc *judicial review*, která z Nejvyššího soudu učinila velice mocnou instituci, již zdaleka ne tak méněcennou a bez vlivu, kterým do té doby příliš neoplýval.

Marshallovo stanovisko v tomto sporu lze obdivovat i z jiného důvodu, než proto, že se mu podařilo definitivně prosadit klíčovou moc pro nejvýše postavený soudní tribunál v zemi. Musíme si uvědomit, že se nacházel v nezáviděníhodné situaci – rozsudek by buď stranil prezidentovi a jeho stoupcům. V opačném případě by hrozilo, že vládnoucí většina odmítne soudní příkaz vyplnit, čímž by se autorita soudu poroučela na samé dno. Jenže Marshall rozhodnutím vzkázal jasné odmítnutí republikánům a zároveň se vyhnul střetu s vládou. Jak se tak stalo? Marshall sice přiznal nárok na výše uvedené Madisonovy požadavky, ale zároveň odmítl, že by tento spor příslušel k rozhodování Nejvyššímu soudu. Třináctý odstavec zákona o soudnictví přiznávající Nejvyššímu soudu právo vydávat požadovaný soudní příkaz prohlásil Marshall za neústavní, protože v první instanci Ústava ve třetím článku povoluje soudu rozhodovat jen v záležitostech vyslanců a států. ¹⁷³

K Marshallovu rozhodnutí se ale ozývají i oprávněné kritické ohlasy. Často se kladou otázky, proč se soud necítil příslušný rozhodnout v první instanci, když Madison v té době zastával funkci státního sekretáře a tudíž se snadno mohl počítat mezi osoby, které vyjmenovává třetí článek Ústavy. Dále je nutno se zamyslet i nad tím, proč se v rozhodnutí často operuje s pojmem ústavnosti, respektive konformitou zákonů vůči znění Ústavy, přičemž je jasné, že právo soudního přezkumu Ústava nezmiňuje. Soudní přezkum spíše Marshall předestírá jakožto tacitně vyplývající, zároveň se odvolává na obecné právní teorie. Nicméně, i když výtky nelze považovat za neoprávněné nebo nelogické, faktem zůstává, že právní obec a potažmo celá společnost rozhodnutí v dané podobě akceptovala a tím umožnila, aby se byť ne naprosto dokonalé stanovisko prosadilo a způsobilo zamýšlené následky.

Dlužno podotknout, že z našeho pohledu přelomový případ nezpůsobil zemětřesení a striktní obrat v následujících jednáních soudu. Teprve až roku 1857 v kauze *Dred Scott v.*

172 Viz tamtéž.

173 Přesněji viz Příloha 1.

*Sanford*¹⁷⁴ soud znovu využil pravomoci soudního přezkumu a zrušil zákon pro neústavnost - i nadále ji využíval zřídka. Největší oporu pro soud při prohlašování zákonů Kongresu za neústavní znamenala tato doktrína hlavně ve 20. století při zachovávání osobnostních práv zakotvených v dodatcích Ústavy. Právě v oblasti problematiky práv jednotlivců Nejvyšší soud využil další z podstatných zásluh případu *Marbury v. Madison*, a to té, že on je oprávněn vykládat smysl jednotlivých ustanovení Ústavy. Celkově lze shrnout, že stanovisko v tomto případě vytvořilo nejnezbytnější podmínku pro fungování amerického ústavního soukolí.

Zatím jsem soustředila pozornost na případ, který umožňoval zrušit pro neústavnost zákon vydaný Kongresem, ale to by se jednalo jen o jednu část tvořící právo soudního přezkumu. Rozhodnutí zakotvující identickou jurisdikci, ale namířenou na státní zákony, padlo v případě *Fletcher v. Peck*, 10 U.S. 87 (1810). V roce 1795 zákonodárny sbor státu Georgia prodal pozemky v okolí řeky Mississippi soukromým spekulantům. Vzhledem k tomu, že se jednalo o politické rozhodnutí založené na úplatcích, nově nastupující legislatura zákon zrušila. Nejvyšší soud jednomyslně rozhodl, že georgijský zákon zákonodárci odvolali v rozporu s Ústavou, respektive v rozporu s desátým oddílem prvního článku.¹⁷⁵ Stanovisko vypracoval předseda Marshall, připojili se k němu soudci Cushing, Chase, Livingston, Washington a Todd.¹⁷⁶ Soudce Johnson připojil separátní a částečné i disentující vyjádření. Soud se vyjádřil v tom smyslu, že ochrana poskytovaná tímto ustanovením Ústavy se nevztahuje jen na soukromé smlouvy, ale i na smlouvy veřejné, tzn. například i na ty, které se dotýkají převodu půdy. Kromě uvedeného prvenství, je tento spor zmiňovaný i z důvodu toho, že se řadí k případům, jimiž Nejvyšší soud státním ztížil kontrolu nad podnikáním.

Marshall se ve stanovisku zmínil o svém pohledu na vztah států k Unii: „*Ale na Georgii nemůžeme pohlížet jako na jednotlivou, nepropojenou, svrchovanou moc, na jejíž zákonodárnou moc nemohou být uvalena žádná další omezení než ta, která lze nalézt v její vlastní ústavě. Je součástí rozsáhlého impéria, je členem Americké unie; a všichni uznávají svrchovanost ústavy této unie, a tato (ústava) stanovuje hranice zákonodárným sborům jednotlivých států, jejichž překročení se nemůže nikdo dožadovat.*“¹⁷⁷ Znovu se projevil jako zastánce pevného spojení států v rámci Unie ve smyslu motto „*spojení obstojíme, rozdělení padneme.*“¹⁷⁸

174 60 U.S. 393 (1857)

175 Viz Příloha 1.

176 Viz Příloha 3.

177 Viz rozhodnutí *Fletcher v. Peck*, 10 U.S. 87 (1810), zdroj: www.supreme.justia.com.

178 Anglicky: united we stand, divided we fall - autorství připisováno Ezopovi. Zdroj: www.en.wikipedia.org.

Závěrem této kapitoly lze shrnout, že teprve zakotvením práva k užívání pravomoci *judicial review* se z Nejvyššího soudu stal strážce ústavnosti, se vší odpovědností, vážností a důsledky, které v sobě tento pojem zahrnuje.

III. e) Ekonomické případy - McCulloch v. Maryland, Gibbons v. Ogden

První vlivný předseda Nejvyššího soudu, John Marshall, zaujal v rámci rozvržení státního uspořádání centralistický postoj. Významným způsobem se jeho názory promítly při zásadních rozhodnutích, která ve svém důsledku rozšířila moc federální vlády na úkor omezení práv států. Postoj demonstroval především v případě *McCulloch v. Maryland*, 17 U.S. 316 (1819). Spor vyvolala reakce pokladníka Jamese McCullocha, který odmítl zaplatit daň uvalenou Marylandem na Banku Spojených států. Nejvyšší soud pak řešil otázku, zda-li Kongresu náleží právo zřídit banku, a pokud ano, odkud tato pravomoc pramení. Další problém k vypořádání zněl, zda marylandský zákon, který umožňuje zdanit federální banku, odporuje Ústavě, či nikoliv.

Soud, ve složení Washington, Johnson, Livingston, Todd, Duvall a Story,¹⁷⁹ se vyjádřil jednohlasně ve prospěch Kongresu a zákon Marylandu posoudil jako protiústavní a tím pádem neplatný. Za soud vypracoval rozhodnutí John Marshall. Jako první se vyjadřoval k názoru, proč Kongresu náleží právo zřídit banku. Rozsáhlým komentářem vyvracel argument Marylandu, že federální vládu vytvořily státy. Zastával stanovisko odlišné, ztotožňoval se s tím, že vládu ustanovil a schválil lid na shromážděních, a prostřednictvím svých zástupců za státy se vyjádřil i k přijetí Ústavy. V rámci podpory tohoto názoru citoval i preambuli k Ústavě: „*těchto shromáždění Ústava odvozuje veškerou svou autoritu. Vláda pochází přímo z lidu; je 'určená a ustavená' jménem lidu; a je zmocněna k provedení 'vytvoření lepší Unie, nastolení spravedlnosti, upevnění domácího klidu a zebezpečení požehnání svobody sobě i svým potomkům'*“.¹⁸⁰ Marshall uznává suverenitu států, stejně jako přiznává suverenitu federální vládě, chápe ji jakožto rozdělenou mezi ně s tím, že „*vláda Unie, ačkoliv omezená ve svých právech, je v oblasti své působnosti nadřazená*“.¹⁸¹

Zdanění banky ze strany státu považoval soud za krok odporující nejen Ústavě, ale i nejvyššímu zákonu země, protože „*významnou zásadou je, že Ústava a zákony přijaté k jejímu provedení jsou nadřazené; jimi se řídí ústavy a zákony jednotlivých států, ne naopak*“.¹⁸²

179 Viz Příloha 3.

180 Viz rozhodnutí *McCulloch v. Maryland*, 17 U.S. 316 (1819), zdroj: www.supreme.justia.com.

181 Viz tamtéž.

182 Viz tamtéž.

Protože „právo zdanit zahrnuje i právo ničit“,¹⁸³ vládne jím ústřední vláda z pověření lidu celých Spojených států, nejen jednoho státu, a v zájmu tohoto lidu.

Bezesporu nejvýznamnější částí stanoviska soudu se stala část vykládající tzv. „*necessary and proper clause*“. Tak je nazýván poslední odstavec osmého oddílu prvního článku Ústavy,¹⁸⁴ který svěřuje Kongresu vydávat *nezbytné a vhodné* zákony k uskutečňování v tomto článku vyjmenovaných pravomocí, včetně všech ostatních pravomocí svěřených Ústavou, vládě Spojených států, jejím orgánům a úředníkům. Ohledně významu vyjádření „*necessary*“, tedy v překladu *nezbytného* nebo *nutného*, panovala značná neshoda ohledně jeho výkladu. Na obsah tohoto pojmu existovaly dva rozdílné pohledy. První, který preferoval širší chápání pojmu, a druhý, který chápal pojem ve striktním významu. Otazník nad jeho výkladem se neobjevil až v době rozhodování sporu *McCulloch v. Maryland*, ale názory se různily už v době přijímání Ústavy. Jefferson zastával striktní výklad, který z vyjádření „*necessary*“ vyvozoval pro federální vládu jen nezbytné kompetence, nutné k vykonávání jmenovitě vypočtených pravomocí. Oproti tomu Hamilton takový přístup považoval za odporující praktickému významu daného odstavce. Marshall, a spolu s ním i celý soud, se přiklonil k Hamiltonově postoji. Jinými slovy – soud se vyjádřil v tom smyslu, že Kongres může podniknout cokoli, co mu Ústava výslovně nezakazuje, čímž zakořenil v rámci ústavního práva doktrínu tzv. „*implied and express powers*“. V překladu by se jednalo nejlépe o implicitní nebo vyplývající pravomoce versus pravomoce výslovně vypočtené. Prvně jmenované pravomoce je tedy nutné předpokládat, aby vůbec mohla být realizována práva Ústavou vyjmenovaná, jelikož nelze pochybovat, že ony implicitní pravomoce zahrnoval záměr tvůrců Ústavy a teorie zákonného udílení práv vůbec. Pravomoce vypočtené pak Ústava přesně specifikuje ve svých člancích. Marshallova interpretace poprvé dotčené ustanovení vyložila ve smyslu, který Kongresu pravomoce přiznává, ne omezuje.

Rozhodnutí *McCulloch v. Maryland* podporovalo pevné postavení ústřední vlády, opíraje je o ustanovení Ústavy, ať již jasně definované nebo za pomoci výkladu nejistých pojmů. Nelze vytěsnit z mysli obavu z možného překrucování a ohýbání smyslu ústavních článků tím způsobem, jaký zrovna vyhovuje složení soudu nebo politickým silám. Stejně tak, jako se lze divit, že Marshall operuje s pojmem „oblast působnosti“ ohledně výkonu vlády, protože Ústava nerozděluje žádné oblasti působnosti, ale rozděluje pravomoci, jež jsou omezeny v rámci těchto sfér, a nesmí být překročeny mimo ně. Nejvyšší soud činí politická

183 Viz tamtéž.

184 Viz Příloha 1.

rozhodnutí. Tento příklad je jen jeho dalším příkladem z mnoha. Soudci si ale jen těžko mohou dovolit rozsudek neopřít o zákony, ústavu nebo právní principy. Jejich chápání a jejich výklad se vytváří jako jedinečná teorie pramenící z osobních zkušeností, vzdělání a dobových kulis. V podstatě jedinou, snad křehkou, pojistkou zůstává morální apel, a v rámci ústavních nástrojů impeachment, jakožto možné zabránění zneužívání pravomoci nebo jejího překračování. Proti podobným obavám se ale v rozsudku vyjádřil sám Marshall, možná si až příliš dobře vědom podobného nebezpečí, když napsal, že „*nesmíme nikdy zapomenout, že je to Ústava, kterou vykládáme*“.¹⁸⁵

Další rozsudek zásadního rázu vynesl soud v případě *Gibbons v. Ogden*, 22 U.S. 1 (1824). Rozhodnutí za soud vypracoval John Marshall. Soud, za nezměněného složení jako v předchozím případě, se rozhodl jednomyslně s tím, že soudce Johnson připojil své separátní vótum. Nejvyšší soud se zabýval otázkou, zda může stát New York udělit monopol určité společnosti týkající se dopravy mezi New Yorkem a New Jersey. Newyorský parlament přiznal v roce 1808 Aaronu Ogdenovi výlučné právo na provozování paroplavebního přivozu přes řeku Hudson. Konkuruující podnikatel Thomas Gibbons postup napadl jako nezákonný, odvoláváje se na federální zákon o pobřeží.

Marshall se nutně musel zabývat třetím odstavcem osmého oddílu prvního článku Ústavy,¹⁸⁶ tzv. *commerce clause*, tedy ustanovení o mezistátním obchodu, které Kongresu světuje pravomoci v oblasti mezinárodního obchodu. Desátý dodatek Ústavy zakotvuje, že „*práva, která ústava výslovně nepřiznává Unii ani je nevylučuje z pravomoci států, náležejí jednotlivým státům nebo lidu*“.¹⁸⁷ Pokud tedy Ústava hovoří v osmém oddílu prvního článku o obchodu, Nejvyšší soud nepochyboval, že obchod zahrnuje i plavební dopravu. Obchod, dle jejich mínění, zahrnoval i všechny ekonomické vztahy, tedy nejen mezi národy navzájem, ale i mezi jejich částmi, ve všech odvětvích. Marshall, a spolu s ním i celý soud, předložil velmi široký význam slova „obchod“. Dle stanoviska soudu se „*pravomoc Kongresu při řízení obchodu s cizími národy nezastaví na jurisdikčních hranicích jednotlivých států. Jednalo by se o velice zbytečnou pravomoc, kdyby nemohla překročit tyto hranice*“.¹⁸⁸ Udělený monopol tedy soud zrušil jakožto odporující federálnímu zákonu o pobřeží, ve spojení se šestým článkem Ústavy,¹⁸⁹ tzv. *supremacy clause*, který všechny zákony a mezistátní smlouvy uzavřené na

¹⁸⁵ Viz rozhodnutí *McCulloch v. Maryland*, 17 U.S. 316 (1819), zdroj: www.supreme.justia.com.

¹⁸⁶ Viz Příloha 1.

¹⁸⁷ Viz tamtéž.

¹⁸⁸ Viz rozhodnutí *McCulloch v. Maryland*, 17 U.S. 316 (1819), zdroj: www.supreme.justia.com.

¹⁸⁹ Viz Příloha 1.

základě Ústavy prohlašuje za nejvyšší zákon země a přiznává jim vyšší právní sílu, než mají odporující státní zákony nebo ústavy.

Ke svrchovanosti Kongresu podotkl Marshall, že „ačkoli omezena na přesně stanovené záležitosti, je v těchto záležitostech absolutní; pravomoc nad obchodem s cizími národy a mezi jednotlivými státy je určitě svěřena Kongresu (...)“.¹⁹⁰ Jako v jiných rozsudcích, i zde Marshall označuje zákony a smlouvy uzavřené Kongresem za „svrchované a státní zákony jim musí ustoupit, ačkoliv byly přijaty k provedení práv, která si vzájemně neodporují.“¹⁹¹

Rozhodnutí ve sporu *Gibbons v. Ogden* znamenalo precedents při dalším posuzování práva státu regulovat mezistátní obchodování. Zrušením státem uděleného monopolu uvolnil Marshall cestu rozvoji nejen paroplavby, ale i železniční dopravy, protože tímto zabránil státům brzdit rozvoj vnitřní dopravy monopolizací nebo jinou podobnou omezující regulací. Znovu potvrdil jasnou vyhraněnost směrem k podpoře federální moci. Ústavodárny sněm podporoval opačné stanovisko, tedy podporoval obchodování států, ale Marshall sledoval zájem celého národa kooperujícího v rámci Unie. A rozhodnutím v daném případě interpretoval pravomoc dohledu nad mezistátním obchodem jako významný federální nástroj.¹⁹²

190 Viz tamtéž.

191 Viz tamtéž.

192 Schwartz, Bernard: *A History of the Supreme Court*, New York, 1995, str. 47

IV. Závěr a zhodnocení postavení Nejvyššího soudu USA v prvních obdobích jeho existence

Nejvyšší soud USA v prvních desetiletích své existence ovlivnil svůj další vývoj zcela zásadním způsobem. Zpočátku se očekávalo, že bude jen orgánem s jasně omezenými pravomocemi, jehož vážnost bude spíše formálního rázu. Jenže předsedové stojící v jeho čele, stejně jako mnoho řadových soudců, se postarali o to, aby si soud vybojoval rovnocenné postavení vůči legislativě i exekutivě. Přisvojili si právo vykládat Ústavu, stejně tak jako si vydobyli právo posuzovat, která chování a postupy jí odporují nebo jí vyhovují. Právě to učinilo ze Nejvyššího soudu silnou instituci. Podstatnou je také skutečnost, že celá společnost s těmito postoji vyslovila souhlas a Nejvyšší soud začala v tomto směru respektovat.

Spojené státy se nikdy netajily političností instituce Nejvyššího soudu. Naopak, politický výběr považují za vhodný, jelikož tím se fakticky ovlivňuje myšlení a mínění celého soudu. Nejzásadnější námitkou proti tomuto způsobu je nebezpečí očekávaného neměnného rozhodování, což je zajisté, obzvláště s přihlédnutím k doživotnímu zastávání úřadu, nebezpečím zásadním. Soudce by pak byl pasován do role pouhého recitátora, dokola omílajícího principy a názory, jež jsou vlastní politické frakci, za kterou byl jmenován. Tyto důvodné obavy snad pomáhá rozptýlit následný příklad opaku. Nelze totiž nezpomenout hluboké politování prezidenta Eisenhowera nad působením Earla Warrena na předsednickém postu Nejvyššího soudu USA, když se Warren místo zastánce konzervativních hodnot projevil jako velice liberální. Eisenhower svůj omyl označil za největší chybu, kterou kdy udělal. Nicméně faktem zůstává, že Američané si tento způsob fungování Nejvyššího soudu zvolili sami a nezdá se, že by s ním projevovali nesouhlas.

Heslo Unie, které nese i pečeť Nejvyššího soudu, zní „e pluribus unum“, tedy jednota v různosti, což Ameriku plně vystihuje. Na rozlehlém americkém území jen těžko najdeme charakteristický rys, který bychom mohli vztáhnout obecně na Ameriku jako celek. Rozdíly mezi Severem a Jihem, odlišnost východního a západního pobřeží, to vše ukazuje, že snad jediné ona různost by mohla být tím typickým rysem společným pro celý stát. Nejvyšší soud zaštiťuje onu různost, když vykládá práva a svobody zaručené Ústavou, když formuluje význam a obsah jednotlivých dodatků, bez ohledu na to, zda se zabývá případem jednotlivce nebo činí

rozhodnutí dopadající na celý národ. V tom spatřuji smysl demokracie, když zájem jedince není přehlížen, protože společnost klade důraz na jednotlivce, chápajíc jeho prospěch jako svůj vlastní.

V mnoha ohledech by mohl být americký soudní model inspirací i pro nás, ale nesmíme zapomínat, že každá země má vlastní historii, odlišné kulturní zázemí a působí na ni různé vlivy. Proto se tedy lze z mnoha věcí poučit, ale bylo by nerozumné chtít stejný model prosazovat i v jiném státě. Přesně to vystihuje Alexis de Tocqueville: „*Mým cílem bylo na příkladu Ameriky ukázat, že zákony a především mravy mohou umožnit demokratickému národu, aby zůstal svobodný. Jsem ostatně velmi dalek toho, abych byl přesvědčen, že všichni musíme následovat příklad, který poskytuje americká demokracie, a napodobovat prostředky, jichž použila, aby dosáhla cíle svého úsilí, protože mi není neznámo, jaký vliv má povaha země a skutečnosti předcházející politickému zřízení, a považoval bych za velké neštěstí pro lidský rod, kdyby se měla svoboda vytvářet na všech místech se stejnými rysy.*“¹⁹³

¹⁹³ Tocqueville, Alexis de: *Demokracie v Americe*, Praha, 2000, str. 240

Příloha I.

zdroj: Tindall, George B., Shi, David E.: Dějiny Spojených států amerických, Praha, 2000, str. 816 až 828

ÚSTAVA SPOJENÝCH STATŮ AMERICKÝCH

My, lid Spojených států, abychom vytvořili dokonalejší jednotu, nastolili spravedlnost, upevnili domácí klid a zabezpečili obranu země, podporovali růst všeobecného blahobytu a zabezpečili dobrodiní svobody sobě i svému potomstvu, dáváme si tuto Ústavu Spojených států amerických.

ČLÁNEK I.

Oddíl 1. Veškerá zákonodárná moc uvedená v ústavě náleží Kongresu Spojených států, který se skládá ze Senátu a Sněmovny reprezentantů.

Oddíl 2. Sněmovna reprezentantů je složena ze členů volených vždy na dva roky lidem jednotlivých států; volební právo v každém státě mají ti, kdož volí do početně silnější komory zákonodárného sboru příslušného státu.

Členem Sněmovny reprezentantů může být jen osoba, která dosáhla věku dvaceti pěti let, je sedm let občanem Spojených států a obyvatelem státu, ve kterém bude volena.

Místa ve Sněmovně reprezentantů a přímé daně se rozdělí mezi jednotlivé členské státy Unie podle počtu jejich obyvatel, který se určí tak, že k celkovému počtu všech svobodných osob, včetně těch, které jsou v časově omezeném služebním poměru, a kromě Indiánů, kteří neplatí daně, se připočtou tři pětiny všech ostatních osob. Skutečné sčítání obyvatelstva bude provedeno během tří let od první schůze Kongresu Spojených států a dále bude prováděno každých deset let způsobem, který stanoví zákon. Na třicet tisíc obyvatel nebude více než jeden člen Sněmovny, ale každý stát má nejméně jednoho člena Sněmovny; dokud nebude provedeno sčítání obyvatelstva, stát New Hampshire bude mít tři, Massachusetts osm, Rhode Island a osada Providence jednoho, Connecticut pět, New York šest, Virginie deset, Severní Karolína pět, jižní Karolína pět a Georgie tři členy Sněmovny.

Jestliže se uvolní místa v zastoupení kteréhokoli státu, výkonný orgán tohoto státu vydá příkaz o provedení voleb k obsazení těchto volných míst.

Sněmovna reprezentantů zvolí svého předsedu a ostatní orgány; pouze Sněmovně náleží

právo podat návrh na zbavení úřadu.

Oddíl 3. Senát Spojených států se skládá ze dvou senátorů za každý stát, kteří jsou voleni na šest let zákonodárným orgánem příslušného státu; každý senátor má jeden hlas. Na první schůzi po svém zvolení se senátoři rozdělí do tří skupin, pokud možno stejně početných. Křesla senátorů první skupiny se uprázdňují po dvou letech, druhé skupiny po čtyřech a třetí skupiny po šesti letech; tímto způsobem je jedna třetina senátorů volena vždy za dva roky. Jestliže se v důsledku rezignace nebo jiných příčin uprázdňují křesla v období mezi zasedáními zákonodárného orgánu státu, výkonná moc příslušného státu může učinit prozatímní jmenování, platné do následujícího zasedání zákonodárného orgánu, kterým se uprázdněné křeslo obsadí.

Senátorem může být pouze osoba, která dosáhla věku třiceti let, je devět let občanem Spojených států a obyvatelem státu, v němž bude volena.

Viceprezident Spojených států je předsedou Senátu, nemá však hlasovací právo s výjimkou případů, kdy dojde k rovnosti hlasů.

Senát volí další své orgány a také prozatímního předsedu Senátu pro případ nepřítomnosti viceprezidenta nebo pro případ, kdy tento vykonává úřad prezidenta Spojených států.

Pouze Senát má pravomoc rozhodovat o všech návrzích na zbavení úřadu. Zasedá-li Senát za tímto účelem, senátoři musí složit přísahu nebo slavnostní slib. Je-li souzen prezident Spojených států, jednání řídí předseda Nejvyššího soudu; nikdo nemůže být odsouzen bez souhlasu dvou třetin přítomných senátorů.

Rozsudek v případech návrhu na zbavení úřadu nepřesáhne odvolání z úřadu a zbavení možnosti zaujímat a vykonávat jakoukoli čestnou či placenou funkci ve službách Spojených států; odsouzený však podléhá žalobě, trestnímu řízení, rozsudku a trestu podle práva.

Oddíl 4. Dobu, místo a celý postup voleb do Senátu a Sněmovny reprezentantů stanoví zákonodárství jednotlivých států; Kongres může však taková ustanovení kdykoli změnit zákonem s výjimkou určení míst, kde mají být voleni senátoři.

Kongres se bude scházet nejméně jednou ročně, jeho zasedání započne vždy prvé pondělí v prosinci, nestanoví-li se zákonem jiný den.

Oddíl 5. Každá komora ověří volbu svých členů jak z hlediska vlastní volby a jejích výsledků, tak i z hlediska jejich volitelnosti; většina členů bude tvořit nezbytné kvorum; dostaví-li se nižší počet, bude však moci odložit schůzi na jiný den a je zmocněna, aby vyžadovala účast členů těmi prostředky, které stanoví každá komora.

Každá komora si může stanovit jednací řád, trestat své členy za chování odporující Tomuto

řádu a dvouřetinovou většinou svého člena vyloučit.

Každá komora pořizuje záznamy o jednání a čas od času je publikuje s vyloučením těch částí, které podle jejího mínění musí zůstat zachovány v tajnosti; na přání jedné dětiny přítomných poslanců jsou hlasy pro a proti členů obou komor uváděny v těchto záznamech, ať se jedná o jakoukoli otázku.

V době zasedání Kongresu žádná z komor nemůže bez souhlasu druhé komory odložit své jednání déle než o tři dny, nemůže rovněž zasedat v jiném místě, než ve kterém zasedají obě komory.

Oddíl 6. Senátoři i členové Sněmovny reprezentantů obdrží za své služby náhrady stanovené zákonem a vyplácené z pokladny Spojených států. Kromě případu velezrady, těžkého trestného činu a porušení veřejného pořádku požívají ve všech případech poslancecké imunity v době jejich přítomnosti na zasedání příslušné komory, jakož i v době jejich příjezdu a návratu ze zasedání; v žádném jiném místě nemohou být podrobeni výslechu týkajícího se jejich projevu nebo diskuse v jedné z komor.

Žádný senátor ani člen Sněmovny reprezentantů nesmí být během období, pro které zvolen, jmenován do jakékoli úřední funkce ve službách Spojených států, byla-li tato funkce zavedena nebo plat za její vykonávání zvýšen během tohoto období. Žádná oba, která vykonává jakýkoli úřad ve službách Spojených států, nemůže být členem žádné z komor, pokud pokračuje ve výkonu svého úřadu.

Oddíl 7. Všechny návrhy zákonů na zvýšení státních příjmů vycházejí ze Sněmovny reprezentantů; Senát může ovšem navrhnout doplňky, podobně jako při jiných návrzích zákonů.

Každý návrh zákona, který byl schválen Sněmovnou reprezentantů a Senátem, musí být předložen, dříve než se stane zákonem, prezidentu Spojených států; prezident jej pak buď podepíše, nebo vrátí s námitkami té komoře, ze které tento návrh vyšel. Tato komora pak zahrne prezidentovy námitky do zápisu o projednávání návrhu zákona uváží je. Usnese-li se však tato komora po tomto uvážení dvouřetinovou většinou na přijetí zákonné předlohy, je tato předloha spolu s prezidentovými námitkami opět postoupena komoře druhé. Je-li návrh zákona přijat i v této komoře po uvážení prezidentových námitek dvouřetinovou většinou, stává se zákonem. Ve všech takových případech musí však členové obou komor hlasovat podle jmen a jména hlasujících pro proti musí být pojata do zápisu v každé komoře. Není-li návrh zákona vrácen prezidentem do deseti dnů (neděle nepočítaje) ode dne, kdy mu byl předložen, stává se zákonem i bez jeho podpisu. Nemůže se stát zákonem ovšem v tom případě, jestliže Kongres

znemožní jeho vrácení odročením zasedání.

Každé nařízení, usnesení nebo rozhodnutí, které vyžaduje souhlas Senátu a Sněmovny reprezentantů (s výjimkou otázek odročení zasedání), je předloženo prezidentu Spojených států; dříve než se stane účinným, musí být schváleno; v případě, že prezidentem schváleno není, musí být znovu odhlasováno dvoutřetinovými většinami Senátu a Sněmovny reprezentantů v souladu s pravidly a omezeními vztahujícími se na návrhy zákonů.

Oddíl 8. V pravomoci Kongresu je ukládat a vybírat daně, cla, dávky a poplatky, platit dluhy, pečovat o obranu země a všeobecný blahobyt ve Spojených státech; všechna cla, dávky a poplatky musí být na celém území Spojených států stejné;

vypůjčovat si peníze na účet Spojených států;

řídít obchod s cizími národy, mezi jednotlivými státy federace a také s indiánskými kmeny;

stanovit jednotná pravidla o naturalizaci a jednotné konkurzní právo na celém území Spojených států;

razit peníze, upravovat jejich hodnotu, domácí i zahraniční kurz a jednotně stanovit míry a váhy;

určovat tresty za padělání měny i státních dluhopisů Spojených států, zřizovat poštovní úřady a poštovní cesty;

podporovat vědecký pokrok a užitečné znalosti a umění tím, že zajistí spisovatelům a vynálezčům na určitou dobu výhradní právo k jejich dílům a vynálezům;

zřizovat soudy podřízené Nejvyššímu soudu;

definovat a trestat pirátství a zločiny spáchané na širém moři a jiná provinění proti mezinárodnímu právu;

vyhlášovat válku, udílet povolení k zajímání lodí a odvetným opatřením na moři, stanovit předpisy o kořisti a zajetí na zemi i na vodě;

povolávat a udržovat vojska; peníze k tomu účelu nesmějí být určeny na dobu delší dvou let;

zřizovat a udržovat loďstvo;

vydávat předpisy při řízení a organizaci ozbrojených sil pozemních i námořních; pečovat o svolávání domobrany, která by chránila zákony Unie, potlačovala povstání a odrážela nepřátelské vpády;

pečovat o organizaci, výzbroj a kázeň domobrany a vrchní velení těch sil domobrany, které jsou ve službách celé Unie; jednotlivým státům se ponechává právo jmenování důstojníků a

pravomoc vést výcvik domobrany podle předpisů o kázni, stanovených Kongresem;

vykonávat výlučné zákonodárství nad obvodem, nepřesahujícím deset čtverečních mil, étery' se po odstoupení příslušného území jednotlivými státy a jeho převzetím ze strany Kongresu stane sídlem vlády Spojených států; vykonávat stejnou pravomoc nad všemi místy, která by byla zakoupena Spojenými státy se souhlasem zákonodárského orgánu příslušného státu za účelem budování pevností, skladišť, arzenálů, loděnic nebo jiných potřebných zařízení;

vydávat všechny zákony nutné (a vhodné) k uskutečňování shora uvedených pravomocí a všech ostatních pravomocí, propůjčených touto ústavou vládě Spojených států, jejím departmentům nebo úředníkům.

Oddíl 9. Až do roku 1808 nebude Kongres oprávněn zakázat přistěhovalectví nebo dovoz osob, který jakýkoli z nyní existujících států uzná za nutné připustit; na podobný dovoz však může být uvaleno clo nebo daň nepřesahující deset dolarů na každou osobu.

Výsady, propůjčené listinou habeas corpus, směji být zrušeny, jen kdyby to vyžadovala veřejná bezpečnost v případě povstání nebo nepřátelského vpádu.

Nesmí být vydán žádný trestní zákon se zpětnou působností nebo zákon, jehož obsahem by byl soudní rozsudek.

Nesmí být zavedena žádná daň z hlavy nebo jiná přímá daň, leda by byla zavedena v poměru k soupisu nebo sčítání obyvatelstva v souladu s výše uvedenými pokyny.

Na výrobky, vyvezené z kteréhokoli státu, nesmí být uvalena žádná daň ani clo.

Prostřednictvím obchodních nebo finančních předpisů nesmí být přístavy jednoho státu zvýhodňovány před přístavy státu jiného; lodi přijíždějící nebo odjíždějící z některého státu nejsou povinny vplout do přístavu jiného státu, vykládat tam svůj náklad nebo platit clo.

Peníze mohou být vydány ze státní pokladny pouze na základě povolení stanoveného zákonem; čas od času jsou publikovány řádné výkazy a účty příjmů a výdajů státních peněz.

Spojené státy nesmějí propůjčovat žádné šlechtické tituly a žádná osoba, zastávající placenou či čestnou funkci ve službách Spojených států, nesmí bez souhlasu Kongresu přijmout jakýkoli dar, odměnu, úřad nebo titul od kteréhokoli prince, krále či vlády cizího státu.

Oddíl 10. Žádný stát nesmí uzavřít jakoukoli mezistátní smlouvu, nesmí vstoupit do aliance či konfederace; udělovat povolení k zajímání lodí; razit peníze; vydávat bankovky; platit dluhy ničím jiným než zlatem nebo stříbrem; přijmout zákon, jehož obsahem by byl soudní rozsudek, zákon se zpětnou platností nebo zákon porušující závazky smluv a udělovat jakékoli šlechtické tituly.

Žádný stát nesmí bez souhlasu Kongresu uvalit jakákoli cla na dovážené a vyvážené zboží s výjimkou případů, kdy by to bylo krajně nutné z hlediska realizace zákonů státu o inspekci; čistý důchod ze všech na dovoz či vývoz výrobků státem uvalených cel a daní bude postoupen k užívání pokladně Spojených států; všechny zákony tohoto druhu pak podléhají revizi a kontrole Kongresu.

Žádný stát nesmí bez souhlasu Kongresu uvalit jakékoli clo z tonáže, zřizovat vojsko či válečné loďstvo v době míru, uzavírat smlouvy nebo vstupovat do války, leda že by byl již napaden nebo se nacházel v nebezpečné situaci, která nepřipouští zdržení.

ČLÁNEK II

Oddíl 1. Výkonná moc přísluší prezidentu Spojených států amerických. Jeho funkční období trvá čtyři roky. Prezident je volen spolu se svým viceprezidentem, voleným na tutéž dobu, následujícím způsobem:

Každý jednotlivý stát určí - způsobem stanoveným jeho vlastním zákonodárstvím - počet volitelů, rovnající se celkovému počtu senátorů a členů Sněmovny reprezentantů, které tento stát vysílá do Kongresu; volitelem nesmí být však senátor, člen Sněmovny reprezentantů ani osoba, která zastává nějaký čestný nebo placený úřad ve správě Spojených států.

Volitelé se shromáždí ve svých státech a pomocí hlasovacích lístků volí dvě osoby, z nichž alespoň jedna není obyvatelem stejného státu jako oni. Poté sestaví seznam všech osob, pro které byly odevzdány hlasy, a zjistí počet hlasů pro každou z nich; dále volitelé tento seznam ověří, podepíší a zapečetěný zašlou do sídla vlády Spojených států, adresovaný předsedovi Senátu. Předseda Senátu v přítomnosti Senátu a Sněmovny reprezentantů otevře všechny seznamy a hlasy jsou pak sčítány. Osoba, která obdržela největší počet hlasů, se stane prezidentem, převyšeli-li tento počet polovinu všech volitelů; jestliže takovou většinu získají dvě nebo více osob a získají-li tyto osoby rovný počet hlasů, pak Sněmovna reprezentantů okamžitě odevzdáním hlasovacích lístků zvolí jednu z nich prezidentem; nezíská-li nikdo většinu, Sněmovna reprezentantů zvolí prezidenta stejným způsobem z pěti osob, které získaly nejvyšší počet hlasů. Hlasy se však budou při volbě prezidenta odebírat podle států, přičemž členové Sněmovny reprezentantů z každého státu budou mít jeden hlas; dvě třetiny států, zastoupených každý jedním či několika členy Sněmovny, vytvoří kvorum; pro volbu je nezbytná většina všech států. V každém případě osoba, která po volbě prezidenta získá nejvyšší počet hlasů volitelů, stane se viceprezidentem. Ukáže-li se, že dvě nebo více osob získaly rovný počet hlasů, Senát

pomocí hlasovacích lístků zvolí z nich viceprezidenta.

Kongres může určit dobu volby volitelů i den, ve který volitelé budou hlasovat; tento den musí být stejný na celém území Spojených států.

Volitelnou na úřad prezidenta může být jen osoba, která získala občanství Spojených států zrozením či měla toto občanství v době přijetí ústavy, dosáhla věku třiceti pěti let a bydlí alespoň čtrnáct let ve Spojených státech.

Bude-li prezident zbaven svého úřadu, zemře-li, odstoupí anebo se stane neschopným k výkonu svých práv a povinností, přechází jeho úřad na viceprezidenta; Kongres má učinit zákonná opatření pro tento případ, kdyby jak prezident, tak viceprezident nemohli pro výše uvedené okolnosti nadále zastávat úřad prezidenta, opatření, které by určilo, který státní funkcionář v tomto případě vykonává prezidentský úřad do té doby, než pomínou překážky pro obvyklý výkon prezidentského úřadu nebo než bude zvolen nový prezident.

Prezident dostává ve stanovenou dobu za výkon své funkce náhradu, která se nezvýší ani nesníží během jeho funkčního období; během tohoto období prezident nesmí obdržet jakoukoli jinou peněžní náhradu od Spojených států ani od kteréhokoli státu Unie.

Před převzetím funkce musí prezident složit následující přísahu nebo slavnostní slib: "Slavnostně přísahám (nebo slibuji), že budu čestně vykonávat funkci prezidenta Spojených států a podle svých sil budu zachovávat, střežit a bránit Ústavu Spojených států."

Oddíl 2. Prezident je vrchním velitelem vojska i loďstva Spojených států a rovněž domobrany v jednotlivých státech, pokud tyto vykonávají službu pro celou Unii; prezident může vyžadovat písemná vyjádření od vedoucích úředníků všech sekcí federální správy o všech otázkách týkajících se jejich úřadu; má právo milosti a amnestie v případech provinění proti Spojeným státům s výjimkou velezrady.

Prezident má právo, na doporučení a se souhlasem Senátu, uzavírat mezinárodní smlouvy - souhlas musí vyslovit dvě třetiny přítomných senátorů; na radu a se souhlasem Senátu jmenuje též vyslance, jiné zástupce států a konzuly, soudce Nejvyššího soudu a všechny ostatní úředníky Spojených států, jejichž jmenování není upraveno jinak a jejichž úřad je zřízen zákonem. Kongres může však zákonem vyhradit právo jmenování takových nižších úředníků podle vhodnosti nejen prezidentovi, ale také soudům nebo vedoucím sekcí.

V době, kdy Senát nezasedá, může prezident sám používat svého jmenovacího práva s tou výhradou, že jeho opatření pozbývají platnosti, nebudou-li na příštím zasedání Senátu schválena.

Oddíl 3. Prezident podává vždy po určité době Kongresu zprávy o stavu Unie a doporučuje mu k uvážení taková opatření, která považuje za nutná a užitečná; za mimořádných okolností svolává obě komory nebo jednu z nich; v případě neshody obou komor o tom, na jak dlouhou dobu se mají samy odročit, odročuje je sám prezident podle svého uvážení; prezident přijímá vyslance a ostatní zástupce cizích států; pečuje o to, aby zákony byly svědomitě plněny; jmenuje všechny úředníky Spojených států.

Oddíl 4. Prezident, viceprezident a všichni úředníci Spojených států musí být zproštěni funkcí, budou-li obžalováni a usvědčeni z velezrady, úplatkářství nebo z jiných těžkých zločinů a trestných činů.

ČLÁNEK III.

Oddíl 1. Moc soudcovská přísluší ve Spojených státech Nejvyššímu soudu a takovým nižším soudům, které zřizuje Kongres. Soudcové Nejvyššího soudu i nižších soudů jsou ustavováni trvale; za svou službu dostávají náhradu, která nesmí být během trvání jejich služby snížena.

Oddíl 2. Moc soudcovská vztahuje se na všechny případy práva a spravedlnosti, spadající pod ustanovení této ústavy, zákonů Spojených států a mezinárodních smluv, ať už existujících, nebo těch, které budou uzavřeny jménem Spojených států; vztahuje se dále na všechny záležitosti vyslanců, jiných zástupců Unie a konzulů - na otázky admirální a námořní jurisdikce; na spory, v nichž jsou jednou stranou Spojené státy; na spory dvou nebo více států; (*na spory mezi státem a občanem jiného státu*); na spory mezi občany různých států Unie; na spory mezi občany téhož státu, kteří si činí nároky na pozemky ležící v různých státech Unie; na spory mezi státem nebo jeho členy a cizími státy, jeho občany a poddanými.

Nejvyšší soud je první stolicí ve všech případech týkajících se vyslanců, konzulů nebo jiných zástupců Unie a také tehdy, vystupuje-li stát jako jedna ze stran. Ve všech ostatních zmíněných případech je Nejvyšší soud instancí odvolací, a to jak právně, tak fakticky - s těmi výjimkami a podle takových pravidel, které stanoví Kongres.

Pro všechny přestupky, s výjimkou velezrady, jsou příslušné porotní soudy; soudní řízení probíhá v tom státě, kde k přestupku došlo; nedošlo-li však k přestupku na území některého státu, řízení probíhá v místě nebo místech, které určí zákonem Kongres.

Oddíl 3. Jako velezrada může být kvalifikováno pouze vyvolání války proti Spojeným státům nebo spolčení se s jejich nepřítelem, poskytování mu pomoci a podpory. Nikdo nebude obviněn z velezrady, pokud tento akt nebude potvrzen dvěma svědky nebo nedojde-li k přiznání dotyčné

osoby při veřejném zasedání soudu.

Kongres má právo stanovit trest za velezradu; zbavení občanských práv nebo konfiskace majetku mohou být však provedeny pouze za života obžalovaného.

ČLÁNEK IV.

Oddíl 1. Veřejné akty, dokumenty a soudní rozsudky kteréhokoli státu se v ostatních státech těší plné důvěře a uznání. Kongres může prostřednictvím obecně platných zákonů předeepsat způsob, kterým bude přezkoumána původnost a právní síla podobných aktů, dokumentů a rozsudků.

Oddíl 2. Občané kteréhokoli státu se těší všem výsadám a svobodám jako občané ostatních států.

Osoba obžalovaná v kterémkoli státě pro velezradu, trestný čin nebo jiný přestupek, která uprchla a je nalezena v jiném státě, bude na žádost výkonné moci státu, ze kterého prchla, vydána státu, jehož jurisdikci podléhá tento přestupek.

Žádná osoba, vykonávající službu nebo pracující v jednom státě a podle jeho zákonů a uprchnuvší do jiného státu, nemůže být na základě zákona nebo nařízení tohoto státu osvobozena od své služby nebo práce, ale musí být vydána na žádost strany, která má na tuto službu či práci právo.

Oddíl 3. O přijetí nových států do této Unie rozhoduje Kongres, avšak žádný stát nesmí být vytvořen na území státu jiného. Žádný stát nemůže také vzniknout sloučením dvou nebo více států nebo částí několika států, aniž by s tím vyslovily souhlas zákonodárné sbory těchto států a Kongres Unie.

Kongres má právo disponovat územím i jiným majetkem náležejícím Spojeným státům a vydávat v souvislosti s tím všechna potřebná pravidla a opatření; nic v této ústavě nesmí být na újmu jakýmkoli nárokům Spojených států nebo kteréhokoli jednotlivého státu.

Oddíl 4. Spojené státy zaručují každému státu v této Unii státní formu republiky a chrání jej proti nepřátelskému vpádu. Na požádání zákonodárných orgánů nebo také exekutivy (nemohou-li být svolány zákonodárné orgány) jej chrání i proti vnitřní agresi.

ČLÁNEK V.

Dodatky k ústavě mohou navrhnout buď dvě třetiny členů Kongresu, uznají-li to za nutné, nebo sjezd zástupců jednotlivých států, požádají-li o jeho svolání Kongresem dvě třetiny zákonodárných orgánů jednotlivých států. Tyto dodatky mohou se stát platnou součástí této

ústavy jen tehdy, jsou-li schváleny třemi čtvrtinami zákonodárných orgánů jednotlivých států, nebo konventy ve třech čtvrtinách jednotlivých států - podle toho, jaký způsob ratifikace navrhne většina členů Kongresu Unie. Přitom žádný dodatek, vydaný do roku 1808, nesmí se týkat prvního a čtvrtého odstavce devátého oddílu prvního článku ústavy; žádný stát dále nemá být ústavním doplňkem bez svého souhlasu zbaven práva na rovné zastoupení v Senátě.

ČLÁNEK VI.

Všechny dluhy a závazky učiněné do přijetí této ústavy budou pro Spojené státy stejně platné za této ústavy jako za konfederace.

Tato ústava, zákony Spojených států vydané na jejím základě, jakož i všechny smlouvy, které jsou nebo budou uzavřeny jménem Spojených států, jsou vrcholným právem země; soudci všech států jsou jimi vázáni, i kdyby se v ústavě či zákonech jiného státu vyskytla protikladná ustanovení.

Senátoři a členové Sněmovny reprezentantů, členové zákonodárných sborů jednotlivých států, jakož i všichni nositelé výkonné i soudní moci jak Spojených států, tak jednotlivých států jsou přísahou nebo slavnostním slibem vázáni dodržovat tuto ústavu, žádné náboženské vyznání se však nesmí vyžadovat jako podmínka k zaujetí funkce či plnění jakékoli společenské povinnosti ve Spojených státech.

ČLÁNEK VII.

Ratifikace konventy devíti států bude postačovat k platnosti této ústavy ve státech, které ji tímto způsobem schválí.

Přijato jednomyslným souhlasem států 17. září 1787 a dvanácti nezávislými státy Spojených států amerických. Na důkaz svědectví připojujeme svá jména.

George Washington,

prezident a zástupce Virginie

New Hampshire - *John Langdon, Nicholas Gilman*

Massachusetts - *Nathaniel Gorham, Rufus King*

Connecticut - *W. Sam. Johnson, Roger Sherman*

New York - *Alexander Hamilton*

New Jersey - *Wil. Livingston, David A. Brearley, W. Paterson, Jona. Dayton*

Pensylvánie - *B. Franklin, Thomas Mifflin, Rob. Morris, Geo. Clymer, Tho. FitzSimons, Jared Ingersoll, James Wilson, Gouv. Morris*

Delaware - *Geo. Read, Gunning Bedford ml., John Dickinson, Richard Bassett, Jaco. Broom*

Maryland - *James McHenry, Daniel of Saint Thomas'lenifer, Dan. Carroll*

Virginie - *John Blair, James Madison ml.*

Severní Karolína - *W. Blount, Rich. Dobbs Spaight, Hu. Williamson*

Jižní Karolína - *I. Rutledge, Charles Cotesworth Pinckney, Charles Pinckney, Pierce Butler*

Georgie - *William Few, Abr. Baldwin*

DODATKY ÚSTAVY

Články přičleněné a dodatky Ústavy Spojených států amerických byly navrženy Kongresem a ratifikovány zákonodárnými sbory jednotlivých států ve shodě s pátým článkem původní ústavy.

DODATEK I.

Kongres nesmí vydávat zákony zavádějící nějaké náboženství nebo zákony, které by zakazovaly svobodné vyznávání nějakého náboženství; právě tak nesmí vydávat zákony omezující svobodu slova nebo tisku, právo lidu pokojně se shromažďovat a právo podávat státním orgánům žádosti o nápravu křivd.

DODATEK II.

Dobře organizovaná domobrana je nezbytná v zájmu bezpečnosti svobodného státu; právo lidu držet a nosit zbraně nesmí být proto omezováno.

DODATEK III.

Žádný voják nesmí být v době míru ubytován v žádném domě bez souhlasu jeho vlastníka; to platí i v době války, ledaže by se tak stalo způsobem předepsaným zákonem.

DODATEK IV.

Právo národa na ochranu svobody osobní a domovní, písemností a majetku nesmí být porušováno neoprávněnými prohlídkami a konfiskacemi; nesmí být vydán rovněž žádný příkaz, který by se neopíral o zdůvodněná zjištění, doložená přísahou nebo jiným způsobem potvrzená, a který by neobsahoval přesné určení místa, které má být prohledáno, přesný popis osob, které

mají být vzaty do vazby, a věci, jež mají být zabaveny.

DODATEK V.

Na každého občana, který se má zodpovídat z hrdelního zločinu nebo jiného těžkého zločinu, musí být podána řádná žaloba ze strany velké poroty - výjimkou tu mohou být případy občanů sloužících v činné službě v pozemních nebo námořních ozbrojených silách nebo v domobraně, a to v době války nebo vážného ohrožení veřejné bezpečnosti; nikdo nesmí být dvakrát trestán ohrožením života nebo zdraví pro týž poklesek; nikdo nesmí být nucen svědčit sám proti sobě; nikdo nesmí být zbaven života, svobody nebo majetku bez řádného soudního procesu; soukromý majetek může být vyvlastněn pouze za náhradu.

DODATEK VI.

V každém trestním procesu má obžalovaný právo na rychlé a veřejné přeličení před nestrannou porotou státu a obvodu, na jejichž území měl být trestný čin spáchán a které jsou podle zákona příslušné. Obžalovaný má právo být informován o příčině a povaze obžaloby a konfrontován se svědky obžaloby. Má též právo dát obeslat prostřednictvím státních orgánů svědky ve svůj prospěch a mít na svou obranu obhájce.

DODATEK VII.

V soudních přípích podle obecného práva, přesahuje-li výše pohledávky dvacet dolarů, je zajištěno právo žádat rozhodnutí porotního soudu a žádná skutečnost, již přezkoumaná porotním soudem, nemůže podléhat dalšímu přezkoumání jakýmkoli soudem Spojených států, pokud tak nestanoví obecné právo.

DODATEK VIII.

Nesmíjí být vyžadovány nadměrné kauce, ukládány nadměrné pokuty nebo kruté a mimořádné tresty.

DODATEK IX.

Výpočet určitých práv ústavou nesmí být vykládán jako popírání nebo zlehčování ostatních práv náležejících lidu.

DODATEK X.

Práva, která ústava výslovně nepřiznává Unii ani je nevylučuje z pravomoci států, náležejí jednotlivým státům nebo lidu. (Prvních deset dodatků nabylo platnosti 15. prosince 1791.)

DODATEK XI.

Soudní moc Spojených států nesmí být vykládána v tom smyslu, že se vztahuje na jakýkoli soudní proces, rozhodovaný podle obecného práva nebo spravedlnosti, započatý nebo vedený občany jednoho státu proti jinému státu nebo občany nebo poddanými cizího státu. (8. ledna 1798)

DODATEK XII.

Volitelé se sejdou v rámci svých států a hlasují hlasovacími lístky o prezidentovi a viceprezidentovi, z nichž alespoň jeden není obyvatelem státu, jehož jsou sami příslušníky; označí na lístku osobu, pro niž hlasují, jako prezidenta, a na jiném lístku osobu pro niž hlasují, jako viceprezidenta; sestaví zvláštní listiny všech osob, které získaly hlasy pro místo viceprezidenta s udáním počtu hlasů, které kandidáti obdrželi; tyto listiny podepíší a ověří a opatřené pečeti je předají do sídla vlády Spojených států k rukám předsedy Senátu; předseda Senátu za přítomnosti Senátu a Sněmovny reprezentantů otevře všechny ověřené listiny a pak jsou sečteny hlasy; osoba, jež obdržela jako kandidát na prezidenta největší počet hlasů, se stane prezidentem, jestliže je tento počet větší než polovina celkového počtu volitelů; nezíská-li nikdo většinu, zvolí prezidenta hned hlasovacími lístky Sněmovna reprezentantů ze tří kandidátů, kteří získali největší počet hlasů. Při této volbě prezidenta se odevzdávají hlasy podle států, a to tak, že představitelé každého státu mají celkem jeden hlas; pro toto hlasování je nezbytná přítomnost jednoho nebo více zástupců ze dvou třetin států, přičemž pro zvolení je třeba souhlas nadpoloviční většiny všech států. Jestliže Sněmovna reprezentantů, přejde-li na ni právo volby, nezvolí prezidenta do nejbližšího 4. března, pak viceprezident zastává úřad prezidenta, jak tomu má být v případě úmrtí prezidenta nebo v případě jiných ústavou stanovených příčin jeho nezpůsobilosti vykonávat svou funkci.

Kandidát na viceprezidenta, který obdrží největší počet hlasů, je zvolen viceprezidentem, jestliže je tento počet větší než polovina celkového počtu volitelů; nezíská-li žádná osoba takovou většinu, zvolí Senát viceprezidenta ze dvou osob, které dostaly největší počet hlasů; pro toto hlasování se vyžaduje přítomnost dvou třetin celkového počtu senátorů a ke zvolení

souhlas nadpoloviční většiny jejich celkového počtu. Kdo není ve smyslu ústavy volitelný na úřad prezidenta, nemůže být zvolen viceprezidentem Spojených států. (25. září 1804)

DODATEK XIII.

Oddíl 1. Ve Spojených státech a na veškerém území, podléhající jejich jurisdikci, je zakázáno otroctví i nevolnictví, pokud nejde o výkon trestu za spáchaný a řádně dokázaný zločin.

Oddíl 2. Kongres podpoří ustanovení tohoto článku příslušným zákonodárstvím. (18. prosince 1865)

DODATEK XIV.

Oddíl 1. Všechny osoby narozené nebo naturalizované ve Spojených státech a podřízené jejich jurisdikci jsou občany Spojených států a státu, jehož jsou obyvateli. Žádný stát nemá právo vydat nebo provádět zákon, který by omezoval svobody nebo výsady občanů Spojených států; žádný stát nemá právo zbavit jakoukoli osobu života, osobní svobody nebo majetku bez řádného soudního procesu; nemá také právo zbavit jakoukoli osobu, podléhající jeho pravomoci, stejné ochrany zákona.

Oddíl 2. Členové Sněmovny reprezentantů musí být rozděleni mezi jednotlivé státy podle počtu jejich obyvatelstva; přitom třeba počítat všechny obyvatele každého státu s výjimkou Indiánů, neplatících daně. Avšak kdyby bylo přece v některém státě odepřeno nebo jakýmkoli způsobem omezeno právo volit některým mužským obyvatelům nad jednadvacet let, občanům Spojených států (nebylo-li jim ovšem odňato pro účast na vzpouře nebo jiný zločin) - a to ať jde o volby volitelů prezidenta a jeho zástupce, volby do Sněmovny reprezentantů nebo volby úředníků a soudců v jednotlivých státech -, musí být zmenšeno zastoupení takového státu ve Sněmovně reprezentantů v té míře, o jakou byl v tomto státě snížena počet oprávněných voličů.

Oddíl 3. Nikdo se nemůže stát senátorem nebo zástupcem v Kongresu, volitelem prezidenta a viceprezidenta, zastávat jakoukoli občanskou nebo vojenskou funkci ve službě Spojených států nebo kteréhokoli státu, jestliže jako člen Kongresu nebo funkcionář Spojených států; jako člen zákonodárného sboru kteréhokoli státu nebo jako výkonný nebo soudní funkcionář kteréhokoli státu složil přísahu, že bude dodržovat ústavu Spojených států, a potom se zúčastnil povstání nebo vzpoury proti této ústavě a pomáhal nebo poskytoval podporu jejím nepřítelům. Kongres však může dvěma třetinami hlasů v každé komoře zrušit takové omezení práv.

Oddíl 4. Závaznost státního dluhu Spojených států, učiněného v souladu se zákonem včetně

dluhů v důsledku uhrazení důchodů a odměn za služby vykonané při potlačení povstání nebo vzpoury, je nepopíratelná. Ale ani Spojené státy, ani žádný jednotlivý stát nevezme na sebe závazek k zaplacení dluhů, učiněných k podpoře povstání nebo vzpoury proti Spojeným státům, nebo nebude platit požadovanou náhradu za ztrátu nebo osvobození otroka; všechny takové dluhy, závazky a finanční nároky budou se považovat za nezákonné a neplatné.

Oddíl 5. Kongres má právo provést tento článek přijetím odpovídajících norem. (28. července 1868)

DODATEK XV.

Oddíl 1. Spojené státy ani jakýkoli jednotlivý stát nesmějí popřít ani omezit volební právo žádného občana Spojených států z důvodů rasových, barvy pleti nebo bývalého otroctví.

Oddíl 2. Kongres je zmocněn provést ustanovení tohoto článku v příslušném zákonodárství. (30. března 1870)

DODATEK XVI.

Kongres má právo stanovit a vybírat daně z příjmů z jakéhokoli zdroje, aniž by je rozděloval mezi jednotlivé státy a bez ohledu na jakékoli sčítání obyvatelstva. (25. února 1913)

DODATEK XVII.

Členy Senátu Spojených států jsou vždy dva senátoři za každý jednotlivý stát; jsou voleni obyvatelstvem příslušného státu, a to na šest let. Každý senátor má jeden hlas. Volitelé v každém státě musí splňovat požadavky kladené na voliče nejpočetnější komory zákonodárského sboru příslušného státu.

Uvolní-li se místa v zastoupení některého státu v Senátě, výkonná moc tohoto státu vydá příkaz k provedení voleb pro obsazení takových volných míst; předpokládá se, že zákonodárský sbor jednotlivého státu může pověřit výkonný orgán státu, aby provedl dočasné jmenování do Senátu až do doby, kdy lid volbami obsadí volná místa způsobem určeným zákonodárným sborem.

Tento článek nesmí být vykládán tak, jako by se týkal volby a funkčního období kteréhokoli senátora, zvoleného do té doby, než tento článek vejde v platnost jako součást ústavy. (31. května 1913)

DODATEK XVIII.

Oddíl 1. Rok po ratifikaci tohoto článku se zakazuje výroba, prodej nebo doprava omamných nápojů, jejich dovoz a vývoz s clem jejich použití na území Spojených států a všech územích podléhajících jejich jurisdikci.

Oddíl 2. Kongres i jednotlivé státy mají jednotné právo provést ustanovení tohoto článku v příslušném zákonodárství.

Oddíl 3. Tento článek bude neplatný, nebude-li ratifikován jako doplněk k ústavě zákonodárnými sbory jednotlivých států, jak to předpokládá ústava, během sedmi let od okamžiku, kdy jej Kongres předložil státům ke schválení. (29. ledna 1919)

DODATEK XIX.

Spojené státy ani jakýkoli jednotlivý stát nesmějí popřít ani omezit volební právo občanů Spojených států z důvodů pohlaví. Kongres provede ustanovení tohoto článku v příslušném zákonodárství. (26. srpna 1920)

DODATEK XX.

Oddíl 1. Funkční období prezidenta a viceprezidenta skončí v poledne 20. ledna a funkční období senátorů a členů Sněmovny reprezentantů skončí v poledne 3. ledna toho roku, ve kterém by tato funkční období skončila, kdyby tento článek nebyl ratifikován; funkční období jejich nástupců započne tímto okamžikem.

Oddíl 2. Kongres se bude scházet přinejmenším jednou za rok; jeho zasedání započne v poledne 3. ledna, nestanoví-li Kongres zákonem jiný den.

Oddíl 3. Jestliže zvolený prezident zemře před začátkem svého funkčního období, zvolený viceprezident se stane prezidentem. Jestliže prezident nebude zvolen před začátkem funkčního období nebo jestliže zvolený prezident nepřevzme funkci, pak zvolený viceprezident bude vykonávat úřad prezidenta, dokud prezident nepřevzme funkci; Kongres může zákonem rozhodnout, jak se bude postupovat v případě, kdy ani zvolený prezident, ani zvolený viceprezident nepřevzme funkci, a kdo převzme funkci prezidenta nebo jakým způsobem bude zvolen ten, kdo má převzít jeho funkci, a tato osoba bude vykonávat funkci do doby, kdy prezident nebo viceprezident nastoupí do své funkce.

Oddíl 4. Kongres může zákonem řešit ten případ, kdy zemře jedna z osob, z nichž Sněmovna reprezentantů může zvolit prezidenta, přejde-li na ni toto právo, a případ, kdy zemře jedna z

osob, z nichž může Senát zvolit viceprezidenta, přejde-li na Senát toto právo.

Oddíl 5. Oddíly 1 a 2 vejdou v platnost 15. října následujícího po ratifikaci tohoto článku. *Oddíl 6.* Tento článek nevstoupí v platnost, nebude-li ratifikován jako dodatek k ústavě shromážděními zástupců jednotlivých států v souladu s ustanoveními ústavy během sedmi let od okamžiku, kdy jej Kongres předloží státům k ratifikaci. (6. února 1933)

DODATEK XXI.

Oddíl 1. XVIII. dodatek k Ústavě Spojených států se tímto ruší.

Oddíl 2. Převoz nebo dovoz alkoholických nápojů do kteréhokoli státu nebo na kterékoli území Spojených států s účelem jejich spotřeby se tímto zakazuje, odporuje-li zákonům těchto států.

Oddíl 3. Tento článek se nestane účinným, nebude-li ratifikován jako dodatek k ústavě legislaturami jednotlivých států v souladu s ústavou do sedmi let ode dne, kdy jej Kongres předloží státům k ratifikaci. (5. prosince 1933)

DODATEK XXII.

Oddíl 1. Nikdo nemůže být zvolen prezidentem více než dvakrát a žádná osoba, která o byla prezidentem nebo vykonávala jeho funkce déle než dva roky z údobí, na nějž byla prezidentem zvolena jiná osoba, nemůže být zvolena prezidentem více než jednou. Toto ustanovení se nevztahuje na osobu vykonávající funkce prezidenta od doby, kdy toto ustanovení bylo navrženo Kongresem, a nemůže zabránit osobě, která zaujímá nebo vykonává funkci prezidenta v okamžiku, kdy vstoupí v platnost toto ustanovení, zachovat si tuto funkci i po zbytek doby, během níž ji měla vykonávat.

Oddíl 2. Tento článek nevstoupí v platnost, nebude-li ratifikován jako dodatek k ústavě zákonodárnými sbory tří čtvrtin států během sedmi let ode dne, kdy bude Kongresem předán státům. (27. února 1951)

DODATEK XXIII.

Oddíl 1. Okrsek, který je sídlem vlády Spojených států, určuje způsobem, který stanoví Kongres, volitele prezidenta a viceprezidenta v počtu, který se rovná úhrnu senátorů a poslanců, na který by měl nárok, kdyby byl státem. Nesmí však převýšit počet volitelů státu s nejmenším počtem obyvatel. Tito volitelé se připojují k těm, kteří jsou určeni státy a jsou pro účel volby prezidenta a viceprezidenta pokládáni za volitele určené státem; scházejí se v okrsku k úkonům

podle Dvacátého dodatku.

Oddíl 2. Kongres je zmocněn učinit zákonodárná opatření k provedení tohoto dodatku. (29. března 1961)

DODATEK XXIV.

Oddíl 1. Volební právo občanů Spojených států nesmí být popíráno nebo zkracováno Spojenými státy nebo kterýmkoli státem z důvodu nezaplacení jakékoli volební daně nebo jiné daně.

Oddíl 2. Kongres je oprávněn učinit zákonodárná opatření k provedení tohoto dodatku. (23. ledna 1964)

DODATEK XXV.

Oddíl 1. V případě zbavení prezidenta úřadu nebo v případě jeho smrti nebo rezignace stane se prezidentem viceprezident.

Oddíl 2. Kdykoli nastane uvolnění úřadu viceprezidenta, jmenuje prezident viceprezidenta, který se ujme úřadu, ihned po schválení většinou hlasů obou komor Kongresu.

Oddíl 3. Kdykoli prezident postoupí prozatímnímu předsedovi Senátu a předsedovi Sněmovny reprezentantů písemné prohlášení, že není způsobilý vykonávat pravomoci a povinnosti svého úřadu, a dokud jim nepředá písemné prohlášení o opaku, vykonává takové pravomoci a povinnosti viceprezident jako úřadující prezident.

Oddíl 4. Kdykoli viceprezident a buď většina vedoucích sekcí exekutivy, nebo jiného takového útvaru, který může Kongres zákonem zřídit, postoupí prozatímnímu předsedovi Senátu a předsedovi Sněmovny reprezentantů písemné prohlášení, že prezident není způsobilý vykonávat pravomoci a povinnosti svého úřadu, ujme se pravomoci a povinnosti úřadu viceprezident jako úřadující prezident.

Posléze když prezident předá dočasnému předsedovi Senátu a předsedovi Sněmovny reprezentantů písemné prohlášení, že nezpůsobilost pominula, ujme se prezident opět pravomocí a povinnosti svého úřadu, pokud viceprezident a většina buď vedoucích sekcí exekutivy, nebo jiného takového útvaru, který může Kongres zákonem zřídit, nepředá do čtyř dnů prozatímnímu předsedovi Senátu a předsedovi Sněmovny reprezentantů písemné prohlášení, že prezident není způsobilý vykonávat pravomoci a povinnosti svého úřadu. V tomto případě rozhodne spornou otázku Kongres v zasedání, které se - jestliže Kongres nezasedá - za tímto účelem sejde do čtyřiceti osmi hodin. Pokud Kongres během jednadvaceti

dnů po přijetí uvedeného písemného prohlášení nebo - jestliže Kongres nezasedá - během jednadvaceti dnů po jeho svolání rozhodne dvouřetinovou většinou v obou komorách, že prezident je nezpůsobilý vykonávat pravomoci a povinnosti svého úřadu, pokračuje viceprezident v jejich vykonávání jako úřadující prezident. Nestane-li se tak, ujme se opět prezident pravomocí a povinností svého úřadu. (10. února 1967)

DODATEK XXVI.

Oddíl 1. Spojené státy ani kterýkoli jednotlivý stát nesmějí omezit volební právo občanů Spojených států starších osmnácti let z důvodů věku.

Oddíl 2. Kongres je zmocněn provést ustanovení tohoto článku v příslušném zákonodárství. (30. června 1971)

Příloha 2.

zdroj: Krejčí, Miloš: **Thomas Jefferson – Deklarace nezávislosti Spojených států amerických a Ústava Spojených států amerických**, Praha, 2000, str. 154 - 157

DEKLARACE NEZÁVISLOSTI

ze dne 4. července 1776

Když se v běhu lidských životů stane pro některý národ nezbytným rozvázat politické svazky, které jej poutaly k jinému národu, a zaujmout mezi mocnostmi světa oddělené a rovnocenné postavení, k jakému jej opravňují zákony přírody a boha přírody, pak prostá úcta k názorům lidstva vyžaduje, aby vyhlásil příčiny, které jej vedou k odtržení.

Pokládáme za samozřejmé pravdy, že všichni lidé jsou stvořeni sobě rovni a jsou nadáni jistými nezcizitelnými právy, mezi něž patří právo na život, svobodu a budování osobního štěstí. Že k zajištění těchto práv se ustavují mezi lidmi vlády, odvozující svou oprávněnou moc ze souhlasu těch, jimž vládnou. Že kdykoli počne být některá vláda těmto cílům na překážku, má lid právo ji změnit nebo zrušit a ustavit vládu novou, která by byla založena na takových zásadách a měla svou pravomoc upravenou takovým způsobem, jak uzná lid za vhodné pro zajištění své bezpečnosti a svého štěstí. Je pravda, že prozíravost velí, aby se vlády již ustanovené neměnily z příčin nepatrných ani přechodných, a i všechna zkušenost ukázala, že lidé, je-li zlo snesitelné, jsou spíše nakloněni je snášet, než aby se domohli svých práv tím, že zruší životní formy, na něž si zvykli. Avšak, když dlouhá řada případů zneužití moci a skutků bezpráví, sledujících neustále tentýž cíl, svědčí o úmyslu podrobit je naprostou krutovládou, pak je jejich právem, a přímo povinností, takovou vládu svrhnout a postarat se o nové strážce své příští bezpečnosti. Takové bylo trpělivé utrpení těchto kolonií; a taková je nyní nutnost, která od nich vyžaduje, aby změnily své dřívější systémy vlády. Dějiny opakovaných bezpráví a uchvacování mají všechny za přímý cíl ustavení absolutní nadvlády tyрана nad těmito státy. Na důkaz toho necht' jsou upřímnému světu předloženy skutečnosti.

Odmlítal schválit zákony nejprospěšnější a nejnutnější pro obecné blaho.

Zakazoval svým guvernéřům schválit zákony neodkladného a naléhavého významu, nebo když bylo jejich provádění pozastaveno, pokud nebude získán jeho souhlas, úplně opomíjel se

jím věnovat.

Odmítl schválit jiné zákony pro zaopatření velkých lidmi obývaných oblastí, pokud by se tito lidé nevzdali práva na zastoupení v zákonodárných sborech, což je právo pro lid neocenitelné a nebezpečné jenom pro tyrany.

Svolával zákonodárná tělesa na neobvyklých, nepohodlných místech, vzdálených od veřejných archivů, jenom proto, aby je unavil a učinil povolnými ke svým opatřením.

Opětovně rozpouštěl zákonodárné sbory, protože se mužně a pevně stavěly proti jeho zásahům do práv lidu.

Po takových rozpuštěních odmítal po dlouhou dobu povolit, aby byly zvoleny jiné a aby se tak zákonodárná moc, již nelze zničit, vrátila k lidu a mohla být jím svobodně vykonávána. Stát zůstával mezitím vystaven nebezpečím zásahů zvenčí a zvrátů zevnitř.

Usiloval o zabránění zalidňování těchto států; za tím účelem vytvářel překážky pro zákony o naturalizaci cizinců; odmítal schvalovati jiné zákony na podporu přistěhovalectví a ztěžoval podmínky pro nová přisvojení pozemků.

Překážel výkonu spravedlnosti tím, že odpíral svůj souhlas zákonům pro zřízení soudních orgánů.

Vytvořil závislost soudců pouze na své vůli pokud jde o držení jejich úradů a výši a placení jejich platů.

Zřídil množství nových úradů a poslal sem houfy úředníků, aby sekýrovali náš lid a ujídali z jeho majetku.

Udržoval mezi námi v době míru stálá vojska bez souhlasu naší legislativy.

Učinil vojenskou moc nezávislou na občanské moci a jí nadřazenou.

Spojil se s ostatními, aby nás podrobil jurisdikci, jež je cizí naší ústavě a neznaná našimi zákony, a dal tak souhlas k jejich aktům domnělého zákonodárství:

- o ubytování velkých útvarů ozbrojeného vojska mezi námi;

- o jejich ochraně předstíraným procesem před potrestáním za vraždy, kterých by se mohli dopustit na obyvatelích těchto států;

- o přerušení našeho obchodu se všemi částmi světa;

- o uvalování daní bez našeho souhlasu;

- připravení nás o výhody výsledku porotou v mnohých případech;

- odvážení nás za moře, abychom byli souzeni za domnělé trestné činy;

- o zrušení svobodné soustavy anglických zákonů v sousední provincii, zřízení neomezené

vlády v ní a rozšíření jejích hranic tak, aby zároveň poskytla okamžitý příklad a vhodný nástroj k zavedení téže absolutní vlády v těchto koloniích;

- o odnětí našich výsadních listin, zrušení našich nejcennějších zákonů a základním změnění forem naší vlády;

- o postavení našeho vlastního zákonodárství a prohlášení, že pouze oni sami jsou vybaveni pravomocí vydávat pro nás zákony ve všech a v jakýchkoli případech.

Vzdal se zde vlády tím, že nás prohlásil za zbaveny své ochrany a vedl proti nám válku.

Plenil naše moře, pustošil naše břehy, vypaloval naše města a ničil životy našich lidí.

Nyní dopravuje velké armády cizích žoldnéřů, aby dokončil dílo smrti, pustošení a tyranie, které již bylo započato projevy krutosti a věrolomnosti, jež by stěží našly sobě rovných v nejbarbarštějším dobách a jež jsou zcela nehodné hlavy civilizovaného národa.

Donutil naše spoluobčany, zajaté na širém moři, aby pozvedli zbraně proti své zemi, aby se stali katy svých přátel a bratří nebo aby sami padli do jejich rukou.

Vyvolal mezi námi vnitřní vzpoury a snažil se poštvat proti obyvatelům našich hranic kruté indiánské divochy, jejichž známým válečným pravidlem je ničení všech pokolení bez rozdílu věku, pohlaví a postavení.

V každé etapě těchto útisků jsme nejpokornějšími slovy žádali o nápravu: naše opěťované prosby měly za následek jenom opěťované křivdy. Panovník, jehož charakter je tak poznamenán činy, jimiž se vyznačuje tyran, je nezpůsobilý býti vládcem svobodného lidu.

Ani vůči našim britským bratřím jsme nebyli nepozornými. Upozorňovali jsme je čas od času na pokusy jejich legislativy postihovat nás nespravedlivou jurisdikcí. Připomínali jsme jim okolnosti naší emigrace a našeho usídlení zde. Dovolávali jsme se jejich spravedlnosti a šlechetnosti a zapřísahali jsme je při poutech našeho společného příbuzenství, aby odmítli tyto neoprávněné zásahy, které by nevyhnutelně přervaly naše svazky a styky. Ale i oni byli hluší k hlasu spravedlnosti a pokrevenství. Proto se musíme podříditi nutnosti, jež vyžaduje naše odtržení, a musíme je považovat, tak jako ostatní část lidstva, za nepřátele ve válce a za přátele v míru.

Proto my, představitelé Spojených států amerických, shromáždění ve Všeobecném Kongresu, dovolávající se u nejvyššího soudce světa správnosti svých úmyslů, jménem a z moci dobrého lidu těchto kolonií, slavnostně zveřejňujeme a prohlašujeme, že tyto kolonie jsou a po právu mají být svobodnými a nezávislými státy, že jsou zproštěny veškeré poddanosti britské koruně, a že veškeré politické svazky mezi nimi a státem Velké Británie jsou a mají býti

úplně rozvázány. A že jako svobodné a nezávislé státy mají plnou moc vypovídat válku, uzavírat mír, sjednávat spojení, zřizovat obchod a provádět všechny ostatní úkony a věci, jež nezávislé státy mohou po právu činit. A na podporu tohoto prohlášení, pevně spoléhající na ochranu božské prozřetelnosti, navzájem a jeden druhému zaručujeme své životy, své statky a svou nedotknutelnou čest.

Příloha 3.

SEZNAM SOUDCŮ NEJVYŠŠÍHO SOUDU USA

Zdroj: www.supremecourthistory.org; Schwartz, Bernard: *A History of the Supreme Court*, New York, 1995, str. 381-385

Předsedové Nejvyššího soudu

	v úřadu od/do	do úřadu jmenoval
Jay, John	1789-1795	Washington, George
Rutledge, John	1795	Washington, George
Ellsworth, Oliver	1796-1800	Washington, George
Marshall, John	1801-1835	Adams, John
Taney, Roger B.	1836-1864	Jackson, Andrew
Chase, Salmon P.	1864-1873	Lincoln, Abraham
Waite, Morrison R.	1874-1888	Grant, Ulysses S.
Fuller, Melville W.	1888-1910	Cleveland, Grover
White, Edward D.	1910-1921	Taft, William Howard
Taft, William H.	1921-1930	Harding, Warren G.
Hughes, Charles E.	1930-1941	Hoover, Herbert
Stone, Harlan Fiske	1941-1946	Roosevelt, Franklin Delano
Vinson, Frederick M.	1946-1953	Truman, Harry S.
Warren, Earl	1953-1969	Eisenhower, Dwight D.
Burger, Warren E.	1969-1986	Nixon, Richard
Rehnquist, William H.	1986-2005	Reagan, Ronald
Roberts, John G.	2005-	Bush, George W.

Soudci Nejvyššího soudu

	v úřadu od/do	do úřadu jmenoval
Rutledge, John	1790-1791	Washington, George
Cushing, William	1790-1810	Washington, George
Wilson, James	1789-1798	Washington, George
Blair, John	1790-1796	Washington, George

	v úřadu od/do	do úřadu jmenoval
redell, James	1790-1799	Washington, George
Johnson, Thomas	1792-1793	Washington, George
Paterson, William	1793-1806	Washington, George
Chase, Samuel	1796-1811	Washington, George
Washington, Bushrod	1799-1829	Adams, John
Moore, Alfred	1800-1804	Adams, John
Johnson, William	1804-1834	Jefferson, Thomas
Livingston, Henry B.	1807-1823	Jefferson, Thomas
Todd, Thomas	1807-1826	Jefferson, Thomas
Duvall, Gabriel	1811-1835	Madison, James
Story, Joseph	1812-1845	Madison, James
Thompson, Smith	1823-1843	Monroe, James
Trimble, Robert	1826-1828	Adams, John Quincy
McLean, John	1830-1861	Jackson, Andrew
Baldwin, Henry	1830-1844	Jackson, Andrew
Wayne, James M.	1835-1867	Jackson, Andrew
Barbour, Philip P.	1836-1841	Jackson, Andrew
Catron, John	1837-1865	Jackson, Andrew
McKinley, John	1838-1852	Van Buren, Martin
Daniel, Peter V.	1842-1860	Van Buren, Martin
Nelson, Samuel	1845-1872	Tyler, John
Woodbury, Levi	1845-1851	Polk, James K.
Grier, Robert C.	1846-1870	Polk, James K.
Curtis, Benjamin R.	1851-1857	Fillmore, Millard
Campbell, John A.	1853-1861	Pierce, Franklin
Clifford, Nathan	1858-1881	Buchanan, James
Swayne, Noah H.	1862-1881	Lincoln, Abraham
Miller, Samuel F.	1862-1890	Lincoln, Abraham
Davis, David	1862-1877	Lincoln, Abraham
Field, Stephen J.	1863-1897	Lincoln, Abraham
Strong, William	1870-1880	Grant, Ulysses S.

	v úřadu od/do	do úřadu jmenoval
Bradley, Joseph P.	1870-1892	Grant, Ulysses S.
Hunt, Ward	1873-1882	Grant, Ulysses S.
Harlan, John M.	1877-1911	Hayes, Rutheford B.
Woods, William B.	1881-1887	Hayes, Rutheford B.
Matthews, Stanley	1881-1889	Garfield, James A.
Gray, Horace	1882-1902	Arthur, Chester A.
Blatchford, Samuel	1882-1893	Arthur, Chester A.
Lamar, Lucius Q.C.	1888-1893	Cleveland, Grover
Brewer, David J.	1890-1910	Harrison, Benjamin
Brown, Henry B.	1891-1906	Harrison, Benjamin
Shiras, George, Jr.	1892-1903	Harrison, Benjamin
Jackson, Howell E.	1893-1895	Harrison, Benjamin
White, Edward D.	1894-1910	Cleveland, Grover
Peckham, Rufus W.	1896-1909	Cleveland, Grover
McKenna, Joseph	1898-1925	McKinley, William
Holmes, Oliver W.	1902-1932	Roosevelt, Theodor
Day, William R.	1903-1922	Roosevelt, Theodor
Moody, William H.	1906-1910	Roosevelt, Theodor
Lurton, Horace H.	1910-1914	Taft, William Howard
Hughes, Charles E.	1910-1916	Taft, William Howard
Van Devanter, Willis	1911-1937	Taft, William Howard
Lamar, Joseph R.	1911-1916	Taft, William Howard
Pitney, Mahlon	1912-1922	Taft, William Howard
McReynolds, James C.	1914-1941	Wilson, Woodrow
Brandeis, Louis D.	1916-1939	Wilson, Woodrow
Clarke, John H.	1916-1922	Wilson, Woodrow
Sutherland, George	1921-1938	Harding, Warren G.
Butler, Pierce	1923-1939	Harding, Warren G.
Sanford, Edward T.	1923-1930	Harding, Warren G.
Stone, Harlan F.	1925-1941	Coolidge, Calvin
Roberts, Owen J.	1930-1945	Hoover, Herbert

	v úřadu od/do	do úřadu jmenoval
Cardozo, Benjamin N.	1932-1938	Hoover, Herbert
Black, Hugo L.	1937-1971	Roosevelt, Franklin Delano
Reed, Stanley F.	1938-1957	Roosevelt, Franklin Delano
Frankfurter, Felix	1939-1962	Roosevelt, Franklin Delano
Douglas, William O.	1939-1975	Roosevelt, Franklin Delano
Murphy, Frank	1940-1949	Roosevelt, Franklin Delano
Byrnes, James F.	1941-1942	Roosevelt, Franklin Delano
Jackson, Robert H.	1941-1954	Roosevelt, Franklin Delano
Rutledge, Wiley B.	1943-1949	Roosevelt, Franklin Delano
Burton, Harold H.	1945-1958	Truman, Harry S.
Clark, Thomas C.	1949-1967	Truman, Harry S.
Minton, Sherman	1949-1956	Truman, Harry S.
Harlan, John M.	1955-1971	Eisenhower, Dwight D.
Brennan, William J., Jr.	1956-1990	Eisenhower, Dwight D.
Whittaker, Charles E.	1957-1962	Eisenhower, Dwight D.
Stewart, Potter	1958-1981	Eisenhower, Dwight D.
White, Byron R.	1962-1993	Kennedy, John F.
Goldberg, Arthur J.	1962-1965	Kennedy, John F.
Fortas, Abe	1965-1969	Johnson, Lyndon B.
Marshall, Thurgood	1967-1991	Johnson, Lyndon B.
Blackmun, Harry A.	1970-1994	Nixon, Richard
Powell, Lewis F., Jr.	1972-1987	Nixon, Richard
Rehnquist, William H.	1972-1986	Nixon, Richard
Stevens, John P.	1975-	Ford, Gerald R.
O'Connor, Sandra Day	1981-2006	Reagan, Ronald
Scalia, Antonin	1986-	Reagan, Ronald
Kennedy, Anthony	1988-	Reagan, Ronald
Souter, David H.	1990-	Bush, G.H.W.
Thomas, Clarence	1991-	Bush, G.H.W.
Ginsburg, Ruth Bader	1993-	Clinton, William J.
Breyer, Stephen G.	1994-	Clinton, William J.

Alito, Samuel A, Jr.,

v úřadu od/do
2006-

do úřadu jmenoval
Bush, George W.

Seznam použité literatury

Balík, Stanislav, Balík, Stanislav ml.: Právní dějiny evropských zemí a USA, Plzeň, 2005

Tindall, George B., Shi, David E.: Dějiny Spojených států amerických, Praha, 2000

Tocqueville, Alexis de: Demokracie v Americe, Praha, 2000

Hamilton, Alexander, Madison, James, Jay, John: Listy federalistů, Olomouc, 1994

Krejčí, Miloš: Thomas Jefferson – Deklarace nezávislosti Spojených států amerických a Ústava Spojených států amerických, Praha, 2000

Boguszak, Jiří, Čapek, Jiří, Gerloch, Aleš: Teorie práva, Praha, 2001

Purvis, Thomas L.: Encyklopedie dějin USA, Praha, 2004

Black, Henry Cambell a kol.: Blackův právní slovník, Praha, 1993

Hall, Kermit L., Wiecek, William M., Finkelman, Paul: American Legal History: Cases and Materials, New-York, 1996

Friedman, Lawrence M.: A History of American Law, New York, 2005

Schwartz, Bernard: A History of the Supreme Court, New York, 1995

McCloskey, Robert G.: The American Supreme Court, Chicago, 2005

Hicks, John D., Mowry, George E., Burke, Robert E.: A History of American Democracy, Boston, 1966

Lieberman, Jethro K.: Free Speech, Free Press, and the Law, New York, 1980

Časopisecké články:

Seltenreich, Radim: Ústavně právní vývoj anglických kolonií v Severní Americe, *Právník*, 144/4, 2005

Seltenreich, Radim: Právníkový stav v USA – historie a současnost in *Dějiny právního stavu a právnických profesí*, Praha, 1999

Joch, Roman: Federalismus – neznámý ideál (internetový článek, zdroj: www.obcinst.cz)

Internetové stránky:

www.constitution.org

www.landmarkcases.org

www.obcinst.cz

www.oyez.org

www.supremecourt.org

www.supremecourthistory.org

www.supreme.justia.com

www.en.wikipedia.org